sosyalist Barikat

aylık sosyalist dergi
Eylül 2002 / Sayı: 5 / 1.500.000 TL (KDV Dahil)

OLİGARŞİ KRİZE ÇÖZÜM ARARKEN

SEÇİMLER VE DEVRİMCİ MÜCADELE

- Devlet Üzerine Notlar-2
- Artık Herkes Solcu
- Kıyım Yasası ve Yalanlar
- Irak Operasyonu ve Olası Gelişmeler
- Yolsuzluk Kapitalizmin Candamarıdır
- Anadilde Eğitim
- AB Uyum Yasaları ve Demokratikleşme
- Kültürsüzleşme ve Alternatif Kültür Odakları
- Venezuela: Sahiplenilmeyen Darbe
- Bask Ülkesine Yeni Saldırı Dalgası
- Hareketin Ufku İnsanın Ufku...

MERHABA

Türkiye'nin seçim atmosferine girdiği koşullarda Sosyalist Barikat'ın 5. sayısı bayilere çıkıyor. Oligarşinin politik-iktisadi krizine çözüm olarak düşündüğü seçimler, umulandan karışık bir manzara ortaya çıkaracağa benziyor. Bu sayımızda konuyla ilgili görüşlerimizi ortaya koymaya çalıştık.

Ayrıca devletin yapısı üzerine değerlendirmelerin ikinci bölümü de devam ediyor. Seçim gürültüsü içinde yapılacağı anlaşılan Irak operasyonu ise giderek bütün bölge açısından önem kazanıyor.

Çevirilerimiz yine var. Bask ülkesindeki Batasuna partisinin kapatılması ve geçtiğimiz aylarda Venezuela'daki fiyaskoyla sonuçlanan darbe, bu ayın uluslararası konularını oluşturuyor.

Fatma Bilgin, Birsen M. Hoşver, Gülnihal Yılmaz ve Fatma Tokay Köse... İki yapı tarafından devam ettirilen ölüm orucunda geçen ay yitirdiklerimizdi. Devlet, sorunu çözmemekte ısrar ediyor ve tecrite karşı mücadele devam ediyor.

Geçtiğimiz ay, bir eski dostumuzu, eski dava tutsaklarından Necmi Kır'ı da yitirdik. Sevgiyle anıyoruz.

6. sayıda yeniden buluşacağız...

İÇİNDEKİLER

Seçimler ve Devrimci Mücadele 1
Devlet Üzerine Notlar-2 6
Artık Herkes Solcu 16
Kıyım Yasası ve Yalanlar 18
Irak Operasyonu ve Olası Gelişmeler 21
YAŞ Kararları ve Irak Operasyonu 27
Yolsuzluk Kapitalizmin Candamarıdır 32
Anadilde Eğitim 37
AB Uyum Yasaları ve Demokratikleşme 41
Kültürsüzleşme ve Alternatif Kültür 44
Venezuela: Sahiplenilmeyen Darbe 47
Bask Ülkesine Saldırı Dalgası 52
Savaş ve Barış 56
Hareketin Ufku-İnsanın Ufku 58
Ayın Biriktirdikleri 63

Sorumsuzluk sonucu 34 ölüm

34 insanı son yolculuklarına uğurladık... Hacı Bektaş Veli anma töreninden dönerken Frenin tutmaması sonucu, yolcuları taşıyan otobüs kaza yaparak 34 kişinin ölümüne neden oldu. Adana'daki cenaze törenine 10 binden fazla insanın katıldığı uğurlama, mezarlıktaki defin işlemiyle sona erdi.

Kazanın nedenlerine bakacak olursak, iki noktanın önem teşkil ettiğini görürüz. Olayın asıl nedeni, devletin toplu taşımacılık ve kara yollarına gerekli özen göstermeyerek, yol güvenliğini aksatmasıdır. Bu güvenliğe yeterli özen göstermediği içindir ki, bu olayda da olduğu üzere, sonuçları her zaman ağır oluyor. Otoyolların en sağ şeridinde de olması gereken "kasis türü hız kesme şeridi", ne yazık ki kazanın gerçekleştiği bu otoyolda bulunmuyor. Görülüyor ki, Türkiye vatandaşı, bu ve benzeri tür güvenlik önlemlerinden mahrum.

Hacı Bektaş Veli Derneği Adana Şubesiinin kiraladığı otobüsün, uzun yolculuk yapamayacak kadar eski ve arızalı oluşu, kazanın bir diğer nedenidir. Bu aracın, sadece kısa seferlere çıkabilecek kapasitede olduğu bilindiği halde, uzun yolculuk için kiralanması, bir sorumsuzluk örneğidir. Dernek, maddi kaygılar nedeniyle, bu otobüsü ucuza kiralıyor ve otobüs şirketi de, aracın niteliğini bilerek, otobüsü kiralatıyor. Dövize endeksli benzin fiyatlarının sürekli yüksek oluşu, benzin tekellerinin kasasına sermaye olarak akarken; bu kazada olduğu gibi, ceremesini yoksul insanlar çekiyor.

İşte, insan yaşamına devletçe biçilen değer! Ayrıca, 45 kişi kapasiteli bu araca 70 kişinin bindirilmiş olması, ölü ve yaralı sayısının artmasındaki sorumsuzluğun göstergesidir. Tıpkı, yolda iki defa arıza yapan otobüsün, bu umursamazlık sonucu yola devam ettirilmesi gibi...

Türkiye oligarşisinin, insan yaşamını önemsemediği, bu kazayla bir kez daha ortaya çıkıyor. Onlar için önemli olan; insan yaşamı değil, kasalarına akacak sermaye miktarıdır. Oligarşik düzenin, insan yaşamını hiçe saydığı bu ülkede, ulaşım sorunu, her zaman kanayan bir yara olarak kalacaktır. Kitlelere ucuz ulaşım olanağı sağlayacak olan raylı sistemin omurgasını oluşturduğu toplu taşımacılığı bir yana bırakarak; özelleştirilen otoyollardan ve dövize endekslenen benzin fiyatlarından kar eden oligarşik sistem, "daha fazla kar" için, her yıl beş binden fazla insanın trafik kazalarında ölmesinin asıl sorumlusudur!Tıpkı bu kazada olduğu gibi, benzer kazalarda da gençlerin ve çocuk yaşta insanların da bulunduğu birçok canı kaybedeceğiz. Bu insanların/canların kaybı, yüreklerimize ağır yaralar açıyor.

İşte, 34 yürek ve 34 canın kaybedilmesinin ardında yatan gerçekler.

Sosyalist BARİKAT / Aylık Sosyalist Dergi
Sayı:5 / Eylül 2002 Fiyatı: 1 500 000 TL (KDV Dahil)
Anka Yayıncılık Adına Sahibi ve Sorumlu Yazışleri Müdürü: Gönül Sonbahar
Yönetim Yeri: Çakırağa Mah. Abdüllatif Paşa Sk. 4/5 Aksaray-İstanbul Tel: 0212 632 23 19 / Fax: 0212 632 23 00
Adana Büro: Ali Münif Cad. Büyük Adana İşhanı Kat:4 No: 29 Adana Tel: 0322 352 17 92
Abonelik için: Gönül Sonbahar, İş Bankası Hesap No: 1122 297172
web: www.barikat-lar.de / e-mail: sosyalistbarikat@hotmail.com
Baskı: Berdan Matbaacılık / Dağıtım: YAY-SAT

oligarşi krizine çare ararken seçimler ve devrimci mücadele

Seçimler ve Parlamento: Önce Birkaç Söz

Boylu boyunca içine gömülmüş olduğu yapısal krizini atlatma yeteneğine sahip olmayan ve her gün bu krizin yeni derinleşme noktalarıyla yüzyüze gelen oligarşik düzen, politik istikrar sağlama adına yeni bir seçim macerasına atılıyor.

Kimse bu karışıklıktan ciddi bir siyasal istikrar ve "güçlü" bir politik irade çıkacağına inanmıyor; inanması için de ciddi bir gerekçe yok zaten. DSP'de düzenlenen komplonun ilk günlerinde "demokrasi tarihinin en önemli olayı"yla karşı karşıya olduğumuzu ilan eden Ertuğrul Özkök gibileri bile artık umutsuzluklarını gizlemiyorlar. Artık çıta daha alt noktaya çekilmiş, en azından mevcut siyasi manzarayı kısmen toparlayacak, emperyalist politikaları ağır aksak yürütecek yer değiştirecek politik işleyişle yetinmenin daha gerçekçi olacağı anlaşılmaya başlanmıştır. Daha bir ay önce düzenin vitrinini yenileyecek bir dalga yaratma hevesinde olanlar, bugün biraz da zorunluluktan ötürü içine girilen bu sandık macerasının "kazasız-belasız" atlatılması, ortaya az çok "makul" bir bileşimin çıkması derdine düşmüş görünüyorlar. Adına "seçmen kitlesi" denilen büyük ve şekilsiz yığına olabildiğince hakim olmak ve ödüllendirmeden ürkütmeye dek bütün yolları kullanarak onları tam istenilen noktaya olmasa da "uygun" kanallardan birkaçına sokmak, Kasım ayına kadar olağanüstü bir performans gerektiriyor.

Seçimler üzerine konuşmaya başlarken, artık herhalde Türkiye'de çocukların bile az çok sezebildiği şu gerçeği söylemek gerekmiyor: Bu ülke, kendi tarihi boyunca hiç bir zaman, "yurttaşlık bilgisi" kitaplarında bahsedilen şu malum burjuva demokratik parlamenter modelle yönetilmedi. Yasama-yürütme-yargının "birbirinden ayrıldığı", "millet iradesiyle" seçilmiş meclisin kendi içinden bir yürütme (hükümet) çıkararak denetlediği, yargının da bütün bu güçlerden ayrı, özerk bir alan oluşturduğu klasik modele, bu ülke topraklarında hiçbir zaman rastlanılamadı. Esasen bu ütopik durumun, mali oligarşi koşullarında dünyanın istisnasız bütün köşelerinde

Artık ayrıntılarla ilgili ekonomik kararların bile emperyalist kurumlarla birlikte ya da onların onayıyla alındığı ve sokakları da üniformalı güçlerin kontrol ettiği koşullarda, geriye, parlamenter güçlerin içinde oyalanabileceği çok dar bir alan kalmıştır.

1 sosyalist barikat

XX.yüzyılın başından beri boş bir aldatmaca haline geldiği, Lenin'in deyimiyle gerçek iktidar işlerinin "koridorlarda" bitirildiği bilinmeyen şey değildir; yeni-sömürge şartlarındaki özgünlük ise söz konusu durumun herhangi bir cilaya bile izin vermeyecek ölçüde net olarak ortada olmasıdır.

"Sürekli milli kriz" ve "sürekli faşizm" kavramları yeni sömürge Türkiye gerçeğinde ayrılmaz bir bütünlük oluşturur. 30'lu yılların klasik faşizm tahlilini aşan bu "süreklilik" kavramı, emperyalizme bağımlı siyasi-iktisadi-sosyal yapının sürekli bir baskı ortamı olmaksızın ayakta tutulamamasına ve faşizmin "yükselip-alçalan", "serseri sürüleriyle burjuva devleti ele geçirensonra oradan uzaklaştırılan" bir bir olgu olarak değil, yapısal olgu olarak ele alınmasına dayanır. Yani geçmişte, 70'li yıllarda çok söylendiği gibi Türkiye'de faşizm, "geçit verilmeyecek" bir "saldırı" değil, beri tarafta, siyasal yönetimin tam içinde, onun temeli olan durumdur. Böyle bakıldığında görülen şey, gelişkin kapitalist ülkelerdekinden farklı olarak yeni sömürge ülke yönetiminin faşist bir oligarşik diktatörlük olarak biçimlenmesi ve sürekli olarak içinde taşıdığı bu özün milli krizin ve toplumsal hareketin ritmine bağlı olarak yalnızca biçimsel değişiklikler göstermesidir. Kimi zaman kendisini açık askeri cuntalar biçiminde ortaya koyan bu süreklilik hali, kimi zaman baskı aygıtının daha geriye çekildiği, parlamenter öğelerin daha çok öne çıktığı biçimlerle işlemekte, son yirmi yıllık kesitte ise, ceza yasasının şu yeni "ağırlaştırılmış müebbet" kavramına benzer biçimde işlemekte, ağır baskı koşullarıyla parlamenter aldatmacanın iç içe geçtiği bir siyasal işleyiş olarak kesintisiz bir nitelik göstermektedir.

Dolayısıyla, son dönemlerde solun büyük bir bölümü tarafından sanki yalnızca bugüne özgü durumlarmış gibi yorumlanan MGK ağırlığı, parlamentonun işlevsizliği ya da özellikle "derin devlet" gibi bazı yanılsamalı olgular, esasında yeni sömürge düzeninin klasik işleyiş unsurlarıdır. Türkiye'nin politik düzeni, hiçbir zaman bilinen parlamenter işleyiş kurallarına, güçlerin (yasama, yürütme, yargı) ayrımına, vb. dayanmamıştır; bu düzen, istisnasız her zaman, emperyalizmi de içeren bir oligarşik kastın, devletin "esas işlevlerini" yürüttüğü, bütün diğer sistem kurumlarını son tahlilde kuklalaştırdığı bir işleyişe tabi olmuştur. 50'lerde de, 60'larda da durum böyledir.

Bugün "seçim-parlamento" olguları bakımından yeni olan ise, 1980 sonrasında yerleştirilen kurumlarla ve yasalarla aslında cunta dönemleriyle kıyaslanamayacak ölçüde yoğun bir baskı atmosferinin yaratılması ve bütün burjuva politik partilerin ve faaliyetlerinin merkeze çekilerek düzenin esasına ilişkin konularda tamamen yetkisiz ve etkisiz hale getirilmesidir. Ülkenin politik-askeri yönetimini, temel kurum ve kurallarını avucuna alan bir oligarşik yapılanma, sanıldığı gibi yalnızca MGK gibi somut müesseselerden oluşmamakta, daha da ötede, zaman zaman yazılı olmayan "altın kurallara", düzenin esasına ilişkin konulardaki konseptlere dayanan bir bütünlük halinde ortaya çıkmaktadır.(1) Artık ayrıntılarla ilgili ekonomik kararların bile emperyalist kurumlarla birlikte ya da onların onayıyla alındığı ve sokakları da üniformalı güçlerin kontrol ettiği koşullarda, geriye, parlamenter güçlerin içinde oyalanabileceği çok dar bir alan kalmıştır. Tüm düzen partilerinin neredeyse tıpkıbasım gibi birbirine benzediği, esasa ilişkin hiçbir konuda oligarşinin belirlediği mevcut yaklaşımlardan uzaklaşılamayan bir siyasal sistem, bugünün gerçeği olarak önümüzdedir.

Egemen sınıfların bu siyasal manzaradan memnun oldukları, memnun olmaları gerektiği açıktır. Hiçbir siyasal kadronun parlak bir ışık saçamadığı, herkesin boy sırasına göre dizildiği, kitlelerin politikayla (kendi kaderine sahip çıkmak anlamında) ciddi düzeyde ilgilenmez olduğu bu işleyiş, ortalıkta bir devrimci alternatif boy göstermediği sürece sorun teşkil etmemektedir.

Ancak bu belirleme, gerçeğin bir yanını ihmal etmek anlamına da gelir. Çünkü aynı işleyişin burjuva politik alanı son derece ya-

vanlaştırmış olması düzen açısından belirgin bir tehlike de içermektedir. Her şeyden önce, kitleleri bütünüyle siyaset arenasının dışına iten, hatta seyirci olarak bile sürece dahil etmeyen düzen, böylece "normal olmayan" kanallara akabilecek bir potansiyel yaratmaktadır. Bugünkü durumda devrimci güçlerin bu potansiyeli yeterince değerlendiremiyor olması, tehlikenin büyüklüğünü ortadan kaldırmaz. "Sarı", hatta düpedüz "gangaster" sendika yöneticiler eliyle basireti bağlanmış olmasının yanında, üretim düzenindeki parçalanmayla da büyük ölçüde felç edilmiş olan işçi sınıfı, gitgide dibe doğru itilen düzensiz çalışan yeni kesimlerinden başlayarak böyle bir patlayıcı gücü içinde barındırmaya devam etmektedir.

Öte yandan oligarşi, kendisini ara sınıflara bağlayan bağlar bakımından da problemler yaşamaktadır. Bilindiği gibi, sözlükteki anlamı bakımından "dar bir azınlık" tanımına denk düşen oligarşi, gerçekte tam olarak böyle bir nitelik göstermez. Yani, aslında o, binlerce bağ ve ilmekle büyük burjuvazinin öteki kesimlerine, orta sınıflara, küçük burjuva yığınlarına ve hatta daha alt kesimlerin sınıf atlama hayallerinin canlılığına bağlanır. Bu anlamda, oligarşi diğer burjuva sınıflarını ve emekçi kesimleri kendine bağlayan pek çok işlevsel ilişki ve araca sahiptir. Olguya böyle bir noktadan bakıldığında, ekonomik çıkarlar bakımından kendi altındaki kategorilere, orta ve alt sınıflara yeterince "kırıntı" ayıramayan oligarşinin bu kesimlerdeki hoşnutsuzluğu politik arenada etkisizleştirme operasyonları anlaşılabilir. Yani, esasında kimsenin politik işlere burnunu sokmadığı, herkesin işine gücüne baktığı bir Türkiye, egemen blok bakımından ideal bir durum gibi görünse de, gerçekte herkesi içine çekerek oyalayacak bir çadır tiyatrosuna ihtiyaç vardır. Bunun aracılığıyla diğer sınıf ve tabakaların sistemle bağlarının güçlendirilmesi, canlı kılınması hedeflenir ve oligarşinin tek gerçek egemen güç olduğu gerçeği gizlenmeye çalışılır.

2002 yazında, mevcut kadroların yıpranmışlığı ve "fiziki ömür" sorunları gibi bir dizi zorunluluk bir yana, düzenin varmış olduğu nokta budur. Gerçek işler nasıl ve nerede bitiriliyor olursa olsun, ön cephede duran politik arena, artık hiçkimseye azıcık olsun umut verecek durumda değildir ve özellikle bulundukları yerlere zaten güçbela tutunabilmekte olan orta sınıflar açısından, sıfır noktasına gelinmiştir.

Bütün yeniler hızla eskirken...

Bu noktada en büyük talihsizlik, Türkiye'nin yoğun bir umutsuzlukla karakterize olan siyasi manzarası üstüne konulan hiçbir nesnenin uzun bir süre "tazeliğini" koruyamıyor olmasıydı. İlk anda tekelci burjuvazinin üst kesimlerine çok çekici gelen ve malum yalılarda organize edildiği bilinen DSP'ye YTP darbesi de aynı talihsizliğe uğramakta gecikmedi. Karanlık ama etkili bir parti şefi (H. Özkan), burjuvazinin ve emperyalizmin kesin güvenine sahip bir dışişleri bakanı (İ. Cem) ve IMF taşeronu (K. Derviş) bir araya geldiğinde kadro tamamlanacak, AB yasalarının kabulüyle de oluşacak rüzgarı arkasına alan bu kesim, 83 Özal'ına benzer bir atmosfer yaratarak Türkiye siyasetinde istikrarlı bir dönemin kapısını açacaktı. Ama bu varsayımı ayakta tutmaya medya tekellerinin büyük kampanyası bile yetmedi. İlk anda ortaya çıkan ve anketlerdeki kararsız seçmen sayısını %50'lerin üstüne çıkaran şaşkınlığın üstüne büyük bir hızla yüklenilirse başarıya ulaşacağı düşünülen bu atılım daha ilk aşamasında sakatlandı. Bir şok baskınla gerçekleştirilecek olan bu operasyonun, "seçmen" kitlesi tarafından kabul görmeyebileceğini de düşünmeye başlayan egemen güçler, bu noktada ikinci bir ata da oynamanın faziletini keşfetmeye başladılar ve artık bundan sonrası binbir türlü entrikanın iç içe geçtiği "sol ittifak" girişimleri ve eskilerin parlatıldığı medyatik oyunlar deryasına gömüldü.

Bütün bu karmaşa arasında devrimci kesimler açısından çarpıcı ve öğretici olan gelişme, 1950'lerden beri temel politik çatılarını her zaman sağ üzerinden kurmaya alışmış olan tekelci burjuvazinin, bu kez özellikle "sol" üzerine yüklenmesi, yeni sürecin politik bileşimini oradan çıkarmaya çalışmasıdır. Büyük patronların zaman zaman bizzat görüşmelere katılacak kadar kendilerini bu işe kaptırmaları şüphesiz anlaşılabilir bir durumdur. Klasik sağ partilerdeki yıpranmışlık bir yana, kitlelerin yoksullaşması ve hoşnutsuzluğu, kendiliğinden sola yönelmeleri ihtimali, bu eğilimin asıl nedenidir. Zaten esasa ilişkin politikalarda birbirinden ayrı yollar izlemeleri mümkün görünmeyen siyasi partiler arasından "sol" görünenlerle yürümek, yeni dönem-

Seçimler bir politik arenadır ve herkes orada kendi programı doğrultusunda çalışmak isteyebilir; bu, herkesin kendi sorumluluğundaki bir iştir. Esasen salt bu yüzden, yani herhangi bir çalışma-mücadele alanının kullanılması-kullanılmaması üzerinden bir tartışma yapmak da anlamsızdır

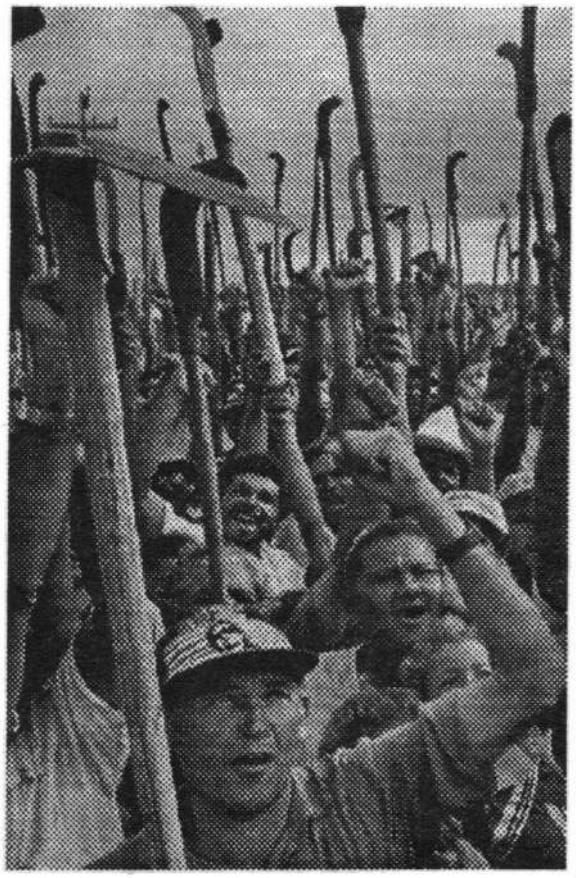

de alt sınıflardan geleceği kesin olan basıncın göğüslenmesi açısından avantajlı görünmektedir.

Önümüzdeki günlerde bütün bu entrikalara yenilerinin eklenmesi, "yepyeni", "eşi bulunmaz" ittifakların keşfedilmesi mümkündür. Ancak yine de karmaşanın 3 Kasım akşamına dek süreceği kesindir. Çünkü çeşitli sınıf ve kategorilerden oluşan "seçmen kitlesi"nin kendisine zorla dayatılan bu seçenekleri ne kadar içine sindireceği, gerçekten de çok tahmin edilememektedir.

Seçimler ve Sosyalistler: Nasıl Bakmalıyız?

Seçimler bir politik arenadır ve herkes orada kendi programı doğrultusunda çalışmak isteyebilir; bu, herkesin kendi sorumluluğundaki bir iştir. Esasen salt bu yüzden, yani herhangi bir çalışma-mücadele alanının kullanılması-kullanılmaması üzerinden bir tartışma yapmak da anlamsızdır; genel olarak devrimci yapıların, mücadele-çalışma biçimlerinden herhangi birini önsel olarak reddetmesi mümkün değildir.

Tartışma, konjonktürel bir olgudan daha kapsamlı bir konuya ilişkindir. Tartışmanın özü, bugünkü politik duruma nasıl ve hangi araçlarla bir politik müdahale yapılacağı sorununda düğümlenmektedir.

Bu sorunun yanıtı olarak açık parti ve onun seçimleri de içeren politik faaliyeti üzerinden yanıt verenler (bir ölçüde 1965 TİP'i-ni de örnek alarak) olabilir ve zaten var. Bu bir tercihtir; Türkiye'de hatırı sayılır bir açık-legal sol parti geleneği vardır ve herhangi bir seçim halinde katılmak zaten onların kuruluş mantıklarına da uygun görünmektedir. Son zamanlarda solun yaşadığı sıkıntılar nedeniyle umutsuzluğa kapılarak bu tercihe eklemlenenler hakkında ise çok şey söylemek gerekmiyor. "Şiddete dayalı biçimlerin geçerliliğini yitirdiği" yolunda tesbitler yapanlar; kendilerine bunun siyasi bir belirleme mi yoksa "çıkışsızlık' mı olduğunu herhalde sormaktadırlar ya da soracaklardır.

Mevcut tıkanıklığın nasıl aşılacağı, sürece nasıl müdahale edilmesi gerektiği üzerine bizim düşüncelerimiz de bellidir. Önceki sayılarımızda anlatmaya çalıştığımız gibi biz, bu yenilenme-sıçrama sürecinin örülmesini, güncel herhangi bir sorundan daha çok önemsiyoruz ve güncel sorunla ilgili tutum ve politikalarımızı da bu genel perspektifimizle bağlantılı olarak ele alıyoruz.

Nasıl ve hangi araçlarla müdahale, sorusuna "her yoldan ve her araçla" diye yanıt veren geniş bir kesimi ise anlamamız oldukça zordur. Tıkanma, belirli bir yoldan ve belirli araçlarla aşılabilir ve orada bir yol arayışına girmektense herkese "bugüne dek yapılanları daha büyük bir ısrar ve sabırla yapma" öğüdünü vermek aslında hiçbir şey söylememiş olmak anlamına gelir.

Her seçim arifesinde Lenin'den alıntıları "yardıma çağırmak" da bu boşluğu doldurmaz. Çünkü, "devrimci hareketin gerileme dönemlerinde seçimlere katılmak; devrimci dönemlerde ise boykot uygulamak" biçiminde kabalaştırılarak leninist modele atfedilen davranış kalıbının konumuzla ilgisi yoktur. Kategorik olarak ayrı bir durum söz konusudur. Her şeyden önce burada söz konusu olan, bir partinin ve onun az çok etkin olduğu bir işçi hareketinin geçici gerilemesi değildir; bu kez sözü edilen şey, uluslararası ölçekte yaşanan genel bir çözülmedir ve bu çözülme sürecinin kitlelere verdiği esas mesaj, "devrimin imkânsızlığı ve herkesin mevcut sistemin işleyişine eklemlenmesi gerektiği"dir. Bu genel manipülasyonun ilkesel düzeyde reddi, bugün için son derece anlamlıdır. Klasik "gerileme dönemi taktiği" ile "koşullara teslim olma", "bir dönem için geri çekilme" ile "bugün artık legal araçlar mümkün" demek arasında çok ciddi bir fark vardır.

İkincisi, RSDİP üzerinden yürütülebilecek bir örnekleme gerçekçi de değildir. RSDİP denildiğinde bahsedilen şey, bir güçtür. Gerileme taktiği, gerileyebilecek durumda olanlar için, gerileyebilecek alanı olanlar

için geçerlidir. Özellikle bizim gibi bir uzun süreli savaş stratejisini önüne perspektif olarak koymuş olanlar için, açık parti ve seçimlere katılma taktiği, tam tersine yoğun bir performansla ciddi bir güç birikiminin yaratıldığı, bu birikimin kendisini burjuva arenasında da ifade edebilir hale geldiği bir aşama için geçerlidir.

Yani, legal parti ve seçimlere katılmak bizim için "gerileme dönemi taktiği" değil, bir gelişme ve büyüme ifadesi olabilir. Ancak gelişme ve büyüme hali,bize tehlikeli araçlarla oynama hakkını ve güvenini sağlar. Geçmişte, HEP-DEP örnekleri üzerinden anlatmak istediğimiz de budur; yurtsever hareketin sonradan vardığı nokta ne olursa olsun temel mantığı itibarıyla doğru olan bu örneklerle, kendini feshederek legal partiye dönüşmüş olanları ya da "gerileme dönemi taktiği" adı altında "seçim kürsüsünü kullanmak"tan söz edenleri kıyaslamak bile mümkün değildir. Geçmişin HADEP ve ittifaklar pratiği, Mezopotamya halkının yükselen mücadelesi ekseninde devrimci demokratik temelde gelişen seçim pratikleridir. Bulunulan noktadaki pratik ve duruş farklıdır.

Sosyalist Barikat, 2002 Kasım seçimlerinin egemenler dünyasındaki sonuçları ve bu sonuçların ezilenlerin dünyasına olan yansımaları bakımından çok önemli olduğunu düşünmektedir. Sosyalistler açısından ise bu seçimler devrimci çalışmaya getirileri bakımından, çok özel bir pratik önem ifade etmemektedir. Biz, geçmişten bu yana devrimci hareketin daha derinde yatan sorunlarla karşı karşıya olduğunu düşünüyoruz ve özellikle son dört sayımızda sorunun büyüklüğü ve çözüm yolları üzerine olan programatik görüşlerimizi ortaya koymaya çalışıyoruz.

Devrimci sosyalist hareketin, son dönemde yaşadığı krizin ancak ideolojik-politik ve örgütsel alanları kapsayan bir yenilenme-sıçrama atılımıyla aşılabileceği düşüncesi, bütün bu görüşlerimizin ana temasıdır. Asıl sorun, şu ya da bu konjonktürel durumda nasıl tavır alınacağının ötesinde, genel tıkanıklığın nasıl ve hangi araçlarla aşılacağıdır ve biz bu sorunun yanıtının Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisinde mevcut olduğunu söylüyoruz.

Seçim sürecinin yarattığı politikleşme atmosferinden esas olarak devrimci yenilenme perspektifimiz ekseninde yürüttüğümüz çalışmaların daha da ivmelendirilimesi için yararlanmak, siyasal ve pratik sonuçları itibariyle anlamlı bir duruşu ifade etmeyen ve devrimci yenilenme perspektifimizi geri plana düşürecek ilişki ve yaklaşımlardan uzak durarak sistemin ve partilerinin teşhirini daha güçlü hale getirmek, devrim seçeneğinin ajitasyon-propagandasını hiç bir kuşkuya yer bırakmayacak bir berraklıkla geliştirmek, işte seçim sürecinde tutumumuzun ana hatlarını böyle özetleyebiliriz.

Devrimci Sosyalistler bugünkü siyasi tabloyu ve seçim sonrasında ortaya çıkacak manzarayı hemen etkileme iddiasında değiller; şüphesiz bütün araçları kullanarak tavırlarını ortaya koyacak, kitlelere kendi düşüncelerini ve programatik görüşlerini ulaştıracaklardır. Kastettiğimiz, hareketsizlik değildir; yalnızca 2002 Türkiyesinde somut durumun sınırlarından söz ediyoruz. Bu sınırların aşılması, darmadağın edilmesi ise, politik atmosferi kökten sarsıntıya uğratacak devrimci bir atılımla mümkündür. Devrimci yenilenme ve Tek Yol Devrim sloganı, işte bu nedenle bugün daha çok öne çıkarmamız gereken şiarlar durumundadır. İddiamızın güçlü ifadesi ve hem devrimci hareketin yeniden yükselişinde hem de emekçilerin kurtuluşunda çözümün anahtarları olarak bu öncü şiarlar yol göstereceklerdir...

Dipnot:

(1) Birkaç yıl önceki rektör atamalarında YÖK tarafından tercih edilmeyen bir adayın, derdini anlatmak için mektup yazmaya tercih ettiği kurumun Genel Kurmay olması çok çarpıcı bir örnekti. Belki simgesel bir olaydır ama söz konusu profesör, Genel Kurmay'a yazdığı mektubunda, kendisinin yalnızca Atatürkçü olduğunu belirtmekle kalmıyor; aynı zamanda ekonomik olarak "liberalizmden yana" olduğunu da yemin billahla söylüyordu. Böylece ilk kez Atatürkçülük, laiklik gibi klasik referansların arasında kişinin iktisadi görüşü de katılmış oluyordu ki, esasen bu, bir bütün olarak parlamenter sistem için de böyledir artık. Düzenin mevcut temel ilkelerini reddetmediğini yüksek sesle söylemek, politik alanda var olabilmek için önşart haline gelmiştir.

Asıl sorun, şu ya da bu konjonktürel durumda nasıl tavır alınacağının ötesinde, genel tıkanıklığın nasıl ve hangi araçlarla aşılacağıdır ve biz bu sorunun yanıtının Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisinde mevcut olduğunu söylüyoruz.

Ş. ONURSAL

devlet üzerine notlar-2

"Bütün siyasal devrimler, bu makineyi kıracakları yerde, yetkinleştirmekten başka birşey yapmadılar. Ardarda iktidar uğruna savaşan partiler bu muazzam devlet yapısını ele geçirmeyi, kazananın en birinci ganimeti saydılar."

Devlet sorunu ele alınırken üzerinde durulması gereken önemli noktalardan biri de devlet biçimleri ve ML harekette bu noktada yapılan tartışmalar ve ulaşılan noktadır. Oldukça kapsamlı bir içeriğe sahip olan bu noktaların-tartışmaların daha da zenginleştirilmesi gereği açıktır. Aşağıda ele aldığımız noktaları da bu tartışmalara bir giriş olarak ele almak doğru olacaktır.

Bu noktada yapılan başlıca hatalardan biri, "devlet biçimleri" sorununu, "burjuva demokrasisi-faşizm" ikilemi içinde sıkıştırmadır. Çağımızın iki önemli devlet biçimidir; Faşizm ve demokratik cumhuriyet. Ama, her şey bununla sınırlı değildir; özgün ve yeni biçimler de ortaya çıkabilir, Bonapartizmde bunlardan biridir.

Bonapartizm...

Devlet biçimi olarak Bonapartizm; sosyalist hareketin konusu olmuştur. Hatta, 3. Enternasyonal'in faşizm tartışmalarında, bu kavram, adeta lanetlenmiştir.

Bonapartizmin doğum yeri, adından da anlaşılacağı üzere, Fransa'dır. Marks ve Engels, bu kavramı kullanmıştır; devlet üzerine en önemli çözümlemeleri içeren, L.Bonaparte'in 18. Brumaire ve Fransa'da İç Savaş başta olmak üzere, kimi eserlerinde sorunu çözümlemişlerdir.

Marx ve Engels'in çözümlemelerine bağlı kalarak, sorunu özetle ele almakta yarar vardır.

Bonapartizm, 1848 devrimleri döneminde, hemen hemen bunu izleyen dönemde ortaya çıkmıştır. Marx, bu dönemi, 18. Brumaire'de üç evreye ayırır: "l) Şubat dönemi, 2) 4 Mayıs 1848'den 29 Mayıs 1849'a kadar cumhuriyetin kuruluşu yada kurucu ulusal meclis dönemi, 3) 29 Mayıs 1849'dan 2 Aralık 1851'e kadar anayasal cumhuriyet ya da ulusal yasama meclisi dönemi..." (18. Brumaire, Sf:20)

İşte, Bonapartizm'in bu döneminde temel nitelikleri belirginleşir, bu dönemin bir ürünü olarak ortaya çıkar.

Birinci evrede, bir toplumsal devrim söz konusudur ve tüm sınıflar bu savaşımda rol oynarlar. Hatta iktidardan tüm toplumsal sınıflar pay alır.

"Devrimi hazırlayan ya da yapan bütün ögeler, hanedan muhalefeti, cumhuriyetçi burjuvazi, cumhuriyetçi-demokrat küçük burjuvazi, sosyal-demokrat işçi sınıfı, hepsi, Şubat Hükümeti'nde geçici olarak yerlerini buldular." (18. Brumaire, Sf:21)

1848 devriminin açığa çıkardığı gibi, proletarya önemli bir toplumsal güçtür; bu temel ayrım noktalarından biridir. Elbette, proletarya nicel olarak, özellikle toplumsal bir devrim döneminde rol oynarken, nitel olarak, yani kendisi için sınıf olma bilinci güçlü değildir. Marksizm, bu yıllarda kendi sistemini kurmaktadır, proletarya, Marksizm dışı akımların etkisindedir. Ancak, buna rağmen, proletarya toplumsal bir güç olarak, devrim döneminde sınıf savaşımını ve sosyal dengeleri etkilemektedir.

Devrim yenilgiyi yaşayınca, devrimci dalga durulma ve geriye düşme eğilimi içinde olunca, özelikle mülk sahiplerinin mülkiyeti koruma ortak paydasında, proletaryaya karşı birleştiler. Haziran Ayaklanması sonrası, tablo

budur; bir yanda proletarya, diğer yanda "mülkiyet-aile-din-düzen" adına birleşen liberaller, cumhuriyetçiler, din adamları, ordu vardır. Birleşen gerici sınıflar, teröre başvurmakta, böylece kapitalizmi korumaya çalışmaktadır.

"Haziran günlerinde, bütün sınıflar ve bütün partiler, proletarya sınıfı karşısında, yani "anarşist partisi"nin, sosyalizmin, komünizmin karşısında, "düzen partisi" içinde birleşmişlerdi. Onlar, toplumu, "toplum düşmanları"nın tasallutundan kurtarmışlardı." (Marx, Age, Sf:25)

Bu süreçte, Bonapartizm'in iki temel özelliği karşımıza çıkıyor.

Birincisi; burjuva devrimi, feodalizme karşı bir devrimdir ve bu devrim feodalizmin kurumlarını toplum ve devlet yaşamından silmeyi amaçlar. Ancak, burjuvazi, proletaryaya karşı, feodalizmle ittifak yapar, olanda budur. İşte, bir geçiş döneminin devleti olarak, bir hükümet darbesi ile işbaşına gelen Bonapartizm, feodalizmin kurumlarını artık tarihin arka planına atmaktadır. Bunu Marx şöyle tanımlar:

"Birinciler, feodal kurumları parça parça ettiler ve bu kurumlar üzerinde biten feodal başları kopardılarsa, o, Napoleon da, Fransa'nın içinde, bundan böyle artık özgür rekabetin geliştirilmesini, küçük toprak mülkiyetinin işletilmesini ve ulusun özgür kılınmış sanai üretici güçlerinin kullanılmasını sağlayarak koşulları yaratırken, dışarıda her yerde, Fransa'daki burjuva toplumuna Avrupa kıtası üzerinde gerekli olan çevreyi yaratmak için zorunlu olduğu ölçüde feodal kurumları sildi süpürdü..." (Marx, Age. Sf. 14-15)

İkincisi; Bonapartizm, burjuva programın önünü açarken, tüm demokratik talep ve hakları bir yana atıyor, sıkıyönetim ilan ediyor, katı bir diktatörlük kuruyor.

"Anayasa, Ulusal Meclis, hanedan partileri, mavi ve kırmızı cumhuriyetçiler, Afrika kahramanları, politika kürsüsünden gelen gök gürlemesi, günlük basının şimşekleri, tüm litaratür, politikanın ünlü kişileri ve ün kazanmış aydınlar, medeni hukuk, ceza yasası, "özgürlük, eşitlik, kardeşlik", 2 Mayıs 1852, bütün bunlar, düşmanlarını bile bir büyücü sandıkları bir adamın okuyup üflemesi ile, sanki büyü yapmış gibi ortadan kayboldular. Genel oy hakkı, sanki dünyanın gözleri önünde, kendi vasiyetini kendi eliyle yazmak ve halk adına; varolan herşeyin yok olması gerektiğini ilan etmek için ancak bir an yaşamışa benziyor." (Age. Sf. 19-20)

"Serüvenci Louis Bonaparte'in bütün kilit noktalarını-ordu, polis, yönetim mekanizmasıele geçirmesinin ve havaya uçurmasını sağlayan şeylerde, burjuvazinin bu iç çelişkisidir." (Marx, F. İç Savaş. Sf:216)

Diktatörlülgün amacı, burjuva devlet makinesini sağlamlaştırmaktır. Yarım kalan burjuva program, ancak devletin yetkinleştirilmesi ile mümkündür. Bonapartizm, hanedanlığa ve burjuva parlementosuna karşı çıkarken, "sus, sıvış, ses etme" derken, devlet mekanizmasını yetkinleştirmiştir.

Marx, bunu "Napoleon, bu devlet mekanizmasının yetkinleşmesi işini tamamladı." sözleriyle açıklar. Ve buradan hareketle, proleter devrimin temel niteliğini formüle eder:

"... Bütün siyasal devrimler, bu makineyi kıracakları yerde, yetkinleştirmekten başka birşey yapmadılar. Ardarda iktidar uğruna savaşan partiler bu muazzam devlet yapısını ele geçirmeyi, kazananın en birinci ganimeti saydılar." (18. Brumarie, Sf. 136)

Bu tanımlama, hep Bonapartizmin bir başka niteliğini, sınıflama yapmak gerekirse, tüm bu tanımlamalardan sonra, üçüncü niteliğini bize vermekle kalmamış, proleter devrim için zorunlu olan, devlet makinesinin el değiştirmesi değil, "kırılması", yani parçalanmasına ulaşılmıştır. Bu Marx'ın düşüncesinde, devlet ve devrim konusunda muazzam bir sıçramadır.

Bürokrasi, her dönem bir sınıfın, egemen sınıfın aleti olmuştur: Bu Şubat Devrimi sonrasında, burujuvaziyi iktidara hazırlama ile somutlanmıştır. Elbette, bu süreç, toplumdaki toplumsal güçler arasında bir dengenin kurulmasını, toplumun temel sınıfsal güçlerini birbirine karşı kullanmasını içermiştir. Zaten, Bonapartizmin en temel özelliği olarak karşımıza çıkan, "tarafsızlık" görüntüsü de bundandır.

"...Mutlak monarşi zamanında, birinci devrim sırasında ve Napoleon zamanında, bürokrasi, burjuvazinin sınıf egemenliğini hazırlama aracından başka birşey değildir..."

"Ancak, 2. Bonaparte zamanındadır ki, devlet, tamamen bağımsız olmuş gibi görünür..." (Marx, Age, Sf :137)

"...Luis Bonaparte, burjuvaları işçilere karşı ve sırası gelince işçileri de burjuvalara karşı koruma bahanesi ile, kapitalistlerin elinden siyasal iktidarı aldı; ama buna karşılık, egemenliği, spekülasyon ve sanai etkinliği, uzun sözün kısası, tüm burjuvazinin yükselme ve zenginleşmesini, görülmemiş derecede kolaylaştırdı..." (F. İç Savaş, Sf :217)

Bu devlet biçiminin, Bonapartizmin, emperyalist çağda bir başka devlet biçimi olan faşizm ile aynı görülmesi veya faşizme, "Bonapartizm" denmesi, bir yanılgı olarak karşımıza çıkıyor.

Bonapartizm, kendine özgü ideolojik argümanlar yaratıyor ve Fransız toplumunun en yaygın sınıfına, özellikle küçük toprak sahiplerine dayanıyor, orada toplumsal destek buluyor. "Tarafsızlık" görüntüsü biraz da bundandır.

Bu özellikler, sadece Fransa'da değil, özellikle feodalizmden kapitalizme geçiş sürecinde, başka toplumlarda şu veya bu ölçüde ortaya çıkmıştır; Almanya'da Bismark dönemi, Rusya'da Kerenski dönemi böylesi dönemlerdir. Ancak bunlar her koşulda geçerli değil, istisnai koşullardır. Bonapartizm, kapitalist devlet tipinin istisnai bir görüntüsü, istisnai bir biçimidir. Ayrıca, tam bu noktada şu söylenebilir, bu devlet biçimi Bonapartizm tanımında ifadesini bulan burjuva devlet biçimi, tıpkı Bismark Almanya'sı veya Kerenski Rusyası'nda olduğu gibi, özgünlükler de taşır. Yani, Fransa'da ki Bonapartizm ile, örneğin, Rusya'da ortaya çıkan Bonapartizmin ortak yanları olduğu gibi, ayrı ve özgün yanları da vardır. Ama monarşiden sonra, feodal devlet biçiminden sonra, bir geçiş sürecinin ifadesi olarak, katı bir diktatörlükle ve "bağımsız" görüntüsüyle Bonapartizm, istisnai bir devlet biçimi olarak, burjuva programı uygulayan burjuva devlet biçimi olarak karşımıza çıkıyor.

"Devlet, sınıf karşıtlıklarını frenleme gereksinmesinden doğduğuna, ama aynı zamanda, bu sınıfların çatışması ortasında doğduğuna göre, kural olarak en güçlü sınıfın, iktisadi bakımdan egemen olan ve bunun sayesinde, siyasal bakımdan da egemen sınıf durumuna gelen ve böylece ezilen sınıfı boyunduruk altında tutmak ve sömürmek için yeni araçlar kazanan sınıfın devletidir. İşte bundan ötürüdür ki, antik devlet, herşeyden önce, köleleri boyunduruk altında tutmak için köle sahiplerinin devletiydi: Tıpkı feodal devletin, serf ve angaryacı köylüleri boyunduruk altında tutmak için soyluların organı ve modern temsili devletin de ücretli emeğin sermaye tarafından sömürülmesi aleti olması gibi. Bununla birlikte, istisnai olarak savaşım durumundaki sınıfların denge tutmaya çok yaklaştıkları öyle bazı dönemler olurki, devlet gücü sözde aracı olarak, bir zaman için, bu sınıflara karşı belirli bir bağımsızlık durumunu korur. 17. ve 18. yüzyıl mutlak krallıkları soyluluk ile burjuvazi arasındaki dengeyi böyle kurdu; birinci, ve özellikle ikinci Fransız İmparatorluğu'nun proletaryaya karşı burjuvaziyi, burjuvaziye karşı da proletaryayı kullananan Bonapartçılığı, bu sınıflar karşısındaki bağımsız durumunu böyle korudu. Bu konuda, egemen olanlarla baskı altında tutulanların aynı derecede komik bir figür oluşturdukları yeni örnek, Bismark ve ulusunun yeni Alman İmparatorluğu'dur: Burada, terazinin bir kefesine kapitalistler, bir kefesine de emekçiler konmuş ve ikisinin sırtından da ahlaksız prusyalı toprak ağaları çıkar sağlamıştır." (Engels; Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni, Sf:177)

Bu devlet biçiminin, Bonapartizmin, emperyalist çağda bir başka devlet biçimi olan faşizm ile aynı görülmesi veya faşizme, "Bonapartizm" denmesi, bir yanılgı olarak karşımıza çıkıyor. Keza, başta Troçki olmak üzere, Komünist Enternasyonal'de bir dizi tartışmada bu yanılgı vardır. Hatta, özellikle, Komünist Enternasyonal'in 7. Kongresi'nde, yanlış faşizm anlayışları mahkum edilirken, Troçkizme karşı mızraklarının ucunun sivrilmesinin de etkisi ile bu kavram, "Bonapartizm" adeta lanetlenmiştir. Bu lanetlenme bir önyargı oluşturmuş, "Bonapartizm" nerede ise litetatürden çıkarılmış ve giderek, çağımızda devlet biçimleri sorununda bir daralmaya, sorunu şablonlar içinde açıklama gayretlerine yol açmıştır. Yani, elbette faşizm ile Bonapartizm aynı değil, ayrı burjuva devlet biçimleridir, ama lanetlenen Troçkizm ile, çubuk ters yöne bükülmüştür.

Halbuki, ele aldığımız gibi, Bonapartizm, Marx ve Engels'te, ayrıca Lenin'de vardır. Lanetlenemez, sadece bilimsel verilerle incelenebilir; yok sayılamaz, bilimsel çözümlemeler ile yerli yerine konulur. Devrimci sosyalistlerin tarzı eleştirel yaklaşımdır; bu biraz da, resmi sosyalizm tarihinin eleştirisi anlamına gelmektedir. Sadece ve sadece bilime olan inançla, yaptığımız da budur! Dogmatizm ve revizyonizm, şablonculuk ve inkarcılık bizden uzak dursun!

Faşizm...

Faşizm, emperyalist ve proleter devrimler çağının, burjuva devletin en temel biçimlerinden biridir. Faşizm ile emperyalizm ilişkisi dolaysızdır; bundan dolayı, emperyalist çağda, devrimci durumun ortaya çıkması, serbest rekabetin yerini tekelci kapitalizme bırakması ve bu temelde siyasal gericiliğin çağın temel karakteri olması, faşizmle ilişkisini ortaya koyar.

Faşizm, ilk kez İtalya'da, 1923'de iktidar oldu. Bunu, 1929 dünya kapitalist bunalımı içinde Hitler'in Almanya'da iktidar olması izledi. Dikkat edilirse, faşizmin, herhangi bir

Faşizm ile emperyalizm ilişkisi dolaysızdır; bundan dolayı, emperyalist çağda, devrimci durumun ortaya çıkması, serbest rekabetin yerini tekelci kapitalizme bırakması ve bu temelde siyasal gericiliğin çağın temel karakteri olması, faşizmle ilişkisini ortaya koyar.

çağda değil, emperyalist çağda ortaya çıktığı görülür. Yine, Ekim Devrimi'nin açtığı yoldan, uluslararası proletaryanın ve ezilen halkların devrim yürüyüşü önemli bir olgudur. Yani, faşizm proleter devrimlere karşı, kapitalist sistemin bunalım koşullarında, tüm demokratik kazanımları bir yana atarak, siyasal gericiliğin en yoğun biçimi olarak, tarihte yerini almıştır.

Faşizmin temel yöntemi zordur, ama bunun yanı sıra, binbir demogoji ve yalanla, tarihsel gericiliğin tüm unsurlarını kullanarak, hatta bunlara anti-kapitalist söylemler de ekleyerek kitleleri etkiler, yanına çekmeye çalışır. İtalya ve Almanya örnekleri, bunun zengin deneylerine sahiptir. Faşizm, hangi ülkede, hangi biçimde gelirse gelsin, sahte tarih tezleri, ırkcılık, kitlelerin duygularını istismar ederek, bu yönde herşeyi kulanarak kitleleri etkileyip, örgütlemek istemiştir.

Tam bu noktada, faşizm için bir reçete vermek mümkün değildir Faşizm, farklı ülkelerde, farklı biçimlerde, farklı yöntemler kullanarak, işbaşına gelmiştir; bu aynı zamanda faşizmin farklı biçimler alması demektir. Faşizm tartışmalarında, "örtülü", "parlementer", "açık", "klasik" vb. tanımlamalar bu biçimleri açıklar.

"Faşizmin gelişmesi ve bizzat faşist diktatörlük, ilgili ülkelerin tarihi, sosyal ve iktisadi şartlarına göre, milli özelliklere ve uluslararası duruma göre, çok çeşitli ülkelerde çeşitli biçimlere bürünür. Bazı ülkelerde, her şeyden önce faşizmin geniş kitle temeline sahip olmadığı ve bizzat faşist burjuva kamp içindeki gruplar arasında mücadelenin epey güçlü olduğu ülkelerde, faşizm parlementoyu hemen tasfiye etmez, diğer burjuva partilere ve bu arada sosyal-demokrasiye de belirli bir meşruluk tanır. İktidardaki burjuvazinin devrimin yakın bir zamanda patlak vermesinden korktuğu diğer ülkelerde faşizm, ya hemen sınırsız tekelci siyasi hakimiyetini kurar ya da bütün rakip partilere ve gruplara karşı terör ve hesaplaşmayı gitgide artırır. Bu faşizmin durumunun özellikle zorlaştığı zamanlarda, tabanını genişletmek için ve sınıfsal özünü değiştirmeksizin, açık terörcü diktatörlüğünü kabaca sahteleştirmiş bir parlementarizmle birleştirmek için çaba harcanmasını dıştalamaz." (Dimitrov, Faşizm ve İşçi Sınıfı, Sf:12)

Ancak, buna rağmen, iki biçimde faşizmin işbaşına geldiği söylenebilir. Birincisi, aşağıdan-yukarı, öncelikle kitle desteği alarak, devlet aygıtını ele geçirmedir. Buna klasik yöntem veya klasik faşizm de denebilir; Almanya ve İtalya örnekleri budur. İkincisi, yukarıdan-aşağı, önce şu veya bu biçimle devlete egemen olmak, buradan hareketle kitle desteği bulmak. Bu biçim çok daha yaygın görülür. Gelişmiş kapitalist ülkelerde, burjuva demokratik devrimi (BDD) aşamasından geçildiğinden, devlet ve toplum yaşamında burjuva demokratik öğeler bulunmakta, eğer güçlü bir cunta örgütlenemezse, öncelikle kitle temelinin yaratılması zorunlu olmaktadır. İtalya ve Almanya örneğinde olduğu gibi, anti-kapitalist söylem benimsenerek, dağınık burjuvaziye "ulusal" bir program sunarak, faşist parti kitleleri örgütler; bunun üzerinde iktidar olup, devleti faşist biçime dönüştürür. Ancak, emperyalizme bağımlı, özellikle yeni-sömürge ülkelerde koşullar çok farklıdır. BDD olmamıştır, toplum ve devlet yaşamında burjuva demokratik öğeler yoktur. Tekelci sermaye ve devlet örgütlenmesi, baştan emperyalizmin denetimindedir. Düzenin devamı için, her yöntem kullanılır, kitleler bu temelde, önemli ölçülerde, burjuva partilerince bölünerek etkilenmeye çalışılır.

İşte, faşizmin tasfiyesi sorununun devrim sorunu olup olmaması da, tam bu noktada önem kazanır. İç dinamiği ile gelişmiş, BDD yapmış, burjuva demokratik kurumların işlediği, gelişmiş kapitalist ülkelerde sorunun ele alınışı mantıksal olarak ayrıdır. Gelişmiş kapitalist ülkelerde, faşizmin tasfiyesi için toplumsal devrim zorunlu değildir, burjuva demokratik bir programla sorun çözülebilir, ama bağımlı, yeni-sömürge ülkelerde faşizmin tasfiyesi devrim, demokratik halk devrimi (DHD) sorunudur. Tekrar bu konuya döneceğiz...

Ancak, bir not daha düşelim... Faşizmin kendine kitle tabanı oluşturması, özellikle de, lümpen proletarya ve küçük burjuva kesimlere dayanması, faşizmin sınıf karakterinin çözümlemesini bulanıklaştırmıştır; 3. Enternasyonal'in faşizm tartışmaları, bu konuda bir çok örnek bize sunar. Yani, faşizmin dayandığı toplumsal kitle ilişkisi ile programın özü, hangi sınıfa ait olduğu karıştırılmış; böylece yanlış faşizm tanımlamalarına kaynaklık etmiştir. Bu bir anlamda doğaldır, çünkü, ilk kez 1923'de ortaya çıkmıştır faşizm; bundan dolayı, bir dizi tahlil ve çözümleme olmuştur. Ki, bunların bir kısmı yanlıştır. İlk kez, en doğru faşizm tanımı, Almanya örneğinin çözümlemelerine paralel olarak, 1933'den sonra yapılmıştır. Doğru faşizm tanımını Dimitrov şöyle formüle eder: "...Faşizm, finans kapitalin en gerici, en

Faşizmin kendine kitle tabanı oluşturması, özellikle de, lümpen proletarya ve küçük burjuva kesimlere dayanması, faşizmin sınıf karakterinin çözümlemesini bulanıklaştırmıştır.

şoven ve en emperyalist unsurların açık terörcü diktatörlüğüdür." (Faşizm ve İşçi Sınıfı, Sf:11)

Biliniyor; faşizmin en gerici biçimi Almanya-Hitler örneğidir. Alman faşizmi, sadece işçi ve emekçi sınıflara değil, bir avuç tekelci sermaye dışında tüm topluma yönelmiştir. Dahası, "uluslararası karşı-devrimin hücum kıtası" olarak, emperyalist amaçlar doğrultusunda dünya halklarına ve sosyalizme yönelmiştir. Alman örneğini inceleyen Dimitrov, "Faşizm, finans kapitalin iktidarının ta kendisidir..." der.

İki tanımlama arasında çelişki arayanlar olmuştur; "en" kavramları bu çelişkiye kaynaklık etmiştir. Ancak, her iki tanımlamada da bir çelişki yoktur, tam tersine aynıdır; birisi, özlü bir tanımdır, diğeri biraz daha ayrıştırıcı niteliktedir. Keza, konuyu daha bir anlaşılır kılan, faşizm ile devlet ilişkisinide açıklayan şu sözler var. "Faşizmin iktidara gelmesi, bir burjuva hükümetinin yerini bir diğerinin alması gibi basit bir değişiklik değildir. Bilakis burjuvazinin sınıf hakimiyetinin bir devlet biçiminin -burjuva demokrasisinin- başka bir devlet biçimi ile -burjuvazinin açık terörcü diktatörlüğü ile- değiştirilmesidir..." (Dimitrov, Age, Sf:13)

Hiç şüphesiz, bu tanımlama da doğrudur ve faşizm için, "küçük burjuva iktidarı", "her iki sınıfa, proletarya ve burjuvaziye karşı bir devlet biçimi" vb. tanımlamalarından kökten ayrıdır. Tam bu noktada, faşizmin sınıfsal karakterine ilişkin, sosyal-demokrasi ile kimi sol komünistler, örneğin Troçkistler, Thalheimer benzer tespitler yaparlar. Hatta, özellikle Troçkizmin dilinde, bu tanımlamalar, bonapartizm için gerekçe olur, faşizm yerine bonapartizm ikame edilir.

Thalheimer, İtalya'da ilk kez faşizm iktidar olunca, buna Bonapartizm demiştir; keza, Troçkistler benzer tanımlama yapmışlar, bunu günümüzde de sık sık dillendirmektedirler. "Sınıflar üstü devlet...", "her iki sınıfa, proletarya ve burjuvaziye karşı devlet biçimi", "lümpen proletarya iktidarı" vb. tanımlamalarla yapılan bu karışıklık, herşeyden önce, faşizmin sınıfsal niteliğini gizlemektedir, dahası faşizme karşı mücadeleyi "yumuşatmakta", yanlış hedeflere yöneltmektedir. Her iki devlet biçiminin Bonapartizm ve faşizmin benzer yanları vardır; serflik sistemi, katı bir diktatörlük vb. Ama bu benzer yanlar her iki burjuva devlet biçimini aynılaştırmaz. Esasta ise, her iki devlet biçimi, faşizm ve Bonapartizm ayrı ayrıdır, temelde, en başta da sınıfsal nitelikte farklılık vardır. Yüzeyde görünen ile gerçek nitelik ayrı ayrıdır. "... yüzeysel örneklemede işin özü unutulur." (Marx)

"Faşizm, yerel ya da geçici bir olay değildir. Faşizm, emperyalizm ve sosyal devrim döneminde, kapitalist burjuvazi ve diktatörlüğün sınıf hakimiyet sistemidir."

Faşizm burjuva devletin son ve zorunlu aşaması mı?

Faşizm tartışmalarında önemli bir soru vardır; soru şudur, faşizm, burjuva devletinin son ve zorunlu bir aşaması mıdır?

Öncelikle ifade edelim, bu sorunun kendisi, faşizmin ilk ortaya çıktığından bu yana hep tartışılmıştır, hatta Komünist Enternasyonal tartışmalarının önemli bir kısmı budur...

Örneğin, 1928'lerde bu soruya şöyle yanıt verilir. Dimitrov'dan aktaralım: "...Faşizm, yerel ya da geçici bir olay değildir. Faşizm, emperyalizm ve sosyal devrim döneminde, kapitalist burjuvazi ve diktatörlüğün sınıf hakimiyet sistemidir. Burjuvazi, emperyalist savaşta, Rus Devrimi'nden ve Sovyetler Birliği'nin on yıllık varlığından ve halkları üzerinde yaptığı büyük devrimci etkiden sonra, eski parlementer demokrasi biçimi ve yöntemleri ile halk kitlelerini sınıf egemenliği altında tutamayacak ve kapitalist istikrar ve rasyonalizasyon görevlerini yerine getiremeyecektir. Burjuvazinin tek çıkar yolu kitleleri faşizm ile zaptetmektir. Faşizm burjuvazinin sınıf egemeniliğinin son aşamasıdır. Bütün burjuva devletleri eninde sonu da ya bir hükümet darbesi ile ya da "barışçıl bir yolla, ya gaddarca ya da tatlı sert bir biçimde faşizme geçer; geçiş yöntemleri önemli değildir ve belirli bir ülkenin özel şartlarına, sosyal yapısına, politik güçler ve sınıflar arasındaki dengeye bağlıdır." (Dimitrov, Faşizme K.B.C. Sf:27)

Bu bakış açısı, aynı zamanda dönemin bakış açısını yansıtır; doğru yanlar olduğu gibi, özellikle konumuz açısından tartışmalı yanları vardır. Burada, faşizm için, "burjuva sınıf egemenliğinin son aşaması" ve burjuva devleti eninde sonunda "faşizme geçer" sözleri önemli olmaktadır. Bu tanımlama, doğal olarak, elbette birazda o dönemin izlerini taşıyacak biçimde, faşizmin ancak "emekçi köylüler ile işbirliği halindeki devrimci güçler" tarafından yıkılacağına vurgu yaparak, onun tekrar yerini "burjuva demokratik rejime yerini bırakacağı" tezlerinin "boş aldatmaca" olduğu sonucuna ulaşır.

Hiç şüphesiz, ortada faşizme karşı devrim alternatifi vardır; buna paralel olarak, "reformculuğa karşı mücadele, her zaman faşizme karşı mücadele demektir. Ve faşizme kar-

şı mücadele her zaman reformculuğa karşı mücadele demektir." (Dimitrov) tanımlaması yapılmaktadır.

Bunların dönemin sol taktikleri olduğu açıktır. Burada, faşizm için "son" ve "zorunlu" aşamaları birbirinden ayırmak lazım. Faşizm, her zaman, burjuva devlet biçimi olarak burjuva egemenliğinin "son" ve "zorunlu" aşaması olmayabilir. Yani pekala, faşizm olmadan da bir burjuva devlet biçimi toplumsal devrimle yıkılıp sosyalizme geçilebilir. Keza, özellikle gelişmiş kapitalist ülkelerde, bir burjuva devlet biçimi olarak faşizmin, mutlak biçimde, bir başka burjuva devlet biçimine, örneğin demokratik cumhuriyete dönüşmeyeceği ileri sürülemez. Yaşanan tarihsel süreçte bunun somut örneğini ortaya çıkarmıştır. Doğu Avrupa ülkelerinde, faşizm, toplumsal devrimle yıkılıp, yerini sosyalizme bırakırken; Fransa, Yunanistan, İspanya, Almanya vb. örneklerinde, faşizm yerini demokratik cumhuriyetlere bırakmıştır.

Bu dönemin, 1928'li yılların sol-sekter yanlışların daha sonra, özellikle 1933-35 döneminde terkedildiği biliniyor. Ve, doğru olarak, şu sonuca ulaşılıyor: "Faşist diktatörlük, bütün ülkelerde, burjuva diktatörlüğünün kaçınılmaz bir aşaması değildir." (K.E.Faşizm Tahlili, Sf:36)

Faşizm İle Sosyal-Demokrasi ilişkisi ve demokratizme düşen cephe politikaları

Bir başka konuyu; faşizm ile sosyal-demokrasi ilişkisi konusunu ele almakta yarar vardır. Biliniyor, sosyal-demokrasi, Marksizim içinden çıkıyor ve giderek ona yabancılaşıyor. Hatta, ütopik sosyalizmden beslendiği, bir anlamıyla, Marksizm ile mücadele ettiği söylenebilir; ama, özellikle kapitalizmin yükselme çağında, Marksizmin içinden çıkan revizyonizm, sosyal-demokrasiye kaynaklık ediyor. 2. Enternasyonal partilerinin ihaneti, bunun ifadesi oluyor. Küçük burjuvazinin özlemlerini yansıtan revizyonizm, kapitalizmden besleniyor, kapitalizmin yıkılmasını değil, "onarılmasını" savunuyor, kapitalizmin ve burjuva devletin yıkılmasında bir zorunluluk olan şiddet yadsınıyor, önce Bernstein elinde, daha sonra Kautsky'nin elinde kendi sistemini kuruyor. Birinci Dünya Savaşı, önemli bir tarihsel kavşak oluyor. 2. Enternasyonal partileri, bunların içinde en güçlüsü olan Alman Sosyal-Demokrat Partisi savaş kredilerine oy veriyor. Daha sonra, aynı sosyal-demokrasi 1919-20 devrimlerinde ihanet ediyor, burjuvazinin iktidarını destekliyor, devrimi bastırıyor. Hatta, "üçüncü yol..." adı altında, Hitlere karşı tutum almaz. Faşizm ile komünizmi aynı biçimde tehlikeli görür. Hitlerin iktidarının önünü açar.

Burada dikkat çekmek istediğimiz nokta şudur; Sosyal-demokrasi, bir evrim içinde kapitalizmle bütünleşmiştir. Önce, küçük burjuva reformist bir sapmadır, ama giderek burjuvazi ile bütünleşir, burjuva hareket olur. Sosyal-demokrasinin ihanet zincirleri, bu bütünleşmede, önemli halkalar oluşturmuştur.

İşte bu süreçte, 1924'de faşizm ile sosyal-demokrasi, "ikiz kardeş", "modern kapitalizmin sağ ve sol eli.." tanımlamaları yapılmıştır. Ve bu dönemde başlayan faşizm tartışmalarında, sosyal-demokrasi müttefik de değildir.

"Faşizm ve sosyal-demokrasi büyük kapitalist diktatörlüğün bir ve aynı aracının iki yanıdır. Sosyal-demokrasi bu yüzden faşizme karşı mücadelede hiçbir zaman savaşan proletaryanın güvenilir bir müttefiki olamaz." (Faşizm Nedir, Sosyal-Demokrasi Nedir, Sf:44)

1928'de, Komünist Enternasyonal'in 6.Dünya Kongresi'nde, yine bu konu tartışılır. Ve sosyal-demokrasi için kendi burjuvalarının yanında yer aldıkları için, "Sosyal emperyalist", milliyetçi bir noktaya kayıp, komünistlere karşı saldırdıkları için ise, "sosyal-faşist" tanımlaması yapılır. Bunu takip eden dönemde, 1931'de faşizmi "örtülü uyguladığı" ve "burjuvazinin esas dayanağı" olduğu tesbitleri, sosyal-demokrasi için yapılır.

Hiç şüphesiz, tüm bunlar sosyal-demokrasinin, kapitalizmle bütünleşme evrimi ve ihaneti ile bağlantılıdır. Ancak burada çubuk sola bükülmüştür. Zira bu mücadelede, tek başına "alttan cephe.." taktiği de budur.

Ancak 1933'den sonra bu bakış açısı değişmiş, bu dönemde komünist enternasyonal tarafından "sol-sekter" olarak değerlendirilmiştir. Bu dönem, bir anlamda, öncesi dönemin tam tersidir; faşizm-sosyal-demokrasi ilişkisinde herşey yeniden kurgulanmaktadır.

Faşizm tartışmalarında Almanya örneği hep önemli olmuştur. 1932'de, Almanya'da Nazi Partisi 13.8 milyon oy alarak birinci parti olmuştur; bunu sosyal-demokratlar 8 milyon oy, KP ise 5.4 milyon oyla izlemiştir. Faşizm tehlikesi çok açıktır. KP "Birleşik Cephe" taktiği ileri sürer, ama sosyal-demokratlar buna yanaşmaz.

1933'de "Bütün Ülkelerin İşçileri"ne bir çağrı yapılır. Bu çağrıda; faşizme karşı müca-

Sosyal-demokrasi, bir evrim içinde kapitalizmle bütünleşmiştir. Önce, küçük burjuva reformist bir sapmadır, ama giderek burjuvazi ile bütünleşir, burjuva hareket olur. Sosyal-demokrasinin ihanet zincirleri, bu bütünleşmede, önemli halkalar oluşturmuştur.

dele programı ortaya konur, sosyal-demokrasiye birleşik mücadele için başvurma kararı alınır, "sosyal-demokrat örgütlere karşı saldırıyı durdurma" ve " ve savunma örgütleri"nde birlikte çalışma ileri sürülür. Bu, komünist enternasyonal politikalarında ilk önemli değişimdir. Ancak, bunlar sasyal-demokrasi tarafından, kimi zaman "burjuva demokrasisini kabul edin" kimi zaman "sadece faşizme değil komünizme de karşıyız" denilerek reddedilir.

Daha sonra eskiden farklı olarak, sosyal-demokrasi için "burjuvazinin asıl dayanağı" tespitinin geçersizliği ilan edilir. Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin inşası devam ederken, İspanya ve Fransa'da "Halk Cepheleri" önerilir, sosyal-demokrasi ile ittifaklar kurulur. Tüm bunlar sosyal-demokratları "sağ" ve "sol" olarak ayrıştırmaktadır. Elbette bu nesnel gelişmeler, dönemin taktik politikalarına yansıyacaktır; faşizme karşı en geniş cephe son derece hassas bir tarzda örülmek zorundadır.

İşte, "birleşik cephe" ve bunun üzerinde "Halk Cephesi" politikası budur! Faşizme karşı en geniş cephenin başarıya ulaşması için, öncelikle proletaryanın sıkı örgütlenmesi, bunun üzerinde, anti-faşist tüm sınıf ve katmanların birleşik gücü hayatidir; doğru olan da budur. Dimitrov bunu şöyle formüle eder: "Emekçi halk kitlelerinin faşizme karşı mücadeleye seferber edilmesinde, proleter birleşik cephe temeli üzerinde geniş bir anti-faşist halk cephesinin kurulması, öncelikle önemli bir görevdir.." (Faşizm ve İşçi sınıfı, Sf:45)

Faşizme karşı en geniş cephenin başarıya ulaşması için, öncelikle proletaryanın sıkı örgütlenmesi, bunun üzerinde, anti-faşist tüm sınıf ve katmanların birleşik gücü hayatidir; doğru olan da budur.

Bu formül anlaşılır bir formüldür. Ancak, formül daha somutluk kazandıkça, sosyal-demokrasinin rolü, bu "birleşik cephe" içindeki önemi çok daha netleşecektir. İşte, 1933 sonrası, sosyal-demokrasinin, "burjuvazinin asıl dayanağı değil" tanımlamaları, giderek, proletaryanınn bir parçasına dönüşmüştür. Yanlış olanda budur. Dimitrov'dan aktaralım: "İki enternasyonalin yani Komünist Enternasyonalin ve 2. Enternasyonal'in parti ve örgütlerinin taraftarlarının ortak eylemlerinin faşist saldırıyı geri püskürtmesini kolaylaştıracağı ve işçi sınıfının siyasi ağırlığını artıracağı açık değil midir?" (Dimitrov, Age. Sf:35-36)

Dimitrov'un bakış açısı, komünist enternasyonalin bakış açısıdır. Ve özellikle Ekim Devrimi'nden sonra bu kopuşu yaşayan komünist hareket, "birleşik cephe" ekseninde birleştirilmektedir. Yani tarihsel ve siyasal olarak farklılaşmış iki çizgi, proletaryanın siyasi ağırlığı için uzlaştırılmaktadır. Burada soru şudur; bu uzlaşma veya eylem birliği, hangi program etrafındadır? Bunun da yanıtı var, Dimitrov şöyle açıklıyor: "...Komünist Enternasyonal, eylem birliği için, bütün işçilerin kabul edebileceği gibi temel ve tek şartın dışında hiçbir şart ileri sürmemektedir. Bu şart, eylem birliğinin faşizme, sermayenin saldırılarına, savaş tehlikesine ve sınıf düşmalarına karşı yönelmesidir. Bizim şartımız budur." (Dimitrov, Age, Sf:32)

Her şey daha netleşmiştir. Proletaryanın birleşik cephesi için, 2. Enternasyonal partileri/sosyal-demokrat partiler ile eylem birliği yapılmalı. Bu eylem birliğinin programı ise, faşizme ve savaşa karşı, kapitalizmi yıkmayan demokrasi programıdır. Bunun üzerinde inşaa edilecek "Halk Cephesi", tüm sınıfları kapsayacaktır. Anlaşılacağı üzere, 2. Enternasyonal partileri/sosyal-demokrat partiler proletaryanın partileri olarak görülmekte ve bunun önü demokrasi ile sınırlandırılmaktadır. Bu tümden yanlıştır; Ekim Devrimi sonrası komünist hareketin tüm temel yaklaşımları ile karşıttır.

Stalin, 1927 yılında, sosyal-demokrasi için, "karşı-devrimci" der, ve "2. ve 3. Enternasyonal'in birleşmesi mümkün mü?" sorusuna, "mümkün değildir" yanıtı verir. Çünkü, "3.Enternasyonal bakışını kapitalizmin devrilmesi ve proletarya diktatörlüğünün kurulmasına çevirmişken, 2. Enternasyonal tersine bakışını kapitalizmin muhafaza edilmesine ve proletarya diktatörlüğünün kurulması için gerekli olan her şeyi yok etmeye dikmiştir." (Stalin, Eserler-10, Sf:183)

Ayrıca, Lenin'in, Ekim Devrimi sonrası, partinin isim değişikliği, basit bir değişimi değil, 2. Enternasyonal ile "kalın bir sınır çizmektedir". Aynı biçimde, hatırlayalım, Komünist Enternasyonal'e kabul şartları; merkez ve reformist partilerden tam bir kopuştur- 7. koşul budur.

Ancak, Dimitrov'dan aktardığımız temel politika, Lenin ve Stalin'in bakış açısı ile taban tabana zıttır. Elbette, anti-faşist mücadelede, sosyal-demokrasi ki bu dönemde "sağ" ve "sol" olarak aynıdır, eski sol sekter taktik politika ile ele alınamaz, esnek bir politika izlenir. Ama, bu çubuğu tümden sağa bükmeyi, 2. Enternasyonal partilerini proletaryanın partisi yapmayı ve demokratizmle önünü sınırlamayı gerektirmez.

Bu dönemde, 1935'lerde bir devrim durumu vardır. Sosyal-demokrasi karşı-devrimcidir, en fazlasından burjuva demokrasisi çerçevesinden hareket eder. Proletarya, her dönem,

bir devrim durumunda haydi haydi sosyalizm için mücadele eder. Elbette, anti-faşist mücadeleye demokrasi mücadelesine kayıtsız kalmaz. Tam tersine ona sahip çıkar, demokrasi programını sosyalizme bağlar. Doğrusu budur.

Dimitrov ise, yukarıda ele aldığımız temel politikayı, sosyalizmi dıştalayarak somutlamaktadır. Aktaralım: "... Kapitalist ülkelerin emekçi kitleleri şimdi çabuk ve kesin bir seçme yapmak zorundadırlar ve bu seçme proletarya iktidarı ile burjuva demokrasisi arasında değil, burjuva demokrasisi ile faşizm arasında olacaktır." (Faşizme K.Birleşik Cephe, Sf:140)

Bu demokratizmdir. Ve önemli ölçüde formel bir bakış açısının sonucudur. Sosyal-demokratların, İskandinavya ülkelerinde, demokratik taleplerle iktidar olması, bir devrim durumunda, örneğin Fransa için proletaryanın önüne tamamen demokratik taleplerin konmasına yol açmıştır; devletin demokratikleşmesi, faşizmin geriletilmesi ile kendini sınırlamıştır. Bu mantık zinciri, ABD için, komünist olmayan "işçi-çiftçi partisi" modeli önerilir. Zaman zaman, "Nihai kurtuluşu bu hükümet getirmez", "sosyalist devrim için silahlanmak gerek..." biçiminde, uzak hedeflere vurgu yapılsa da asıl temel programatik platform, demokratizmdir. Biraz da 2. Dünya Savaşı'nda, Fransa, İspanya ve Yunanistan örnekleri, bu politikaların, demokratizmin kurbanı oldu.

Proleterya Diktatörlüğü sorununda hatalar

Proletarya diktatörlüğü sorununda da, karşımıza iki önemli yanlış çıkmaktadır. Birisi, "Tüm halkın devleti.." veya liberal bir söylemle de ifade edilen "Çalışanların Demokrasisi" kavramıdır. İkincisi ise, üçüncü bir devlet tipi olarak, "Yeni Demokratik Devlet"tir. Birincisinin, Stalin'de uç verip, revizyonizmin temel tezi olduğu biliniyor; ikincisi ise, Mao'nun temel tezlerinden biridir.

Önce Stalin'in tezlerine bakalım... Bu konuda, devlet konusunda, ilk yanlış eğilim, Sovyetler Birliği'nde, sosyalizmin zafer kazanması döneminde ortaya çıkmıştır. 1936 Anayasası bu dönemin temel belgesidir, dönüm noktasıdır. Devletin niteliğine yönelik, 1936 Anayasası'nda, birinci maddede şu vardır:

"Madde 1) Sovyet Sosyalist Cumhuriyet Birliği işçi ve köylülerin sosyalist devletidir." (Stalin: Eserler, Cilt-14 Sf. 106)

Bu tanımlama üzerine bir dizi tartışma yaşanır, ama Stalin "işçi ve köylü devleti" tanımlamasına karşı önerilen başka tanımlamaları, kimi gerekçelerle kabul etmez. Keza, aynı dönemde kalcme alınan, Bolşevik Parti Tarihi"nde sık sık bu yönde tanımlamalar yapar. Burada bizim için önemli olan, proletarya diktatörlüğü değil, "işçi köylü devleti" tanımlanmasının yapılmasıdır.

Ayrıca, 18. Parti Kongresi'ne, Stalin'in sunduğu rapor vardır: burada 'Teorinin Bazı Sorunları" alt başlığında devlet sorunu ele alınır. 1939 yılında, yapılan bu değerlendirmede, Engels'in bilinen formülünü önce aktarır. Bizde aktaralım: "Baskı altında tutulması gerekli herhangi bir toplumsal sınıf kalmadığında, sınıf egemenliğinin ve bugüne kadarki üretim anarşisinin neden olduğu tek tek varolma mücadelesiyle, bundan kaynaklanan çatışmalar ortadan kalktığında özel bir şey olmayacaktır. Bütün toplumun gerçek temsilcisi olarak devletin ilk eylemi - toplum adına üretim araçlarına el koymak - aynı zamanda onun son eylemi olacaktır. Egemenlik ilişkileri bütün alanlarda giderek gereksizleşecek ve kendiliğinden sönecektir. Bireylerin üzerindeki egemenlik, yerini, işçilerin yönetimine, üretim sürecinin yönetimine bırakacaktır. 'Devlet ortadan kaldırılmayacak, yavaşça ölecektir" (Engels, Anti-Dühring.....)

Engels'in sözleri son derece nettir; Lenin'de bunu doğru, net ele alır. Ancak Stalin bu formülasyonu, "Evet doğrudur, ama sadece iki koşul alltında.." diyerek, "koşula" bağlar. Bu koşul: 1930'lu yıllarda, tek ülkede sosyalizmdir, kapitalist devletlerce kuşatılmasıdır. Bundan çıkan sonucu Stalin şöyle değerlendiriyor: "Bundan çıkan sonuç ise, sosyalist devletin kaderiyle ilgili Engels'in bu genel formülünün sosyalizmin tek bir ülkede zafere ulaştığı, kapitalist bir çevreyle kuşatıldığı ve dışarıdan gelecek herhangi bir saldırı tehlikesiyle karşı karşıya kalınmadığı bundan dolayı da uluslararası durumu dikkate almak zorunda olduğu özel somut bir duruma uygulanamayacağıdır.." (Stalin-Eserler C.14, Sf.247)

Hemen belirtelim, Engels'in formülü, tek ülkede sosyalizmin kimi sorunları ile çelişmez. Engels'in formülü, devlet sorununa genel-evrensel bir bakıştır; şu veya bu "koşul" bunu değiştirmez.

Bir yanda, sınıfların ortadan kaldırıldığı iddiası vardır, diğer yanda "güçlü bir devlete sahip olmak" söz konusudur. Hiç şüphesiz bu devlet-sınıf ilişkisini doğru kuramamaktır. Ki bu mantık, Stalin'i komünizmde devletin olaca-

Bir yanda, sınıfların ortadan kaldırıldığı iddiası vardır, diğer yanda "güçlü bir devlete sahip olmak" söz konusudur. Hiç şüphesiz bu devlet-sınıf ilişkisini doğru kuramamaktır.

ğı yanılsamasına götürecektir. Devamla bunu da ifade eder Stalin: "Ne var ki, gelişme bu noktada durmaz. İlerlemeye, komünizme doğru yürümeye devam ediyoruz. Ülkemizde komünizm döneminde de devlet korunacak mıdır?

Evet, kapitalist kuşatma ortadan kaldırılmadıkca, dış saldırı tehlikesi kalkmadıkça korunacaktır; bu arada devletimizin değişen iç ve dış durumlara göre değişik biçimler alacağı açıktır." (Stalin, age. C:14, Sf. 251)

Sonradan anlaşılacağı üzere, 1936 sonrası, "sınıfları ortadan kaldırdık", "komünizme geçiyoruz" iddiası, gerçek yaşamda karşılığını bulamamıştır- bunu bir not olarak düşelim.

1936'da formüle edilen, "işçi-köylü devleti" tek ülkede komünizme geçilebileceği tezine paralel olarak, komünizmde de devletin korunacağı tezidir! Biliniyor, Kruşçev-Brejnev revizyonizmi, işte bu teorik yanılsamalardan beslenerek ünlü "Tüm Halkın Devleti" tezini geliştirmiştir...

Tüm bunlar yanlıştır. Proletarya diktatörlüğü, sadece burjuvazinin direnişini bastırmakla kalmaz, aynı zamanda proletaryanın varlık koşullarına yönelir. Sınıfların ortadan kaldırılması budur; bu koşullarda, proletarya, proletarya olmaktan çıkacak toplum "işçi-köylü" gibi, iki ayrı sınıf olarak değil, bu farklılıkların silindiği bir aşamaya ulaşacaktır. Şehir-kır çelişkisi, kafa emekçileri ile kol emekçileri arasındaki çelişki ortadan kalkacak meta bolluğu içinde, toplum komünizme yönelecektir. Bu süreçte devlet, "yarın-devlet"tir, "burjuvasız burjuva devleti"dir, sönmeye mahkumdur. Bundan dolayı, proletarya diktatörlüğü, elbet farklı biçimler alabilir, ama insanlığın şahit olduğu son devlettir.

Ekim Devrimi, köylü ülkesinde, proletarya diktatörlüğünü uygulama örneğidir. Dahası, tek ülkede sosyalizm, bir Avrupa devriminin gerçekleşmediği koşullarda, Ekim Devrimi ruhu ile, sosyalizmin köylülüğe dayanarak inşa etmektir. Bundan dolayı Lenin sık sık "Başlamak kolay, sosyalizmi sürdürmek zor" demiştir. Ancak, burada, köylülük, proletaryanın müttefiğidir, ama proletarya tek başına devleti elinde tutar; bu hiç de kolay bir süreç değildir. Proletarya diktatörlüğü altında, uzun ve sancılı bir yolda, işçiler ve köylüler arasındaki fark ortadan kalkacak ve herkes çalışan haline dönüşecektir. Ekim Devrimi'nden sonra, 1919'da, "Proletarya Diktatörlüğü Çağında Ekonomi ve Politika" adlı ünlü makalesinde Lenin şunları söyler: "Sınıfları ortadan kaldırmak için, ilkin çiftlik sahiplerini ve kapitalistleri devirmek gerekir. Görevin bu bölümünü yerine getirdik, ama bu sadece bir bölümüdür ve en zor bölümüde değildir. Sınıfları ortadan kaldırmak, herkesi çalışanlar haline getirmek gerekir. Bu birden bire olmaz. Bu kıyaslanamayacak kadar zor ve zorunlu olarak uzun süreli bir görevdir..." (Lenin, S. Eserler-C.8, Sf:24)

Ekim Devrimi, köylü ülkesinde, proletarya diktatörlüğünü uygulama örneğidir. Dahası, tek ülkede sosyalizm, bir Avrupa devriminin gerçekleşmediği koşullarda, Ekim Devrimi ruhu ile, sosyalizmin köylülüğe dayanarak inşa etmektir.

Lenin, 1921 yılında, Nakliyat İşçileri Tüm Rusya Birliği Kongresi'nde bir konuşma yapar. Kongre salonunda "İşçilerin ve Köylülerin Devleti Asla Sona Ermeyecektir" yazılı bir pankart vardır: Lenin buna tepki gösterir. Şunları söyler: "...Gerçekten, eğer işçilerin ve köylülerin devleti asla sona ermeyecekse, o zaman bu, hiçbir zaman bir sosyalizm olmayacağı anlamına gelir, çünkü sosyalizm sınıfların ortadan kalkması demektir; fakat işçiler ve köylüler var olduğu sürece, çeşitli sınıflar da var olur ve dolayısıyla tam sosyalizm olmaz..." (Lenin, S. Eserler-C.9, Sf:161-162)

Demek ki, hala sosyalizmde işçiler ve köylüler varsa, ki 1936 ve sonrasında varolduğu kabul ediliyor; asla tam sosyalizm, yani komünizm olamaz. Dahası, komünizmde de ayrıca devlet, hem de "işçi-köylü devleti" olamaz!

Gelelim Mao'nun tezine... Mao'nun, "Yeni Demokratik Devlet" anlayışı, "Yeni Demokratik Devrim" anlayışının doğal sonucudur. Bunu, "Mahir ve Devrim"de inceledik. Konumuzla ilişkili olarak, kapitalist sömürüyü ortadan kaldırmayan, tam tersine milli bir kapitalizmin gelişmesini sağlayan yeni demokratik devrim, "üçüncü tip" bir toplum ve "üçüncü tip" bir devlet yaratacaktır. Bu "üçüncü tip devlet", örneğin, "işçi-köylü devletinden" daha farklıdır, burjuvazininde içinde yer aldığı bir devlettir. Anti-emperyalist, daha doğrusu anti-Japon tüm sınıfları içine alan bu devlet, tüm sömürge ve yarı-sömürge ülkeler için bir modeldir.

Sözü fazla uzatmayarak Mao'dan aktaralım: "Kurmak istediğimiz Demokratik Çin Cumhuriyeti, bütün anti-emperyalist ve anti-feodal halkın proletarya önderliğinde ki ortak diktatörlüğü altında bir Demokratik Cumhuriyet olacaktır." (Mao, C-2 Sf: 351)

"Dünyadaki çeşitli tipte devlet sistemleri siyasal iktidarın sınıf niteliğine göre üç temel biçimde özetlenebilir. 1) Burjuva diktatörlüğü altındaki cumhuriyetler, 2) Proletarya diktatörlüğü altındaki siyasi cumhuriyetler, 3) Bir kaç devrimci sınıfın ortak diktatörlüğü altındaki cumhuriyetler.

Üçüncü tür sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin devrimlerinde benimsenmesi gereken geçiş döneminin devlet biçimidir. Bu devrimlerin her birinin kendine has bazı özellikleri olacaktır, ama bunlar genel bir tema üzerindeki küçük çeşitlemelerdir. Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde yer alan devletler olduklarına göre, devlet yapıları zorunlu olarak temelde aynı, yani birkaç anti-emperyalist sınıfın ortak diktatörlüğü altındaki yeni demokratik bir devlet olacaktır. Bugünün Çin'inde Japonya'ya karşı birleşik cephe yeni demokratik devlet biçimini temsil etmektedir" (Mao, C-2, Sf; 352)

"Bu iktidar (...) toprak ağası sınıfın ve burjuvazinin diktaörlüğünden farklı olduğu gibi, tam anlamıyla bir demokratik işçi köylü diktatörlüğünden farklıdır. Siyasi iktidar organlarında sandalye dağılımı şöyle olmalıdır: proletarya ve yoksul köylülüğü temsil eden komünistlere üçte bir; küçük burjuvaziyi temsil eden sol ilericilere üçte bir; orta burjuvaziyi ve aydınlanmış eşrafı temsil eden, ona ve diğer unsurlara üçte bir..." (Mao, C-2, Sf; 433)

Anlaşılacağı üzere, yeni demokratik devlet, içinde burjuvazininde yer aldığı, "birkaç anti-emperyalist sınıfın ortak diktatörlüğü"dür, üçüncü tip bir devlettir. Mao, 1956'da, birkez, bu devletin, "halkın demokratik diktatörlüğünün özü itibariyle proletarya diktatörlüğü" belirlemesi yapar; bunun dışında hep, "Demokratik Halk Diktatörlüğü"nü yukarıdaki anlatımlardanda anlaşılacağı gibi, proletarya diktatörlüğünden ayrı, "üçüncü tip devlet" olarak ele alır.

Tam bu noktada soru şudur; proletarya diktatörlüğünün özgün bir biçimi olan "Demokratik Halk Diktatörlüğü" kime karşı diktatörlük uygulamaktadır? Burjuvaziye olmadığı açıktır. Çünkü, burjuvazi, "halk" içinde ele alınmaktadır. 1957 yılında kaleme alınan "Halk İçndeki Çelişmeleri Doğru Ele Alınması Üzerine" makalesinde Mao; "Ülkemizde işçi sınıfı ile ulusal burjuvazi arasındaki çelişki, halk arasındaki çelişkiler kategorisindedir. Bu iki sınıf arasındaki çatışma, halk safları içindeki bir çatışmadır.", "Sosyalist bir toplum kurulurken, sömürücüsüyle, işçisiyle, herkesin bilincinin yeniden biçimlenmesi gerekir", diyor. Zaten, "Yüz çicek yanyana açsın, yüz fikir akımı tartışsın" ilkesi budur; "Burjuvazi ile küçük-burjuvazi de, ideolojilerini elbette ortaya koyacaklardır. (...) Fikirlerini ortaya koymalarına engel olmak için baskı yöntemlerini kullanmak doğru olmaz..." bunun ifadesi olarak söylenmektedir.

Her devrimin temel sorunu iktidar sorunudur. Öyle bir devlet ki, "Yeni Demokratik Devlet" ya da "Demokratik Halk Diktatörlüğü" bünyesinde "bir kaç sınıf", "dört sınıf" alacaktır, hem proletarya, hem burjuva olacaktır! Bu öyle bir diktatörlük ki, "Halk kendi içinde diktatörlük uygulayamaz" denilerek, hem sosyalizmden bahsedilecek, hem de burjuvaziye diktatörlük uygulanmayacak!

Lenin'in, Nisan Tezleri çözümlemeleri biliniyor; "Bir devlet içinde iki iktidar erki olmaz..." sözü Lenin'e aittir. Keza Ekim Devrimi'nde, Şubat Devrimi'nde ortaya çıkan, ikili iktidara son vermiş, sovyetlerde ifadesini bulan "işçi-köylü devrimci diktatörlüğü"nü proletarya diktatörlüğüne dönüştürmüştür.

1920'de, "Özgürlük Üzerine Sahte Konuşmalar" makalesinde; sosyalist-devrimciler ve Menşeviklerin "Çalışanların Demokrasisi" tezlerine yanıtında Lenin şunu söylüyor: "Çalışanların demokrasisi çerçevesinde özgürlük ve eşitlik, küçük toprak sahibi için (çiftliğini ulusallaştırmış toprak üzerinde işletiyor da olsa) tahıl fazlasını fahiş fiatla satma, yani şçileri sömürme özgürlüğüdür. Kapitalistlerin devrildiği, fakat özel mülkiyetin ve serbest ticaretin hala varolduğu koşullarda kim çalışanların demokrasisi çerçevesinde özgürlük ve eşitlikten söz ediyorsa, o sömürücülerin savunucusudur. Ve böyle birine karşı proletrya, diktatörlüğünü uygularken sömürücülere davrandığı gibi davranmak zorundadır, o kendisini sosyaldemokrat, sosyalist olarak adlandırsa, hatta 2. Enternasyonal'in çürümüşlüğünü kabul eden bir insan olduğunu söylese de..." (S. Eserler-10, Sf:294) Lenin'in başta Devlet ve İhtilal eseri olmak üzere, tüm eserleri, Mao'ya, bu konuda yanıt niteliğindedir! Sosyalist barekkette bu teorik tanımlamalar doğru değildir ve popülizmin temel dayanakları olmuştur. Devrimci Sosyalizm, bunlardan arınarak ilerleyecektir!

Başta da ifade ettiğimiz gibi devlet biçimleri sorunu ve bunların tanımlanması meselesi sosyalist harekette her dönem oldukça problemli alanlardan birini oluşturmuştur. Devrimci sosyalistler bütün bu meselelerin ele alınmasını, ilerletici tartışmaların yapılmasını devrimci yenilenme-sıçrama sürecinin bir bileşeni olarak görmelidirler. Yukarıda ele alınan meseleler ve ortaya konulan tespitler, bu tür tartışmalar, tezler için bir başlangıç noktası olarak değerlendirilmelidir. Son noktalar olarak değil...

Devlet biçimleri sorunu sosyalist harekette her dönem oldukça problemli alanlardan birini oluşturmuştur. Devrimci sosyalistler bütün bu meselelerin ele alınmasını, ilerletici tartışmaların yapılmasını devrimci yenilenme-sıçrama sürecinin bir bileşeni olarak görmelidirler.

N. YAĞMUR

artık herkes solcu

Fransa'da Sınıf Mücadeleleri'nin bir yerinde Marks, Fransa'da işlerin bir tuhaf olduğunu, burjuvazinin, küçük burjuvazinin işlerini, küçük burjuvazinin işçi sınıfının işlerini, kısacası herkesin birbirinin işlerini yaptığını söylüyordu.

Türkiye'de de bugünlerde pek tuhaf şeyler oluyor. Oligarşinin temsilcileri, birdenbire seçimlerden "solcu" bir alternatif çıkarma, bunun için de "solu birleştirme" derdine düştüler. Önce, biyolojik ömrünü tamamlamak üzere olan eski "solcu" dostlarıyla vedalaştılar ve onu ortalıkta eskimiş bir palto gibi bırakıp komployla yeni bir parti kurdurdular. Eskiden beri "yoksullara çok acıyan", "solcu" IMF memuru Derviş'i de bu projeye dahil etmek istediler. Sonra müflis tüccarlar gibi eski defterlere dönüp Baykal'ı keşfettiler ve bu arada garip şeyler oldu. Örneğin aynı gün içersinde Derviş'in tekkeye dönmüş olan evine boş zamanlarında sendikacılık yapan DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi, ilaç tekelcisi Eczacıbaşı ve TÜSİAD Başkanı Özilhan'ın girip-çıkıp ardından da "sol ittifakın gerekliliği" üzerine konuştuklarına tanık olduk.

Türkiye'de garip şeyler oluyor.

Türkiye, kavramların çarpıldığı bir süreçten geçiyor ve kavramların yeniden tanımlanması gereği ortaya çıkıyor.

Sosyalist kamptaki gruplar ya da partilerin, isimlerine durmadan yeni ön-ekler yapmaları, belki hepimize bazen komik geliyor, sağda solda "alfabede harf kalmadı canım" lafları ediliyor; ama öte yandan bu iş pek de şakaya gelmeyecek ölçüde çetrefilleşmeye başlıyor.

Doğrudur, 1960-70'lerde ABD'ye kök söktüren o büyük partinin adı, yalnızca Vietnam İşçi Partisi'dir; Küba'da ise 26 Temmuz Hareketi gibi bizdeki çok eklentili isimlerle kıyaslanırsa oldukça mütevazı isme sahip bir yapı vardır. Yani ön-eklerin, gruplara-partilere özel bir konum ve başarı garantisi sağlamadığı kesin. Ama öte yandan eklersiz de olmuyor. Çünkü sosyalist alan ya da daha genel anlamda "sol", biraz da kendi doğası gereği dıştan yapılan girişlere açık bir alandır. Burjuvazinin bizzat yaptığı provokatif müdahaleler, kukla yapılanmalar ve ideolojik akımlar bir yana, şu ya da bu nedenle şu ya da bu ölçüde sistemle çelişen işçi sınıfı dışındaki kesimlerin de kendilerini "sol" kavramı üzerinden tanımlamaları, durumu karıştırmaktadır. Yani, marksist leninist gelenekte sosyalizm tanımlaması son derece net bir biçimde işçi sınıfına, onun öz gü-

cüne dayandırılmış olsa da bambaşka sınıflar, bambaşka kategoriler aynı kavramı, içini kendi çıkarlarıyla doldurarak kullanabilmektedirler. Bu arada ipin ucu bazen iyice kaçmakta, örneğin komünizmden nefret edenler Che'ye hayranlık belirtebilmekte ya da kendisini "komünist" diye adlandırmaya devam eden bazı Avrupalı partiler, çıtayı sosyal demokrasinin bile altına çekebilmektedirler, vb...

Aslında sözü hiç dolandırmadan, çok açık, somut bir soru sormak ve yanıtlamak gerekiyor: Sosyalizm dışında, komünist dünya görüşü dışında bir solculuk biçimi, bugünün dünyasında mümkün müdür? Ve hemen eklenmeli; devrimcilik kavramı da, bugün sosyalist bir damar içermeksizin hayatın içinde bir anlam ifade edebilmekte midir?

"Bugünün dünyasında" diye özellikle dönemsel bir ayrım yapıyoruz; çünkü her şeyden önce sorunun artık vaktiyle Avrupa'daki herhangi bir meclisin "sol tarafında oturmak" basitliğini aştığını düşünüyoruz. Böyle bir dönemsel vurgu gerekli; çünkü örneğin 1960'lı yıllar itibarıyla, dönemin güçler dengesinin bir yerlerinde durumu idare edebilen "ulusalcı-bağımsızlıkçı" eğilimlerin, "solcu müslümanlar" ya da herhangi bir Afrika ülkesindeki genç subayların kendilerine yakıştırdıkları "sol-devrimci" sıfatların tümüyle tarihe gömüldüğü bir süreçte yaşadığımızı anlatmak istiyoruz. Yani devrimciliği, çok kaba, tamamen lügat anlamına bağlı kalarak "siyasal-sosyal yapıyı kökten değişikliğe uğratmak" biçiminde tanımladığımızda bile, bu kadarı bile, kapitalist sistemin sınırları içinde artık mümkün müdür sorusunun yanıtı önemlidir. Bu sorunun yanıtı, hiç şüphesiz geçen yüzyıl boyunca da olumsuzdur. Dünyanın herhangi bir yerinde, herhangi bir zamanda kapitalist toplumun sınırları içinde kalarak yapılabilecek gerçek bir "kökten değişiklik" mümkün değildir, hiç olmamıştır. Ama bugün, küreselleşmiş haydutluğun ve bütün dünyayı ağ gibi sarmış olan sermaye dolaşımının pervasızlığı döneminde, sistemden tam bir kopuşu, yani çok açıkça sosyalizmi içermeyen bir solculuğun, devrimciliğin, geçici bir süre için bile olsa ayakta kalma şansının olmadığı aklı başında herkes için açıktır.

Yani, bugün, yalnızca bugün değil dün de, hem IMF'nin tayin edilmiş ajanı olmak hem de "solcu" olmak, hem ülkenin kanını emen tekellerin birliğinin başkanı olmak hem de "solun toparlanması"ndan bahsetmek düpedüz sahtekârlıktan ibarettir. Bütün diğer anlamları bir yana yalnızca "emekten yana olmak" biçiminde tanımlasak bile, solculuk, emek hırsızlığı ile yanyana durabilecek bir şey değildir, hiçbir zaman da olmamıştır. Devrimci hareketin hayata müdahale gücünün kısmen zayıfladığı koşullardan faydalanarak ezilenlere dayatılan bu şarlatanlık kesinlikle tahammül edilemez bir durumdur.

Öte yandan, bir başka köşede, kemalizme eklemlenip enternasyonalizmin bittiğinden ve zaten hiç olmadığından dem vurarak kendilerini "ulusal sol" olarak ilan edenler de aynı ölçüde sahtekârdırlar. Sözde IMF'ye ve "emperyalizme" ateş püskürerek, hayatı boyunca hiçbir biçimde yabancı sermayeye karşı olmamış olan, açık bir biçimde kapitalizm tercihine sahip M. Kemal'e sarılmak, ya saflıktır ya da herkesi saf zannetmektir. Bir kez olsun "üretim araçlarının özel mülkiyeti"nden ve bu mülkiyetin sona erdirilmesinden bahsetmeyenleri, pratikte mevcut olmayan ve olamayacak olan bir "ulusal sanayi" edebiyatıyla ezilenleri kandıranların 2000'lerin Türkiyesi'nde nasıl bir "sol"dan ve "bağımsızlık"tan söz ettiğini anlamak mümkün değildir.

Evet, Türkiye'de gerçekten garip şeyler oluyor...

Garip şeyler; ama tamamen de bize yabancı olan, hiç tanışmadığımız şeyler değil. Sol, her zaman kendisine yönelik taciz harekâtlarıyla boğuşarak, üstünde durduğu zeminin boşluklarını doldurup yabancı nesneleri temizleyerek yürüdü ve yolunu çizdi. Yarın da böyle olacak.

Ne faili meçhuller koalisyonunun baş sallayıcısı Karayalçın ne IMF ajanı Derviş ve yeni-Osmanlıcı ortağı Baykal ne de sosyal şovenizmin "ulusal solcu" versiyonları olan emekli savcılar, sol kavramını emekçilerin elinden alamayacaklardır.

Sol, bizimdir. Önüne-arkasına herhangi bir özel sıfat eklemeksizin de bizimdir. Çünkü o, basitçe herhangi bir yön tarifi ya da keyfi bir yer belirlemesi değildir; sol, sosyalizmdir, komünist dünya ütopyasıdır; dün de böyledir, bugün daha çok böyledir. Kimse bu komünist ütopyadan bahsetmeksizin, kimse üretim araçlarının özel mülkiyetine karşı olmaksızın, kimse bu iğrenç kapitalist dünyanın yalnızca dışında değil tam karşısında durmaksızın solcu olduğundan bahsedemez.

Ekranlarda, meydanlarda kim bunu söylüyorsa, ona iyice bakın; göreceğiniz şey, bir şarlatanın maskesidir.

işçi kıyım yasası ve yalanlar

"Sen partimizi kimlerin aradığını biliyor musun? Partiyi nasıl zora soktuğunu biliyor musun?" Geçtiğimiz ay, Sabah gazetesinde kelime kelime yayınlanan bu sözler, Mesut Yılmaz'a ait...

Gecenin bir vaktinde, Çalışma Bakanı "işçi babası"(!) Yaşar Okuyan'ı yanına çağıran Yılmaz, "İş Güvenliği Yasası"nı meclisten çekmesini ve "İş Yasası"yla birlikte toplu olarak görüşülmesini istiyor. Tam da seçimlerin yaklaştığı günlerde, önceleri bu konuda iri laflar etmiş olan Okuyan için ortaya çıkan zor durum, sonunda istifayla sonuçlanıyor. Böylece işin başından beri birkaç çalışma bakanı yiyen yasa tasarısı, bu kez de Okuyan'ın başında patlıyor. Sınıf hareketinin bürokrat ve sarı sendikacılar tarafından bu denli geri çekildiği bu ülkede, "işçileri savunmak"(!) da tuhaf biçimde eski bir MHP'li olan (ve şimdi yine MHP'li!) Okuyan'a nasip oluyor.

Böylece aylar önce Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) kongresinde "İş Güvenliği Yasasını birbuçuk yıldır ben bakanlar kurulunda tutuyorum" diye böbürlenen Refik Baydur'un bu engellemeyi nasıl yaptığı da ortaya çıkıyor.

İşsizlik, işçi sınıfı için yeni bir olgu değil. Kapitalizmin her aşaması, sömürünün artırılmasını her zaman yedek işsizler ordusuna borçludur ve bu ordu her zaman düşük ücretlerin en büyük güvencesi olmuştur.

Vahşi kapitalizm çağında işsizlik

Dünyamız üçüncü bin yıla girerken, özellikle 1990'ların başında reel sosyalizmin çöküşüyle birlikte değişen dünya dengeleri içinde bütün burjuvaların zafer sarhoşluğuyla yaptığı açıklamalar, önümüzde açılan yeni dönemin büyük bir refah ve kalkınma dönemi olacağı yönündeydi. Ama çok geçmeden, bu refah ve kalkınmanın, Afrika'da açlıktan ölen insanları da, toprağın yüzlerce metre altında çalışan maden işçisini de hiçbir biçimde ilgilendirmediği anlaşıldı. Bundan kastettikleri şey, "komünizm hayaleti"nin şimdilik ortadan çekildiği koşullarda istedikleri gibi at koşturabilecekleri, istedikleri taşı kaldırıp kendilerince "zararlı" gördükleri güçleri istedikleri gibi ezebilecekleriydi.

Tam da refah ve kalkınma çığlıklarının atıldığı dönemde Asya'da, Rusya'da, Brezilya ve Arjantin'de birbiri arkasına patlayan krizler, bu sürecin yükünü kimin çekeceğini herke-

se öğretti. Bizzat kendi varlığı sürekli ve genel bir bunalım üzerine oturan emperyalizm, krizlerin her derinleşme noktasında işçi sınıfına yönelmekte gecikmeyecekti. İş örgütlenmesinin yeniden biçimlendirilerek "esnek üretim-esnek çalışma" düzenine geçilmesiyle birlikte başlayan büyük kıyım, özellikle çöküntü dönemlerinde olağanüstü boyutlara varacaktı ve vardı. BM'nin yayınladığı bir rapora göre son üç yıl içersinde dünyada 20 milyon insanın işsiz kalması bu bakımdan çarpıcıdır. Çarpıcıdır ama yetersizdir; çünkü esas olarak yalnızca büyük çok uluslu şirketleri veri alan bu tablo, örneğin dünyada toplam 160 milyon işsiz olduğunu bize söylerken, sayıları milyara yaklaşan kitleleri atlamaktadır. Dolayısıyla gerçek rakamlar bu miktarın çok üstündedir.

Türkiye'deki durum da bundan çok farklı değildir. Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE)'nin daha geçenlerde yaptığı bir araştırmaya göre, örneğin 2001'de toplam 21 milyon 127 bin olan işçi sayısı, bir yıl içersinde 20 milyon 869 bine gerilemiştir. Böylece, yalnızca bir yılda 258 bin kişinin işsizler ordusuna katıldığı anlaşılıyor.

İş Güvencesi: Eski bir hikaye

Uzun yıllardır sözü edilen ve birçok bakanı yedikten sonra tozlu raflara kaldırılan "İş Güvenliği Yasa Tasarısı"nın tam da bütün dünyada ve Türkiye'de büyük bir işçi kıyımı sürerken seçim döneminde raftan indirilip meclise taşınması, rastlantı değildir. Yoğun tartışmalar içinde mecliste görüşülen bu tasarının, bugünkü haliyle bile çıkması, sermaye sahipleri için her zaman bir sıkıntı olmuş, engellemek için ellerinden geleni yapmışlardır. Daha doğrusu, büyük patronlar, bir yandan AB'nin Kopenhag Kriterleri'nin mecliste yasalaşmasını isterken, diğer yandan aynı kriterlerin içinde yer alan "iş güvencesi"ne tahammül edememişler, aylarca tasarının sürünmesini sağlamışlardır. Yasanın mali yükünü kısmen kaldırabilecek olan en büyüklerle küçük tekeller arasında da bu aşamada bir çelişki belirmiş, toplam olarak bütün patronları temsil eden işveren örgütleri düz açıklamalarla feryat ederken en büyükler daha örtülü yollardan olaya müdahale etmeyi tercih etmişlerdir.

Sonuçta ortaya çıkan ise, sendikacıların da suç ortaklığı yaptığı bir süreçte, tekelci burjuvazinin hevesle beklediği "İş Yasası"yla birleştirilerek yasanın çıkarılmasıydı. Patronların yasa metnine eklettiği en önemli madde ise, yasanın uygulanma tarihinin 7 ay sonra başlamasıydı. Böylece, 7 ay boyunca devam edecek olan büyük bir toplu kıyımın da yolları açılmış oldu.

Kıyım yasasının özellikleri

"İş Yasası"nın en önemli yanı kuşkusuz "esnek üretim-esnek çalışma" koşullarının ilk kez yasal bir çerçeveye kavuşturulmasıdır. Ruhunu kapitalizme satmış öğretim üyelerine hazırlatılan ve sendika bürokratlarının da onay verdiği "Bilim Kurulu" raporunda yazılan "işyerinde alt iş verene iş verilmesi çalışma hayatının gereksinimlerinden biri ve hukuki dayanakları olan bir ilişki olduğu bilinen bir gerçektir" cümlelerine dayanarak hazırlanan yasa, eski kuralların tümünü rafa kaldırmıştır. Bir işçinin hangi fabrikada nasıl, ne kadar çalışacağını patronların keyfine bırakan yasa, işçilerin hangi fabrikada ihtiyaç varsa oraya kaydırılmasını da patronlara bırakıyor. İstenildiği anda işçileri ücretsiz izine çıkarmaktan çalışma saatlerinin ve izinlerin düzenlenmesine, işgününün 12 saate kadar çıkarılabilmesine ve fazla mesailerin normal mesai ücretine düşürülmesine dek patronlar ne istemişse, bu yasada yer almıştır. Aynı mantıkla "emsal işçi" uygulamasını getiren yasa, bir işçinin ücretinin aynı işi yapan diğer işçilerin ücretine göre ayarlanmasını sağlayarak toplu sözleşme ve sendikaları ortadan kaldırmayı hedefliyor.

"İş Güvenliği Yasası" güvenlik mi sağlıyor?

Öte yandan, "İş Güvenliği Yasası"nın işçi sınıfı için güvenlik sağladığı da doğru değildir. Yasa, "işten çıkarma"yı değil, "işverenin hiçbir gerekçe göstermeden, gösterse bile gerçekle bağdaşmayan gerekçelerle işçi kıyımı yapılmasını" sözde engelliyor. İşten çıkarılanlara iş mahkemelerine başvurma hakkını tanıyan yasa, böylece işten çıkarma gerekçelerinin mahkeme tarafından denetlenmesini emrediyor. Ama öte yandan işveren "uygun" bir gerekçe gösterebiliyorsa, örneğin "kriz" gibi ya da en son Paşabahçe Şişecam'daki "verimsizlik" iddiası gibi, işçinin hukuki olarak yapabileceği hiçbir şey yok. Bu tam da yeni sömürge bir ülke olan Türkiye'nin sürekli krizden kurtulamayan yapısına uygun bir yasadır.

Ayrıca, DİSK'in raporuna göre iş yasasının

kıdem tazminatı ve diğer haklardan muaf tuttuğu 10 kişiden az işçi çalıştıran işyerlerinin kayıtlı işçi sayısı Ocak 2000 itibarıyla 1 milyon 250 bin civarındadır. Ki DİSK'in bu raporu da son derece eksiktir ve binlerce küçük atölyeyi kapsamamaktadır. Yani, "İş Güvenliği Yasası", Türkiye kapitalist işletmelerinin küçük ve parçalı yapısı bakımından da anlamlı değildir. Binlerce küçük atölyede her an atılıp satılabilecek durumda olan milyonlarca insan bu yasa için "yok"tur. Üstelik bu yasa, Türkiye'nin mafyatik gerçeğini de atlamakta ve işyerlerinde dikine giden insanları işten atmak için türlü çeşitli yolların olduğunu hiç umursamamaktadır.

Bütün bu gelişmeler arasında en trajik olan ise Derviş'e Baykal'a akıl vermekten sendikacılık yapmaya zaman bulamayan DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi'nin "Meclis bu adımı atarak bir nebze haklarımızın karşılığını vermiştir" gibi sözler etmesidir. 1960'ların 70'lerin devrimci sendikacılığının bugün ne hale getirildiği, Çelebi örneğinde açıkça görülmüştür. Bütün bu hizmetlerin karşılığının ne olduğu ise herhalde milletvekili aday listeleri açıklandığında anlaşılacaktır. (Türk-İş Başkanı Bayram Meral açısından CHP adaylığı kesinleşmiştir bile.)

Bu rahatlık sürer mi?

Ancak bu "al gülüm ver gülüm" düzeninin sonsuza dek süreceği hayali de boş bir hayaldir. Devrimci müdahalenin yapılamadığı koşullarda sendika koltuklarını ele geçirmiş olan kalantor sürüsü, gelecekte bu kadar rahat olamayacaktır. Burjuvazi, "artık bittiği" öne sürülen sınıf gerçeğinin gayet iyi farkındadır ve farkında olduğunu da son yasalar çıkarılırken tam bir yüklenme göstererek kanıtlamıştır. Aynı süreçte el ovuşturanlar ve bununla da yetinmeyerek yasayı alkışlayanlar, sınıfın dışına değil onun karşısına bir yere düşmüşlerdir.

Bundan ötesi, artık bir irade ve zaman sorunudur. Türkiye devrimci hareketi, kendi sorunlarını aşarak ciddi adımlar attıkça, dengeler değişecek ve yasaların sokakta yapıldığı günlere doğru varılacaktır.

Çokuluslu Şirketler İşçi Kıyımında

Ocak

28 ocak=Energis -1300
18 ocak: jaguar- 200
18 ocak: Airbus -6000
16 ocak: Tomkins-1000
12 ocak: ford-35000
10 ocak: Westland-950

Şubat

9 ocak: Merril Lynch-9000
1 şubat: British Airways-5800
7 şubat: Trasco-2400
6 şubat: Dyson-800

Mart

22 mart: Philipp Holzmann-23000
22 mart: Coors-320
21 mart: EMI-1800
14 mart: Smiths Group-2000
12 mart: Goldman Sachs-2000
8 mart: P&O-1000
1 mart: Schroders-390
23 nisan:Ericson-20000

Nisan

9 nisan:Levi Straus-3300
30 mayıs:Barclays-1000

Mayıs

23 mayıs: Siemens-2000
14 mayıs:Axa-700
13 mayıs: BT-2000
10 mayıs: Logica-700
10 mayıs:IBM-8000
2 mayıs: NTL-1500

Haziran

27 haziran: Motorola-7000
26 haziran: Cap Gemini Ernst&Young-5500
21 haziran: Reuters-650
18 haziran: AMP-1500
12 haziran: Crdit Suisse-500
6 haziran: Warburg-200
1 haziran: BP-800

Temmuz

17 temmuz: Intel-4000
16 temmuz: KPMG-850
16 temmuz: Selby-5000
9 temmuz: C4-100
1 temmuz: Tears-30000

Ağustos

1 ağustos: Elan-1000

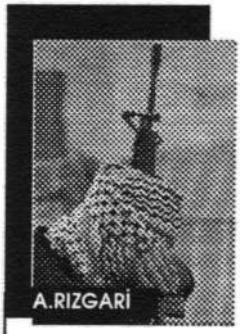

Irak operasyonu ve olası gelişmeler

ABD emperyalizminin Irak'a yönelik olarak tasarladığı operasyon kesinleşmiş gibi gözüküyor. Siyasi ve askeri stratejistler, yorumcular operasyonun olup olmayacağını değil, ne zaman ve hangi çapta, hangi taktik ittifaklarla olacağını tartışıyor artık.

Irak operasyonu ve Saddam rejiminin düşürülmesi başarılabilirse eğer, Türkiye ve Mezopotamya başta olmak üzere, bölgedeki dengeler çok çarpıcı bir şekilde değişecektir. Dahası, ortaya çıkacak etkiler bölgeyi de aşacak, dünyadaki bir çok ilişki ve çelişki değişime uğrayacaktır. Bu anlamda, Irak'a yönelik olası bir saldırının yaratacağı etkilerin çapı ve düzeyi Afganistan operasyonuyla kıyaslanamayacak boyutlara sahiptir.

Irak'a yönelik saldırı sonrasında üç temel sorun önem kazanıyor. Birincisi, ABD'nin Irak'a yönelik saldırısının iç yüzü ve bölge üzerindeki hesapları nedir; ikincisi, Irak'a yönelik yapılacak olan saldırı sonrasında Kürtlerin statüleri ne olacak; üçüncüsü, operasyon sırasında ve sonrasında Türkiye'nin yeri ne olacak. Tartışmalar bu üç temel sorun üzerinde yoğunlaşıyor.

Körfez'de yarım kalan hesap

ABD emperyalizmi Irak'a yönelik yapacağı saldırının gerekçesini kitle imha silahlarını etkisiz hale getirmek, Saddam rejimini devirmek ve demokratik bir rejim kurmak biçiminde açıklıyor. Ama bu gerekçeler çarpıtma ve aldatmacadır. Sorunun niteliğini gizlemeye dönüktür.

Irak operasyonu, Körfez kriziyle başlayan, 11 Eylül olayıyla ve Afganistan operasyonuyla hız kazanan ABD emperyalizmi önderliğindeki 'Yeni Dünya Düzeni' programının bir parçasıdır.

Bilindiği gibi Körfez savaşı, Yeni Dünya Düzeni'nin ilk ciddi operasyonu olmuştu. Ama operasyon kesintisiz bir biçimde sürdürülemedi, iç ve dış dengeler operasyonun sürekliliğini engelledi. Dahası, 2000-2001 yılına gelindiğinde bir yığın sorun ortaya çıktı. ABD önderliğindeki tek kutupluluk ilişkilerinde çatlaklar oluştu. Dünya'da çok kutupluluğun çizgileri oluşmaya başladı. Çin devasa bir hızla büyüdü. Rusya, Putin yönetimiyle daha kişilikli bir politika izlemeye başladı. Çin, Hindistan, Kafkasya ve Orta Asya ülkeleri ile ilişkileri ilerletti. İran, Kore Demokratik Halk Cumhuri-

yeti ve Küba gibi 'aykırı ülkelerle' yeniden ilişki kurdu. Ayrıca dünya ölçeğinde, emperyalizmin küresel hegemonyasına karşı hoşnutsuzluklar arttı. Anti-kapitalist politik kitle eylemleri kitleselleşti. AB, ekonomik, siyasi ve askeri olarak daha bağımsız bir yönelime girdi. ABD ekonomik olarak durgunluk sürecine girdi. Bir süreden beri yaşanan durgunluk kriz işaretlerini vermeye başladı. Enron ve Worldcom gibi ABD'nin dev şirketlerinin iflasın eşiğine gelmesi yaşanan gerçeğin somut örnekleridir.

ABD'li bir burjuva iktisatçı, "1998'deki problem başkalarının problemiydi ve bizim pantolonumuza kan sıçramamıştı, ancak şimdi kendi bileklerimizde kan kaybediyoruz" diyor.

Burdan anlaşılıyor ki krizin çapı büyük. Belki bunun sonuçları henüz ortaya çıkmadı. Ama emperyalist sistem neoliberal (vahşi kapitalist) politikalar yerine başka arayışlara yönelmez ve yeni çıkış projeleri üretmezse, 1929 bunalımının manzarasının yaşanması kuvvetle muhtemeldir. Nitekim G8'ler, Dünya Bankası ve İMF'nin yaptığı oturumlarda bütün bu hususlar masaya yatırıldı ve yeniden Keynesçilik tartışıldı.

Tam böylesi bir kavşakta 11 Eylül olayı yaşandı ve ardından gerçekleşen Afganistan operayonuyla birlikte yukardaki tartışmalar rafa kaldırıldı. "Terörizm" demogojisiyle ekonomik alanda neoliberalizm, siyasal alanda gericilik ve askeri planda daha çok militarizm gündemleştirildi.

Emperyalizm dün Afganistan'a, bugün Irak'a, yarın İran ve başka ülkelere yönelerek tam bir haydutluk rejimiyle dünya halklarını sindirmeye ve teslim almaya çalışıyor. Bush, 11 Eylül sonrasında "daha savaş yeni başladı. Bu savaş yıllarca sürecek" derken, emperyalizmin dönem özelliklerinin ilişki ve çelişkilerinin ana çizgilerini tanımlıyordu.

Bush, ABD'nin petrol ve savaş sanayi tekellerinin desteği ile yönetime gelmiş ve bugün bu tekellerin programının gereklerini yapmaya çalışıyor. Afganistan savaşı ve hazırlıklarının yapıldığı Irak operasyonu ile petrol ve savaş sanayi tekellerinin kasaları doldurulacak.

Emperyalist sermayenin omurgasını oluşturan savaş sanayii, savaş olmadan var olamaz. Savaş sanayi tekelleri, yeni uçaklar ve tanklar piyasaya sürerek, halklara bomba yağdırarak kasalarını doldurur. Nitekim bugün ABD'de bir çok tekel, krizin sarsıntısı içindeyken savaş sanayii karlarını artırıyor.

Irak Operasyonu emperyalist bir savaştır

Irak sorunu, Körfez krizinden beri gündemdedir. Irak'ın Kuveyt'i işgaline bizzat ABD'nin kendisi yeşil ışık yakmıştı. Ardından 'Saddam diktatördür,' 'kitle imha silahlarını üretiyor' diyerek saldırıya geçmişti. Böylece, 'Yeni Dünya Düzeni' döneminin yolunu açtı. Irak, Kuveyt'ten çıkarıldı ama ABD'ye göre operasyon bitmemişti. Belli aralıklarla yaptığı hava saldırıları ile yetinmeyen ABD emperyalizmi daha kapsamlı bir operasyon için iç ve dış dengelerin olgunlaşmasını bekledi. Zira bugüne kadar Irak'a müdahale etmek istediğinde, BM'de Rusya, Fransa ve Çin'in itirazlarıyla karşılaşıyordu. Ayrıca, Türkiye'nin ve Arap ülkelerinin de itirazları vardı. Bu itirazlar belli bir denge durumunu ortaya çıkarıyordu. Elbette, ABD bu dengelerden rahatsızdı. Tam bu şartlarda 11 Eylül olayı iyi bir bahane olarak işlev gördü.

ABD, Afganistan savaşından sonra Rusya'nın Orta Asya ve Kafkasya'da yaptıklarına ses çıkarmayarak, tavizler vererek karşılığında Orta Asya'ya yerleşmekle kalmadı, yapmaya hazırlandığı Irak operasyonunda sessiz kalmasını istedi. ABD, Rusya'yı nötralize edince, Fransa'nın, Almanya'nın ve Çin'in etki gücünün zayıflayacağını düşünüyor. Bu arada Suriye ve İran'da sindirilmiş durumda. Özellikle Afganistan operasyonundan sonra bu tür 'terörist' devletler büyük oranda sindirildi.

Ama gene de Irak operasyonu için iç ve dış şartlar henüz tam olarak olgunlaşmış değil. Arap ülkelerinin ezici çoğunluğu operasyona karşı çıkıyor. ABD'nin en yakın müttefiki olan Suudi Arabistan bile ayak diriyor. Mısır, Irak sorununun diplomatik yollarla çözülmesinden yana. Bu itirazlardan rahatsız olan ABD sopa göstermeye başladı. Suriye ve İran'ın yanı sıra Mısır'a ve Suudi Arabistan'a gözdağı verdi. Amaç tehditlerle Arap ülke- halklarını sindirmek ve Ortadoğu'ya yeni bir şekil vermektir.

Arap halklarında -özellikle Filistin sorunundan dolayı ABD'ye ve siyonizme karşı yoğun bir tepki yaşanıyor. Arap devletleri bu tepkilerin basıncı altındadır. Ayrıca Saddam sonrasında kendi rejimlerinin de gündeme getirileceğini düşünüyorlar. Irak operasyonuna karşı çıkmalarının arka planı esas olarak budur.

Irak operasyonuna AB ülkeleri de sıcak bakmıyor. Körfez savaşında, ABD etrafında

Emperyalizm dün Afganistan'a, bugün Irak'a, yarın İran ve başka ülkelere yönelerek tam bir haydutluk rejimiyle dünya halklarını sindirmeye ve teslim almaya çalışıyor.

gerçekleşen ittifak bloku bugün yok. ABD'nin en yakın müttefiki İngiltere'de bile çatlak sesler var. Ayrıca, Irak operasyonu henüz Amerika kamuoyunda kabul görmüş değil. Afganistan gibi bir 'meşruiyeti' yok. Saddam'ın 11 Eylül'le ilişkisi olduğuna dair iddiaların altı doldurulamıyor. ABD'nin ünlü stratejistlerinden Brzesinki bile Washington Post gazetesinde çıkan bir makalesinde, Irak operasyonunu, "ABD'nin küresel hegemonyasını meşru kılacak bir tarzda olmalı ve aynı zamanda daha sorumlu bir uluslararası güvenlik sisteminin oluşmasına katkıda bulunmalı" diyerek, Bush yönetimini uyarmaktadır. Bu uyarıların özü şu: AB ülkelerine savaştan başka seçenek yok diyerek ikna edilmeli. İkincisi, Irak operasyonundan önce Filistin-İsrail savaşı sona erdirilmeli. Yoksa Irak operasyonu müslümanlara karşı bir savaşmış gibi anlaşılabilir. Bu nedenle, Filistin sorununu çözerek bu kanı dağıtılmalı. Ayrıca,Türkiye ve Kuveyt dışında, başta Suudi Arabistan olmak üzere, Arap Ülkelerinin desteği alınmalı.

Bütün bunlar ne kadar dikkate alınır, bilinmez. Ama ABD hazırlıklarını aksatmadan sürdürüyor. Katar'a, Bahreyn'e, Kuveyt'e askeri güçlerini konuşlandırdı. Basra Körfezi'ne, Kızıldeniz ve Hint Okyanusu'na savaş gemilerini çıkardı. Güney Mezopotamya'da ise hava alanları inşa ediliyor.

Operasyonun eli kulağında, biçimi ve çapı üzerine çeşitli senaryolar üzerinde tartışılıyor. Birinci senaryoya göre ABD her şeye rağmen operasyonu kendi başına yapacak. Bunun için, önce yoğun bir hava saldırısı ile Irak'ın stratejik noktaları dövülecek, ardından Güney'de ve Kuzey'de 200-250 bin kişilik askeri güçle Bağdat düşürülecek. Özel eğitilmiş güçlerle petrol ve kimyasal silah tesisleri etkisiz hale getirilecek. İkinci senaryo da ise ABD'nin kara kuvvetlerinin rolünü Güney'li Kürtler yerine getirecek. Üçüncü senaryo da ise Kürtlerin yerine Türk ordusu yer alacak. Ya da her iki güç koordinasyon içersinde hareket edecek.

Birinci senaryonun pratikleşmesi pek kolay gözükmüyor. Merkezi otoriteden ve örgütlenmeden yoksun, dağınık Afganistan'a bile kara kuvvetleri ile girmekten çekinen ABD'nin modern donanımlı ve merkezi örgütlülüğe sahip Irak'la işinin kolay olmayacağı bir gerçektir. Bu nedenle ikinci senaryonun pratikleşmesi daha büyük bir ihtimal gibi gözüküyor. Yani Kürtler...

Irak Operasyonu ve Türkiye

Türk strateji uzmanlarına göre "Türkiye'nin ulusal menfaatleri açısından öncelikli tehdit Ortadoğu'da oluşacak bir Kürt devletidir." Oligarşinin bir süreden beri gündemde tuttuğu konu budur.

Genelkurmayın en önemli dergilerinden olan 'Ulusal Strateji'de emekli orgeneral Necati Özgen'in yazdığı bir makalede özetle şunlar belirtilmektedir: 1) Kuzey Irak'taki KADEK güçlerini ezerek, dağıtmak; 2) KADEK'in YNK ve KDP ile yakınlaşmasını engellemek; 3) İran, Irak ve Suriye ile işbirliği yaparak Irak'ın toprak bütünlüğünü sağlamak; 4) Habur sınır kapısına müdahale etmek; 5) Bölgede sadece askeri değil, sosyal-siyasal-kültürel etkinlik sağlamak; 6) Türkmenlere destek vermek ve güçlendirmek... Makale, bütün bu hususlara dikkat edilmezse bölgede bir Kürt devleti oluşur ve bu durum büyük bir kargaşaya neden olur, demektedir.

Bu bakış Türkiye oligarşisinin Irak'a ilişkin klasik politikasını yansıtıyor. Ama gelinen aşamada durum değişmiştir.

"Gelişmelere engel olamıyorsan içine gir ve dengelere ortak ol"

Türkiye şimdiye dek daha çok Irak'ın toprak bütünlüğünden yana idi. Her ne kadar mevcut federe Kürt devletinin varlığından rahatsız olsa da, Musul ve Kerkük'ü misak-ı milli sınırlarına dahil etme emellerini sürekli taşısa da, "Kuzey Irak bataklıktır girilmez" diyordu. Ama 11 Eylül'den sonra oluşan atmosferde Türkiye bildik argümanlarını gözden geçirmeye başladı.

Bilindiği gibi, Türkiye oligarşisinin mevcut statükosu Kürt coğrafyasının parçalanması ve ulusal varlığının inkarı üzerinde vücut bulmaktadır. En nazik sorunu Kürt meselesidir. Parçalanmış Kürt coğrafyası ve mevcut statüko oligarşinin statükosuyla örtüşüyor. Dolayısıyla Kürt coğrafyasının herhangi bir parçasında Kürt ulusunun varlığının resmiyet kazanması ve bu doğrultuda atılacak en küçük bir adım Türkiye oligarşisinin sinir sistemlerini bozuyor. Kuzey Kürtlerinin ulusal varlığını inkar etmekle, herşeyiyle zaptu-rapt altına almakla yetinmeyen oligarşi, Güneydeki oluşumdan da ciddi bir biçimde rahatsız olmakta, "Kuzey Irak'ta kurulacak bir Kürt devleti savaş nedenidir" demektedir. Dahası, nerede Kürtlerle ilgili bir gelişme olsa, oligarşi harekete geçmekte ve engellemeye çalışmaktadır. Öyle ki, Avustralya kıtasında, Sydney kentinde yaşayan

Kürtlere yönelik hafta sonu yapılan 1.5 saatlik Kürtçe radyo yayını, Türkiye ile Avustralya arasında diplomatik gerilimlere neden olmuştur.

Öte yandan, Körfez savaşıyla ortaya çıkan federe Kürt devleti, sürekli TC. oligarşisinin uykusunu kaçırmıştır. ABD faktörü ve uluslararası dengeler nedeniyle açıktan müdahale edemeyen oligarşi, içte kargaşa yaratarak ve iç çatışmaları körükleyerek federe Kürt devletinin gücünü kırmaya ve zayıflatmaya çalışmıştır. Ama şimdi yeni bir dönemin eşiğindeyiz. ABD Irak'a saldırmaya kararlı. Türkiye'ye göre ABD Irak'a saldırırsa çok ciddi boşluklar yaşanacak. Bu boşlukta bir Kürt devleti doğabilir. Bu olasılık Türkiye oligarşisini ciddi biçimde kaygılandırmaktadır.

Türkiye'nin Irak sorununa yaklaşımı, 1991'de Özal'ın yaklaşımını dışarda tutarsak, daha çok mevcut statükonun korunmasından yanadır. Ama ABD'nin kararlılığını gören ve özellikle ABD savunma bakan yardımcısı Paul Wolfowitz'in 14 Temmuz 2002 tarihinde yaptığı Ankara ziyaretiyle oligarşinin dili önemli ölçüde değişti. Neden?

ABD Savunma Bakan Yardımcısı Ankara'ya iki noktada mesaj verdi: Birincisi, "biz Irak'a operasyon yapmaya kararlıyız. Eğer siz Irak'ın şekillenmesinde masaya oturmak istiyorsanız bizimle birlikte hareket edecek, elinizi taşın altına koyacaksınız. İkincisi, sizin kaygılarınızı anlıyoruz. Buna dikkat edeceğiz" dedi.

ABD Savunma Bakan Yardımcısı'nın ziyaretinden sonra Ankara'da yaşanan hareketliliğe bakılırsa, Türkiye Irak operasyonuna "ikna" olmuş gözüküyor. Bunun pratik karşılığının ne olacağını ise zaman gösterecek. Güney'deki statü konusunda çeşitli senaryolar var ve bu Türkiye'yi kaygılandırsa da en azından temel hususlarda ikna olmuş görünüyor. Bu iknanın karşılığı ekonomik ve askeri destek-yardım olacak. Ama bunun ötesinde, oligarşi için en nazik mesele Kürt meselesidir. Bu bağlamda, KADEK'in Güney'deki güçlerinin ezilmesi çok önemli bir yer tutuyor. Ayrıca Güney'i işgal etmek, devletleşme adımlarını baltalamak ve mevcut statüyü otonomi düzeyine çekerek Irak'a bağlamak. Bütün bunların adı 'Türkiye'nin garantörlüğüdür.'

Yakın bir zamana kadar "biz Irak'ın toprak bütünlüğünden yanayız" diyen oligarşi, bugün Savunma Bakanı Çakmakoğlu'nun ağzıyla "Kuzey Irak, bizim misaki milli hudutlarımızda, bize emanettir" diyerek Güney işgaline hazırlanıyor.

Başından beri Türkiye oligarşisiyle ilişki içinde olan Milli Türkmen Partisi, "300 bin Türkmen KDP tarafından eziliyor ve yok edilmeye çalışılıyor (...) Türk ordusu bizi korusun" çağrısında bulunuyor.

Türkiye oligarşisinin Güney işgaline ilişkin kullandığı materyallerden biri de Türkmen kartıdır. Özellikle ırkçı faşist çevrelerin iddialarına göre Kuzey Irak'ta 1 milyona yakın Türkmen bulunmakta ve bunların yaşadıkları bölgeler zengin petrol yataklarına sahiptir. Bu çok abartılı ve yanılsamalı bir iddiadır. Musul-Kerkük dahil Türkmen nüfusu 200-250 bini geçmez. Bu nüfus da çok dağınık bir biçimdedir. Kaldı ki Türkmenlerin federe Kürt devleti içindeki statüsü, Türk medyasının ve faşist çevrelerin belirttikleri gibi değildir. Türkmenler bugün bir çok bakımdan kendilerini ifade edebilmektedir. Kendilerine ait yasal partileri, basın-yayın ve eğitim kurumları bulunmaktadır. Türkmenler, siyasi, kültürel faaliyetlerinin en rahat dönemlerini federe Kürt devletinin ortaya çıkmasıyla yaşamaya başladılar. Oligarşinin onca kışkırtmasına karşın, Kürt-Türkmen çatışmasının yaşanmamasının böylesi bir nesnel zemini bulunmaktadır. Ayrıca Güney'deki Türkmen nüfusunun ezici çoğunluğu Türkiye'den uzak durmaktan ve Kürtlerle barış içinde yaşamaktan yanadır. Bir avuç ajan ve işbirlikçi dışında, TC'nin öyle ciddi bir Türkmen dayanağı yoktur.

Oligarşi, Kuzey modeliyle Güney'e girerse sandığından çok çetin bir direnişle karşılaşabilir. Güney'in işgali durumunda KDP'nin,YNK'nin ve KADEK'in mevcut pozisyonunu zorlar ve bu durum Kuzey'deki dengeleri de sarsar.

Türkiye savaşa hazırlanıyor

Türkiye oligarşisi, Güney üzerinde çeşitli senaryoları tartışıyor. Musul ve Kerkük üzerindeki tarihsel hesaplar dillendiriliyor. Güney'i işgal etmek için yüzbin civarında askeri gücün hazırlandığı söyleniyor. Yakın bir zaman önce sınır bölgelerine yoğun bir askeri sevkiyat başladı. Güney'in bazı bölgelerinde öteden beri varolan askeri güçlere yeni takviyeler yapılıyor.

Elbette oligarşinin Güney üzerindeki hesapları, Musul ve Kerkük'ün 'Kıbrıslaştırılması' emelleri yeni değildir. Musul ve Kerkük sorunu 1925'ten beri Türkiye'nin gündemindedir. 1925'e kadar Musul ve Kerkük misaki-milli sınırları içindeydi. Ancak o tarihe kadar Kürtlerin ulusal varlığı bugünkü gibi inkar edilmiyordu. O zaman Kürtlerin ve Türklerin kardeşliğinden söz ediliyordu. Çünkü Musul ve Kerkük'ün dahil olduğu bir misak-ı milli de klasik inkar politikasının nesnelleşmesi çok

kolay olmazdı.

Musul ve Kerkük'ün İngilizler için taşıdığı stratejik önem, Şeyh Said ayaklanması vb. olgular şartları değiştirdi. Şartlar Musul ve Kerkük'ün misaki- milli sınırlarına dahil olmasını engelledi. 1925 yılında meydana gelen Şeyh Said ayaklanmasından sonra Musul ve Kerkük misak-ı milli sınırları içinden çıkarılarak, bugünkü hudutlar çizildi. Kuzey'deki statü inkar ve asimilasyon üzerinden tesis edildi.

M.Kemal, "Kendimizi toparladığımızda ilk işimiz Musul ve Kerkük'ü almak olmalıdır" diyordu. Bu mantalite zaman zaman dillendirilse de, özellikle ordu çevresi şu ana dek bu mantaliteye pek sıcak bakmıyordu. Savaş stratejisini iyi bilen bir kurum olarak ordu, Musul ve Kerkük'ün işgalinin ne anlama geldiğini iyi biliyor. Özel olarak Musul ve Kerkük'ün, genel olarak Güney parçasının işgali tüm Mezopotamya'da ve Ortadoğu'da çok ciddi sonuçlara neden olur. Onlarca yıldır savaş içinde olan, deneyimli Güney halkının mevcut -fiili- statüsünden daha geri bir statüyü ve üstelik oligarşinin Kuzey'deki programını kabul etmesi oldukça zordur. Oligarşi, Kuzey modeliyle Güney'e girerse sandığından çok çetin bir direnişle karşılaşabilir. Güney'in işgalı durumunda KDP'nin,YNK'nin ve KADEK'in mevcut pozisyonunu zorlar ve bu durum Kuzey'deki dengeleri de sarsar. Dolayısıyla İmralı projesi darbe alabilir. Garillanın ruhu Botan'ın semalarında yeniden dolaşmaya başlayabilir.

ABD'nin Kürt planı

ABD, Türkiye'ye belli 'güvenceler' vermiş gibi görünse de, Irak'a ve Kürt sorununa ilişkin planı Türkiye'nin çıkarlarıyla tam olarak örtüşmüyor. ABD'nin kısa, orta ve uzun vadeli plan(lar)ı bulunmaktadır. Bu planlar özet olarak şöyledir; Kısa vadeli planı Kürtlerin kültürel kimlik haklarının tanınması, orta vadeli planı federasyon, uzun vadeli planı ise yenisömürge bir Kürt ülkesidir.

ABD'ye göre 30 milyonluk nüfusa sahip olan bir ulusu inkar ederek, ne sorunun kendisi çözülebilir, ne de Ortadoğu'da 'yeni dünya düzeni' tesis edilebilir. ABD, 1990'lardan beri bu plana sahiptir. Körfez savaşında bunun ilk adımlarını attı. Daha ileri götürmek istedi ise de iç ve dış dengeler buna olanak vermedi.

Vaktiyle Turgut Özal ABD'nin bölgeye ilişkin planını görmüş ve buna uygun adımlar atmaya çalışmıştı. "Federasyonu bile tartışabiliriz" diyen Özal, Talabani ve Cengiz Çandar aracılığı ile PKK ile görüşmeye çalışmıştı. Turgut Özal'ın hesabı Kuzey'de Kürtlerin ulusal kimliklerini tanıyarak bu zeminde Güney'e sarkarak Musul ve Kerkük'ü misak-ı milli sınırlarına dahil etmekti. Özal'ın uygulamak istediği program hem 'Yeni Dünya Düzeni'nin programıyla hem de 'Adriyatikten Çin'e, neo-Osmanlı vizyonuyla örtüşüyordu. Fakat dönemin Genel Kurmayı başta olmak üzere, oligarşinin birçok kesiminde Özal'a karşı yoğun bir reaksiyon gösterildi.

Irak Operasyonu ve Kürtler

Kürtler, Körfez savaşıyla ortaya çıkan "Federe Kürt Devleti" oluşumunu daha ileri götürerek, Musul ve Kerkük'ü de içine alıp, Kerkük'ü başkent olarak alacak şekilde coğrafi olarak genişleyerek devletleşme adımlarını ilerletmeyi hesaplıyorlar. Askeri, siyasi, diplomatik vb. her alanda hazırlıklarını yapıyorlar. 1991'den bugüne birçok alanda kurumlaşma sağlandı.

Ama gene de Güneydeki mevcut durum ulus devlet oluşumundan çok iki hanedanlığa dayalı yarı-devlet örgütlenmesidir. Henüz merkezi bir devlet organizasyonu yaratılmış değil. Behdinan bölgesi Barzani'nin, Soran bölgesi Talabani'nin denetimindedir. Her birinin ayrı bir silahlı örgütlenmesi vardır. KDP ve YNK dışında, bölgede KADEK'inde küçümsenmeyecek askeri ve siyasi gücü bulunmaktadır. Ayrıca, kendisine İslamcı, Sosyalist, Komünist, Liberal demokrat diyen bir çok silahlı grup bulunmaktadır. Türkiye tarafından desteklenen ve eğitilen Türkmenlerin yaklaşık 500 civarında askeri gücü bulunmaktadır.

"Halkın meşru davası için ölmeye karar vermiş olanlar, hiç kimsenin tehditlerinden korkmazlar." (M.Barzani) "Türkiye'nin bölgemizde hiç bir hakkı yoktur. Türkiye'nin operasyonu halinde KDP güçleri bölgeyi Türk ordusu için mezarlığa çevirecektir." (KDP'nin resmi yayın organı Brayeti gazetesi)

Türkiye oligarşisinin Musul ve Kerkük üzerindeki iddiaları ve işgal hazırlıkları başlayınca KDP'nin yayın organlarında Türkiye'ye ilişkin böyle sert açıklamalar çıktı. Buna karşı Türkiye oligarşisi saldırıya geçerek, özellikle KDP ve Barzani'ye yönelik "Kerkük Barzani'ye mezar olacak", "Barzani'nin burnu büyüdü", "Barzani'nin burnu sürtülmeli" gibi ırkçı-şovenist histeriyle saldırı kampanyası başlattı. KDP buna da sessiz kalmadı. "Bunlar boş tehditler. Topraklarımızın bir milimetresi-

ni bile Türklere vermeyiz. Bu uğurda sadece askerlerimiz değil, kadınlarımız, çocuklarımız ve yaşlılarımız da savaşır. Bir Kürt intifadası halinde sokaklarımız Türk ordusuna mezar olur. Bunun yerine Türkiye kendi topraklarındaki 15 milyon Kürt'ün haklarını korusun"dedi. KDP zaman zaman geri adımlar atsa da,oligarşinin Güney üzerindeki hesaplarının ne anlama geldiğini biliyor.

Bugün oligarşinin bütün tehditlerine karşı şu veya bu düzeyde itiraz eden başlıca güç KDP gibi görünüyor. KDP, gerek oligarşinin tehditlerine karşı olsun gerekse de programatik söylem bakımından en azından şimdilik daha dirençli bir görüntü sergilemektedir.

Ama böylesi 'ulusal' tavırlar, Barzani'nin ve KDP'nin sınıfsal-siyasal gerçeğini değiştirmez. Kağıt üzerinde burjuva demokratik bir programa sahip olmasına karşın, pratik politikada ve örgütsel ilişkilerde aşiret hukuku halen güçlüdür.

KDP, Saddam rejimi ile uzun bir süreden beri dirsek teması halindedir. Saddam da üzerindeki kuşatmayı yarmak için Kürtlere çeşitli vaadlerde bulunuyor. Saddam, Kürtlere "birlikte hareket edersek, en azından siz bize saldırmazsanız Irak'ta bir yeriniz olur. Yeriniz otonominin ötesinde federasyon bile olabilir" demektedir. KDP'nin "bağımsız" bir üslup kullanması esas olarak Saddam'la olan ilişkilerine dayanıyor. Ama öte yandan ABD ve diğer uluslararası güçlerle de ilişkilerini sürdürüyor. Bütün bu ilişki biçimini "gerçekçi olma", "dengeleri gözetleme" olarak açıklıyor.

Yakın bir süre önceye kadar KDP, YNK ve KADEK olası bir Irak operasyonunda Kürtlerin kazançlı çıkacağının hesabını yapıyordu. Ancak son günlerdeki gelişmelerle birlikte iyimser beklentiler, yerini kaygılara bırakmış gibi görünüyor.

"Irak'ta değişim olmadan hiçbir alanda kalıcı bir sistem olmayacaktır. Fakat mevcut durumda, Irak'taki değişimin önünde bir direnç var. 20.yy'daki gibi olmasa da dünya şimdi bu dirençleri kırmak için yeni biçimlerde çatışıyor. Bu çatışmalar Irak'ta değişiklik ve yeni bir sistem ortaya çıkana kadar sürecektir." (Özgür Halk, Sayı,126)

KADEK, ABD'nin Irak'a yapacağı operasyonu böyle değerlendiriyor. KDP ve YNK'nin hesaplı yaklaşımını "bu bir etkisizliği içeriyor, dıştan bakınca bir denge gözetiliyor gibi görünüyor, ama gerçekten öyle bir dengeden ziyade hedefsiz, stratejisiz, basit ve ucuz bir kazanç sağlamayı öngören bir yaklaşımın sonuçlarıdır" diye değerlendiriyor. (Özgür Halk, sayı, 125)

Aslında ne YNK, nede KDP'nin bağımsız bir tavır sergileme durumu söz konusu değil. Sadece kendilerini biraz ağırdan sunuyorlar ve daha çok kırıntı elde etmek istiyorlar. KADEK de özünde bunu hedefliyor.

Güney'de de İmralı programına göre hareket ediyor. KADEK'e göre İmralı programı herkes için en uygun olandır. KADEK, eğer ABD ve Türkiye üzerine gelmez ve kendisine yeşil ışık yakarsa daha çok İmralılaşacak. Ancak oligarşi ve ABD yeşil ışıktan çok koşulsuz bir teslimiyet ve imhayı dayatıyor. KADEK, şu ana kadar kendisine yönelik bu imha planlarını daha çok 'politika yaparak' boşa çıkarmaya çalışıyordu.

Ama bunun sonuç vermediğini görünce YNK ve KDP ile yakın ilişkiye girmeye ve 'ABD'nin bir kez daha Kürtlere ihanet ettiğini' söylemeye başladı. YNK, Türkiye'ye yaklaşarak kırıntılar koparmanın hesabını yaparken, KDP operasyona sıcak bakmadığını söylemeye başladı.

Sonuç olarak

Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin uzun bir tarihten beri yaşadığı en büyük zaaflarından biri kelimenin gerçek anlamıyla bir ulusal kurtuluş cephesinin yaratılamamasıdır. Özellikle de Güney'de... Onca direniş ve ayaklanmaya karşın, devrimci sosyalizm perspektifine sahip ulusal kurtuluş cephesinin yaratılamaması sonucu çok acı ve trajik olaylar yaşamışlardır. Bugünde Kürtler böyle bir tehlike ile karşı karşıyadır.

Savaşın koçbaşı Kürtler olacak gibi gözüküyor. Kürt siyasal güçleri bu gerçeğin ne kadar bilincindedir, bilmiyoruz. Ama savaşın bedelinin Kürtlere düşen payının ağır olacağı kesindir.

Türkiye sosyalist-sol güçleri, ABD emperyalizminin Irak'a yapacağı saldırıya ve özellikle de Güney'deki gelişmelere duyarlı olmalı ve devrimci enternasyonalizmin prensiplerine göre davranmalıdır.

"Emperyalist savaşa karşı devrimci savaş" sloganı ve "Ortadoğu Devrimci Çemberi" perspektifi bugün her zamankinden daha anlamlı ve önemlidir.

Savaşın koçbaşı Kürtler olacak gibi gözüküyor. Kürt siyasal güçleri bu gerçeğin ne kadar bilincindedir, bilmiyoruz. Ama savaşın bedelinin Kürtlere düşen payının ağır olacağı kesindir.

yüksek askeri şura kararları ve Irak hazırlığı

Yazılı ve görsel iletişim organlarında, 31 Temmuz-3 Ağustos tarihleri arasında gerçekleşen Yüksek Askeri Şura toplantısında çıkan kararlara fazlaca yer verildi. "YAŞ'da süpriz Kararlar"ın alındığı ve mutad hale gelen "irtica faaliyetler"in ağırlık teşkil ettiği "TSK'dan ihraç" konuları, medyanın ilgi odağıydı.

26 yıl aradan sonra ilk kez, bir Jandarma Genel Komutanı'nın Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na atanması ve Genelkurmay 2. Başkanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt'ın görev süresinin bir yıl uzatılarak aynı yerinde kalması, "süpriz kararlar"ın parçası olarak değerlendirilse de; bu "süpriz"in gerisinde yatan gerçek, ABD'nin Irak'a saldırı planının YAŞ Kararları'na yansımasından başka bir şey değildir. Yine, Türk Silahlı Kuvvetleri'ndeki 50 general ve amiralin görev sürelerinin bir yıl uzatılmış olması, TSK'nın bu konudaki hazırlığına katkı olarak değerlendirilmelidir.

TSK'nın, "iç düşman" kategorisinde değerlendirdiği "siyasal islam"a yönelik "irticai faaliyetler" ise; 46 kişilik TSK ihracının 42'sini kapsamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti devletinin, ne "iç düşman"sız, ne de "dış düşman"sız yaşayamadığı gerçeğinin, "devletin gizli Anayasası" olarak bilinen Milli Güvenlik Siyaset Belgesi'nde (MSGB) yer aldığı düşünülürse; "bölücü ve irticai faaliyetlerin eşit düzeyde tehdit" olarak değerlendirildiği günümüz MGSB anlayışında, TSK'nın "ihraçları" neden yapmış olduğu anlaşılmaktadır. Fazilet Partisi'nin bölünmesi için, medya tarafından çıkça desteklenen AKP Genel Başkanı R. Tayyip Erdoğan'ın, DGM kapılarında dolaştırılması ve yazılı-görsel iletişim organlarında "irticacı" denilerek yeniden hedef tahtasına konulduğu düşünülürse, devletin İngiliz politikasından esinlendiği; "böl, parçala ve yönet" stratejisinin TSK kararlarına yansımasını, mutad bir işleyiş olarak değerlendirmek gerekiyor.

TSK'nın, yaşanılan ekonomik krize rağmen, hızla silahlanmaya devam ederek milyarlarca doları bu alanda harcaması ve Genelkurmay Komuta Kademesi'ni bu şekilde düzenlemiş olmasının üzerindeki örtüyü kaldırdığımızda, altından ABD'nin "Avrasya Stratejisi" çıkmaktadır. Dünyaya hakim olmayı hedefleyen bu "strateji"ye eklemlenerek, her türlü saldırgan politikalarda yer alan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Silahlı Kuvvetleri; binlerce Anadolu evladının canını vermesi/sakat kalması pahasına, kendi üzerine düşen görevi layıkıyla yerine getirmek için, komuta kademesini de buna göre düzenlemektedir...

TSK'nın terfi kriterleri

Son birkaç yılın YAŞ kararlarına bakıldığında görülür ki; TSK'nın komuta kademesi atamalar ve çeşitli terfilerde üç temel kriter esas alınmaktadır. NATO, Kıbrıs ve Mezopotamya'da görev yapmış olmak, ordudaki atama ve terfiler için bir zorunluluk haline getirilmiştir. Belirttiğimiz bu üç alanın herhangi bir yerinde görev yapan general ve amiraller, terfi ettirilip komuta kademesi ve/veya "J. Komutanlıkları" vb. gibi kilit görevlerde konumlandırılırken; diğerleri emekliye sevk edilmekte ya da tenzili rütbe ile geri hizmet alanlarında görevlendirilmektedir. Böylece, komuta kademesi başta olmak üzere, TSK'nın geleneksel "hizmet" anlayışı kesintisiz biçimde devam ettirilmektedir. Bu "hizmet"in ise, "dış"ta ABD ve NATO'nun

çıkarlarını savunmak; "iç"teyse, TÜSİAD'da billurlaşan yerli işbirlikçi tekelci sermaye ve diğer sermaye kesimlerinin mülkiyetlerini "koruyup-kollarken", OYAK'ta simgeleşen Ordu sermayesini de her şart altında büyütmek olduğu açıktır.

NATO'cu Genelkurmay Başkan(lar)ı

Yeni Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hilmi Özkök'ün, kısa bir süre öncesinde yeni adı "NATO Güney Doğu Avrupa Müşterek Kuvvetler Komutanlığı" olan "NATO Güneydoğu Avrupa Müttefik Kara Kuvvetleri Komutanlığı" görevini yapmış olması, bir tesadüf değildir. 1998-2002 yılları arasında görev yapmış olan bir önceki Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hüseyin Kıvrıkoğlu ve yine 1994-1998 yılları arasında Genelkurmay Başkanlığı koltuğuna oturan Orgeneral İ. Hakkı Karadayı da, bu görevlerinin öncesinde, "NATO Güneydoğu Avrupa Müttefik Kara Kuvvetleri Komutanlığı"nda bulunmuşlardır. Böylece anlaşılmaktadır ki; Genelkurmay Başkanı olabilmek için, İzmir'de bulunan "NATO Güneydoğu Avrupa Müttefik Kara Kuvvetleri Komutanlığı" yapmış olmak ya da NATO'da kilit bir görevde bulunmak (bir önceki Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hüseyin Kıvrıkoğlu da, 1984 yılında Tümgeneral rütbesiyle "NATO-LSE Kurmay Başkanlığı" görevi yapmıştır.), esas alınmaktadır. Bu gerçeklik, Genelkurmay Başkanları'nın seçilmesinde adeta zorunlu bir "teamül" olarak izlenmektedir!

Yeni Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hilmi Özkök'ün, kısa bir süre öncesinde yeni adı "NATO Güney Doğu Avrupa Müşterek Kuvvetler Komutanlığı" olan "NATO Güneydoğu Avrupa Müttefik Kara Kuvvetleri Komutanlığı" görevini yapmış olması, bir tesadüf değildir.

Kara Harp Okulu'nu bitirerek, teğmen rütbesiyle 1959 yılında askeri hizmetlerine başlayan Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hilmi Özkök'ün askeri geçmişi, NATO'nun birçok kilit bölümünde görev yapmasıyla örtüşmektedir. Böylece ortaya çıkan gerçek, yukarıda ifade ettiğimiz "kriter"in açık bir kanıtı olmaktadır. TSK Subayı olarak; "NATO Güneydoğu Avrupa Müttefik Kara Kuvvetleri Komutanlığı" Plan Subaylığı ve Belçika/Mons'da bulunan "Avrupa Müttefik Karargah Subaylığı"nda görev yapan Özkök, 1984 yılında Tuğgeneralliğe terfi ettirilmiştir. Genelkurmay Komuta Kademesi'nin çeşitli kilit bölümlerinde de görev yaptıktan sonra, 1992 yılında Korgeneralliğe atanan H. Özkök, bu rütbesi ile BELÇİKA/Brüksel'deki "NATO Karargahı"nda (NATO Genel Komutanlığı'nın bulunduğu ana Karargah) "Türk Askeri Temsil Heyeti" (TMR) Başkanlığı görevinde bulunmuş ve 1996 yılındaki YAŞ toplantısında, Orgeneralliğe terfi ettirilerek, 1996-1998 yılları arasında "NATO Güneydoğu Avrupa Müttefik Kara Kuvvetleri Komutanlığı"na atanmıştır. NATO'daki bu görevlerini layıkıyla yerine getirdikten sonra önü açılan Özkök; Genelkurmay 2. Başkanlığı, 1. Ordu Komutanlığı ve Kara Kuvvetleri Komutanlığı görevlerinde bulunduktan sonra, Genelkurmay Başkanlığı'na getirilerek ödüllendirilmiştir.

Görülmektedir ki, Türkiye Cumhuriyeti Ordusu'nun Genelkurmay Başkanları, Türkiye'deki ABD çıkarlarının en gözde savunucusudurlar. Zira, ABD'nin omurgasını oluşturduğu ve bütün politikalarında belirleyici olduğu NATO'daki görevleri sırasında aldıkları "eğitim" ve "hizmet anlayışı", tek küresel güç olan ABD'nin çıkarlarını savunmayı şart koşmaktadır. Elbette bu "hizmet anlayışı"nın ödülü; ABD tarafından, eski Genelkurmay Başkanlarına verilen "üstün liyakat nişan"larında ifadesini bulmaktadır. Orgeneral İ. Hakkı Karadayı'ya verilen "üstün liyakat nişanı" ve Orgeneral Hüseyin Kıvrıkoğlu'na verilen "liyakat nişanı" (ki H. Kıvrıkoğlu'nun, Azerbaycan-İran gerginliği yaşandığı dönemdeki Azerbaycan ziyareti ve yine Azerbaycan'ın NATO'ya dahil edilmesi çabalarındaki "hizmet"i nedeniyle ABD'nin "takdir"ini almış olması dışında; 27 Haziran 2002 tarihinde, Azerbaycan Cumhurbaşkanı Haydar Aliyev'in bizzat katıldığı "Azerbaycan Cumhuriyeti Şeref Madalyası" ile ödüllendirilmiştir.), bu ödülün "madalya" bölümünü teşkil etmektedir. Keza, yeni Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök, "ABD Komutanlık Liyakat Madalyası" sahibidir...

YAŞ toplantısından çıkan kararlara göre, Genelkurmay 2. Başkanı görevi bir yıl uzatılan Orgeneral Yaşar Büyükanıt, yine NATO'daki kilit bir noktada görev yapmıştır. Y. Büyükanıt, daha önceki bir dönemde, NATO'nun İTALYA/Napoli'de bulunan; "Güney Avrupa Müttefik Kuvvetler Komutanlığı Karargahı"nda "İstihbarat Daire Başkanlığı" görevini yürütmüştür.

Korgeneral rütbesiyle "Genelkurmay Harekat Daire Başkanı" ve Başbakan Bülent Ecevit'in "Güvenlik Danışmanı" görevini de yürüten Yaşar Büyükanıt; bu görevi sırasında, PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'ın uluslararası bir konployla Türkiye'ye getirilerek İmralı'da tutsak edildiği operasyonun Türkiye'deki perde arkasında bulunan kişisidir. Y. Büyükanıt'ın, biraz önce ifade ettiğimiz NA-

TO'daki "İstihbarat Daire Başkanı" görevinde bulunmuş olması; operasyonun uluslararası boyutunun kotarılmasındaki kilit konumunu açıklamaya yeterli gelecektir. Bu çabasının ödülüyse, 2000 yılındaki YAŞ toplantısında Orgeneral'liğe terfi ettirilerek, Genelkurmay 2. Başkanı olarak atanmış olmasıdır. Ayrıca, Büyükkanıt, Kolordu Komutanı olarak Diyarbakır'da da görev yapmıştır.

Bugün de, Genelkurmay 2. Başkanı olarak görev yapan Orgeneral Yaşar Büyükanıt'ın; normal teamüllerin işlemesi koşuluyla, seneye herhangi bir ordu komutanlığına atanması durumunda, 2004 yılında Orgeneral Aytaç Yalman'dan boşalacak olan "Kara Kuvvetleri Komutanlığı"na getirilerek, 2006 yılında Genelkurmay Başkanlığı koltuğuna oturtulması gerçekleşecektir.

Görüldüğü üzere, Genelkurmay Başkanlığı'na giden yolda, NATO'da kilit bir görevde bulunmak veya "NATO Güneydoğu Avrupa Müttefik Kara Kuvvetleri Komutanlığı" yapmış olmak, zorunlu bir duraktır...

Komuta kademesi

TSK'nın yeni Komuta Kademesi'ne bakıldığında görülecektir ki; bu kademede görev yapan komutanlar, biraz önce "Terfi Kriterleri" bölümünde de ifade ettiğimiz gibi; NATO, Kıbrıs ve Mezopotamya'da çeşitli zaman dilimlerinde görev yapmışlardır.

* *Kara Kuvvetleri Komutanı; Orgeneral Aytaç Yalman:* TSK'nde, daha önceki bir sürede; "Kıbrıs Türk Barış Kuvvetleri Komutanlığı İstihbarat ve İstihbarata Karşı Koyma Şube Müdürü" olarak, Kıbrıs'ta görev yapan Aytaç Yalman; 1998 YAŞ toplantısında Orgeneral'liğe terfi ettirilerek, Malatya'da bulunan 2. Ordu Komutanlığı'nın başına getirilmiştir. Kıbrıs ve Mezopotamya'daki görevlerini layıkıyla yerine getirdikten sonra, buralarda edindiği istihbarat ve savaş deneyiminin yanısıra, bölgenin yabancısı olmadığı göz önüne alınarak, tüm Mezopotamya'da belirleyici işlevi olan Jandarma'nın "Genel Komutanı" olarak atanmıştır. Orgeneral Aytaç Yalman; Irak'a yönelik olası saldırıya hazırlanan TSK'nın, yeni komuta kademesinde , Kara Kuvvetleri Komutanı olarak görev yapmaktadır.

* *Deniz Kuvvetleri Komutanı; Oramiral Bülent Alpkaya:*KOCAELİ/Gölcük'te, "Donanma Komutanlığı" gaörevi yaptığı dönemde, kendine bağlı "Batı Çalışma Grubu"nun; "irticai ve bölücü/yıkıcı terör faaliyetleri"ni önleme çalışmalarındaki başarısı, kendisine Deniz Kuvvetleri Komutanlığı yolunu açmıştır.

* *Hava Kuvvetleri Komutanı; Orgeneral Cumhur Asparuk:* "Laiklik savunucusu" imajı, "sancılı" bir dönemdeki MGK Genel Sekreterliği görevindeki başarısı PKK Genel Başkanı A. Öcalan'a yönelik komploda görev alması nedeniyle, Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na terfi ettirilmiştir.

* Jandarma Genel Komutanı; Orgeneral Mehmet Şener Eruygur:

TSK'nın çeşitli kilit noktalarında görev yaparak Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na atanan orgeneral M.Şener Eruygur'un, Jandarma Genel Komutanlığı'na atanmasının; genel "hizmetler"indeki başarısının yanısıra, Irak'a yönelik saldırı hazırlığının bir parçası olarak değerlendirilmesi gerekir.

* *MGK Genel Sekreteri; Orgeneral Tuncer Kılınç:* Orgeneral T. Kılınç; TSK'nın çeşitli kilit noktalarında ve Mezopotamya'daki görevlerinde başarı göstererek, MGK Genel Sekreterliği'ne atanmıştır. Normal teamüllere göre, her zaman bir Hava Kuvvetleri orgenerali'nin atandığı bu göreve getirilmiş bulunan Orgeneral Tuncer Kılınç'ın "hizmetler"i, kendisinin bu önemli göreve getirilmesinde belirleyici olmuştur. Bütün bu komutanlar, devletin gerçek yönetim organı olan Milli Güvenlik Kurulu'nun, asker kökenli asli üyeleri olarak, devletin alınacak tüm kararlarında belirleyici konumda olacak ve "yürütme erki" görevini üstleneceklerdir.

* 1. Ordu Komutanı; Orgeneral Çetin Doğan ve 3. Ordu Komutanı Orgeneral Tamer Abaş, TSK'nın kilit noktaları dışında, NATO ve Mezopotamya'da görev yapmışlardır.

* *2. Ordu Komutanı; Orgeneral Fevzi Türkeri:* Korgeneral rütbesiyle, Jandarma Asayiş Kolordu Komutanı (ki, bu görev, Jandarma'nın Kuzey Mezopotamya'da görevli bulunan en üst askeri savaş komutanlığıdır) olarak görev yapmıştır. Bu alandaki "hizmetler"i nedeniyle, son YAŞ toplantısında orgeneralliğe terfi ettirilerek, yine bölgede konuşlandırılmış olan 2. Ordu Komutanlığı'na (Malatya'da bulunuyor) atanmıştır.

* *Ege Ordu Komutanı; Orgeneral Hurşit Tolon:* Mezopotamya'da görevli bulunduğu dönemde, Kürt Halkı'nın haklı ve meşru mücadelesini bastırmak için, her türlü kirli savaş taktiğine başvuran ve kamuoyunda "tamburalı paşalar"dan biri olarak da bilinen Orgeneral

Hurşit Tolon, savaşta gösterdiği başarının ödülünü, Ege Ordu Komutanlığı'na getirilerek almıştır. 30 Ağustos'ta Efes Antik Tiyatrosu'nda konser veren Ermenice, Lazca, Rumca, Kürtçe parçalar söyleyen Sezen Aksu'ya "Böyle bir konser için bugünü mü buldular? Türkiye Mozayiği adı altında anlamsız bir konser verilmesini şüpheyle karşılıyorum" (Cumhuriyet, 1 Eylül 2002) diyerek ırkçı yüzünü gizlemeyen Orgeneral H. Tolon, özünde Türk Ordusu'nun geleneksel "inkarcı, tenkil ve tehcir" politikasını seslendirmektedir.

* *Kara Kuvvetleri Komutanlığı Kurmay Başkanı; Orgeneral Mehmet İlker Başbuğ*: TSK'nın çeşitli kilit noktalarında görev yapan ve son YAŞ toplantısında Orgeneralliğe terfi ettirilen M. İlker Başbuğ'un bir önceki görevi; MGK Genel Sekreter Başyardımcılığıdır.

* NATO Güneydoğu Avrupa Müşterek Kuvvetler Komutanı, Orgeneral Oktar Ataman; Donanma Komutanı, Oramiral Özden Örnek ve Harp Akademileri Komutanı Orgeneral İbrahim Fırtına, TSK'nın çeşitli kilit noktalarında ve NATO, Kıbrıs ve Mezopotamya üçgeninin her hangi bir köşesinde görev yaptıkları dikkate alınarak, yeni görevlerine terfi ettirilmişlerdir. Tüm bu atamaların ve görevlendirmelerin ortaya koyduğu gerçek ise, başta ABD olmak üzere tüm emperyalistlerin çıkarlarının gözetildiğidir. Sözünü ettiğimiz üç alanın her hangi birinde ve/veya tümünde görev yapmadan Komuta Kademesi'ne gelinemeyeceği, geçmiş atamaların ve Türk Ordusu'nun kendi gerçekliğinin öğrettiği nesnelliktir.

"Süpriz"in altındaki gerçek

Biraz önce de ifade ettiğimiz gibi, YAŞ'ın "süpriz kararlar"ı, ABD'nin Irak saldırısıyla bağlantılıdır. "Avrasya Stratejisi"nin bir uzantısı olarak, Afganistan'ı işgal eden ve bu stra-

Irak'a Nükleer Gözdağı

ABD başta olmak üzere, diğer emperyalist ülkelerin, 11 Eylül'ü bahane ederek, "terörizm" propagandası adı altında Ortadoğu'da denetimden çıkmış ülkeleri tekrar denetime alma (Irak, İran, Lübnan vb.); Ortadoğu ve Kafkas pazarlarına yayılma; kendisi için tehlike gördüğü ülkelere (Küba ve Demokratik Kore Cumhuriyeti) bir gözdağı verme çabasında olduğu biliniyor. Bu "yola getirme" operasyonlarında ise, geçmişte olduğu gibi bugün de İsrail ve Türkiye'yi kullanacağı ve bu sayede de kapitalizmin dünya ölçeğinde asla yıkılmayacağı çabasında olduğ görülüyor.

Denetimden çıkmış Irak yönetimini dizginlemek için yapılacak operasyonu, İngiltere ve ABD dışında diğer emperyalist güçlerin istememe nedeni, kendi çıkarları böyle gerektiğindendir. İsrail Başbakanı A. Şaron'un, "Irak saldırırsa misilleme yaparız" ve Şaron'un danışmanı Ranaan Gissin'in, "harekatı şu aşamada ertelemek hiç bir işe yaramaz" açıklamalarının ardından ABD istihbaratının, bu "misilleme"nin nükleer silahlarla olabileceği yönünde rapor hazırlayarak, saldırıda Irak'ın haritadan tamamen silineceği açıklamalarının altında yatan gerçek şudur; Irak'ın nükleer silah üretmesi konusunda ellerinde hiçbir kanıt olmamasına karşın, bu "katliam operasyonu"nun her ne olursa olsun yapılacağı ve böylece başta da belirttiğimiz üzere, ABD'nin Ortadoğu'ya hakim olma planı işlerlik kazanmış olacaktır.

ABD'nin geçmiş dönemdeki Körfez Savaşı, Kosova ve Afganistan saldırı/işgal içerikli bölgesel savaşlarda yeni ürettiği silahları denediğini ve ABD ekonomisinin belkemiğinin silah sanayi olduğu, herkesçe bilinmektedir. Bu bölgesel ve haksız savaşlarda kaybedenler ise, yalnız ve yalnızca ezilen emekçi halklardır. Geçmiş dönemde Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan iki atom bombasının ikiyüzbin civarında insanın ölümüne, yüzbinlerce insanın yaralanmasına ve uranyum etkilerinin bugün bile insanlarda kalıtımsal hastalıklara neden olduğu unutulmamıştır. Yine, Körfez Savaşı döneminde Irak'ın İsrail'e attığı39 Kcud füzesinin onlarca masum insanın ölümü ve yüzlercesinin yaralanmasına neden olduğu biliniyor. Güncelde konuşulan Irak saldırısında, ABD'nin yeni üretmiş olduğu ve uranyum içeren nükleer mermi/bombalar kullanacağı, dünya kamuoyunun bilgisi dahilindedir. Zaten ABD, geçmiş Körfez Savaşı, Kosova ve Afganistan saldırılarında da; "seyreltilmiş uranyum" içeren DU mermileri ve "yanmış uranyum hexafluerid/UF-6" mermi ve bombaları kullanmıştır. Benzer içerikli nükleer mermi ve bombaların kullanılacağı bu yeni saldırıda, Irak halkından binlercesinin katledileceği ve İsrail'in kullanacağı söylendiği nükleer bambaların (ki, bu tür bombalar, "taktik nükleer bomba" olarak adlandırılmaktadır) Irak'ı tamamen yokedeceği medyada da yer almaktadır. Açıktır ki ABD, Irak'ı yola getirmek için, İsrail'i kullanmakta ve aba altından sopa göstermektedir. Her ne kadar gerici yönetimin işbaşında olduğu Irak'a yönelik böyle bir saldırıda, mazlum Irak halkı katledilecek olsa da; bu saldırının bir başka hedefi de, tüm dünya halklarına gözdağı verilmesidir.

Güncel görevin, tüm dünya halklarının bu katliama karşı anti-emperyalist bir cephede olması gerekliliği, koşulların bize sunduğu bir gerçekliktir. Bu saldırı ve katliama karşı işçiler, köylüler ve tüm emekçilerin anti-emperyalist cephede birleşmesi gerekiyor. Devrimci sosyalistlerin, yerelde bu birleşmeyi sağlayıcı çalışmalar yapmaları da bir zorunluluktur...

tejinin uygulanması için, jeo-politik önemi nedeniyle Körfez'in de denetim altına alınmasını bir zorunluluk olarak kendini dayattığını bilen ABD, hedef tahtasına koyduğu Irak'a saldırı düzenlemek amacıyla hazırlanmaktadır. Tüm çıkarlarını ABD ile örtüştüren İngiltere dışında, "bölgesel kılıç" işlevini yerine getirenlerse İsrail ve Türkiye'dir

Bu yüzden, Orgeneral Aytaç Yalman, daha önce Mezopotamya'nın çeşitli yerlerinde görev yaptığı için, olası bir Irak saldırısında önemli fonksiyon yüklenmesi beklenen TSK'nin en büyük askeri kuvveti olan Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na atanmıştır. Irak-Türkiye sınırlarını iyi bilen (yıllarca görev yaptığı Irak-Türkiye sınırlarındaki engebeli araziyi ve kara harekatına uygun geçitleri iyi bilmektedir) ve "gayrı-nizami harp" olarak da adlandırılan "kontr-gerilla" faaliyetlerinde belirleyici işlev yüklenmiş olduğundan; "cephe gerisine sızma, sabotaj, suikast vb" eylemleri de içerecek olan olası bir "kara harekatı"nda, Komutanlığını yapacağı Kara Kuvvetleri'nin başarılı olacağı tahmin edilmektedir. Askeri strateji dergilerinde; "... özellikle müşterek (birden fazla kuvvetin) veya birleşik (birden fazla ülke kuvvetinin katıldığı) harekat icra edebilen, çevik ve çok yönlü, süratle yığınak yapabilen, darbe ve tahribat gücü yüksek, ezici, etkin ve yeterli, modüler ve esnek yapıda, optimum büyüklükte ve hazırlıkta Kara Kuvvetleri'nin hayata geçirilmesi" ("Savunma ve Havacılık", Sayı;2002/ 90 , sf;10) sözleriyle ortaya konulan, böylesi savaş koşullarına hazırlıktır.

1970 yılında Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Semih Sancar ve 1976 yılında, Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Nurettin Ersin'in Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na atanmasından sonra, ilk defa bir Jandarma Genel Komutanı'nın Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na atanmasının gerçekliği budur. Daha önceki her iki atama örneği, 1971 ve 1980 faşist askeri darbeleriyle bağlantılıyken, bu atamanın Irak'la ilişkili olduğu aşikardır.

Görev yerlerini ve ABD-NATO bağlantılarını ayrıntılı olarak açıkladığımız Genelkurmay 2. Başkanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt'ın aynı görevinde kalıyor olmasını da, olası bir Irak saldırısına hazırlık olarak değerlendirmek gerekiyor. Bu iki komutanın, olası Irak saldırısında, TSK'nın Komuta Kademesi'nde olması, saldırının başarı şansını yükselteceği düşünülmektedir.

Daha önceki görev dönemlerinde; 7. Kolordu Komutanı olarak Diyarbakır'da görev yapan Orgeneral Sami Zığ; 9. Kolordu Komutanı olarak Erzurum'da görev yapmış olan orgeneral Kemal Yılmaz ve "Kıbrıs Türk Barış Kuvvetleri Komutanlığı" da yapmış olan Tuğgeneral Galip Mendi'nin emekli edilmeyerek, görev sürelerinin bir yıl uzatılmış olmasının da ABD tarafından gündemleştirilen olası Irak saldırısına, Türk Ordusu cephesinden yapılan hazırlıktır. Ayrıca, bu üç komutanın yanısıra; "müşterek veya birleşik" bir savaş deneyimi ile donanmış bulunan 47 general ve amiralin görev sürelerinin bir yıl uzatılmış olması da aynı biçimde yorumlanabilir.

ABD'nin "bölgesel kılıcı" ve NATO'da odaklanan emperyalist güclerin "global vurucu gücü" olan Türk Ordusu, geleneksel "hizmet" anlayışı ile, komuta kademesini düzenlemeye devam edecektir. Silahlanmaya aktardığı kaynaklar ve Mezopotamya'da sürdürdüğü savaşta edindiği, "savaş harekat ve manevra yeteneği" ile emperyalistlerin güvenini kazanan TSK, her yerde ve her zaman "hizmet" etmeye hazırdır.

Uluslararası boyutta, Somali, Bosna, Makedonya, Arnavutluk, Kosova, Filistin, Doğu-Timor, Afganistan ve daha bir çok ülkede emperyalizmin "global vurucu gücü" olarak görev yapan Türk Ordusu, Kıbrıs ve Mezopotamya'daki askeri varlığını onyıllardır sürdürerek, askeri cuntalar ve post-modern darbeler düzenleyerek, ülkede oligarşik düzenin devam etmesinde de belirleyici rol oynuyor.

Açıktır ki; başta ABD ve NATO'da odaklanan emperyalist güçlere; "iç"te ise, tüm sermaye gruplarına "hizmet etme" anlayışı, TSK'nın tüm YAŞ toplantılarında alınacak kararların temelini oluşturmaktadır. Orduya ilişkin tüm ham hayallerin halka karşı işlenmiş birer suç niteliği taşıdığını bu tablo çok açıkça ortaya koymaktadır. Irak'a karşı saldırı planları ve bu planlarda Türkiye'ye biçilen rol ve yapılan savaş hazırlıkları, tüm devrimci ve demokratik güçlerin bu haksız savaşa karşı birleşik bir mücadele örgütlemesini zorunlu ve ivedi görevlerden biri haline getirmektedir.

Asıl stratejik görev ise devrimci sosyalist hareketin, emperyalizm ve oligarşinin kılıcına karşı halkın devrimci kılıcını koymasıdır. Natocu, holdingci zalimlerin faşist kılıcına karşı, adaletin, eşitlik ve özgürlüğün, halk kurtuluş mücadelesinin gücü olan devrimci kılıç...

yolsuzluk ve rüşvet kapitalizmin candamarıdır

Uluslararası Saydamlık Örgütü (Transparency International)'nün geçtiğimiz günlerde yayınladığı raporuna göre Türkiye, daha bir yıl önceki duruma göre şeffaflık bakımından 10 basamak birden aşağıya düştü. "Şeffaflık" sıralamasında geçen yıl 91 ülke arasında 54'üncü olan Türkiye, artık 64'üncü sırada! Yani sıralama tersinden okunursa Türkiye dünya çapında 37-38'incilik gibi bir ünvana sahip...

Türkiye'de yaşayan hiçkimseyi şaşırtacak bir haber değil bu. Daha doğrusu bu raporun bütünüyle gerçeği yansıttığı bile şüpheli. Söz konusu kurumun araştırması sırasında neleri ölçü aldığı, nasıl bir yöntem izlediği pek bilinmiyor. Kurumun izlediği anketler ve resmi soruşturmalar yolunun ne kadar gerçeği yansıtabildiği şüpheli. Günlük hayatın içinde yaşayan somut insanların gözlemi bakımından düşünülürse aslında mesele gayet açık; hangi alanda ve nerede olursa olsun rüşvet vermeden bu ülkede tek bir iş bile yaptırmanın mümkün olmadığını her TC yurttaşı gayet iyi bilir. Yani araştırmanın tam gerçeğe denk düşmediği kesin. Örneğin Dominik ya da Tayland'ın rüşvet bakımından Türkiye'den daha iyi durumda olduğu gibi belirlemeler de bu kuşkuyu artırıyor; çünkü bu tür ülkelerin hiçbirinin Türkiye'den daha "temiz" olmadığı biliniyor.

Ama sonuçta, ne olursa olsun, rakamlar yeni sömürge ekonomisinin hangi temeller üzerinde döndüğü konusunda bir fikir veriyor. Ekonominin kilit sektörlerinin olduğu kadar, sıradan insanın günlük yaşantısının da yolsuzluk ve rüşvetle iç içe olduğu, çoğu durumda yolsuzluktan yakınan alt sınıftan insanların da ailelerinin geçimini ufak tefek "hediye"lerden sağladığı bilinmeyen gerçekler değil.

Skandallar tarihi

İşin doğrusu, rüşvet ve yolsuzluk, Fuzuli'nin "selam verdik rüşvet değildir deyü almadılar" dizelerinde tarif ettiği Osmanlı dönemi bir yana, yakın dönem Türkiye'sinin bütün siyasi-ekonomik hayatını kaplayan bir olgudur. Bugünlerde kendilerine "Ulusal Solcu" adını yakıştıranların pek heyecanla sarıldıkları Kemalist dönemde de yolsuzlukların önü arkası kesilemez durumdadır.

"Nitekim o sıralarda bence bu hadiselerin en önemlisini teşkil eden, dünkü Milli Mücadeleciler ve o günkü devrimciler kadrosunun

bir kazanç ve menfaat şirketi karakterini taşımaya başlamasıydı. Bunlardan kimi arsa spekülasyonları, kimi idare meclisi azalıkları, kimi de türlü şekillerde komisyonculuklar peşine düşmüş bulunuyordu." cümleleriyle o süreci çok açık bir biçimde anlatan bizzat dönemin canlı tanıklarından Yakup Kadri Karaosmanoğlu'dur. (Aktaran S. Yerasimos, sf. 761)

O günlerde yolsuzlukla suçlanan bir milletvekilinin meclisteki savunması ise, Samet Ağaoğlu'nun aktarımıyla aynen şöyledir: "Hepiniz, başta reisimiz [M. Kemal] olmak üzere, zenginleşmek lazımdır, demokrasi zenginliğe dayanır demiyor muydunuz? Hepiniz aynı şekilde işlere girmediniz mi?" (Samet Ağaoğlu, Babamın Arkadaşları, Akt. Yerasimos)

Herkesin küpünü doldurduğu ama çok ileri gidenlerin kulağının çekildiği bu dönemden sonra gelen 40'lı yıllar ise seferberlik-savaş hali zenginleriyle anılır ve bütün bunlar da bilinmeyen şeyler değildir.

Ama yine de, salt yolsuzluklar ve rüşvet olgusu açısından ele aldığımızda uzunca bir süre, tarihin belli bir döneminde, eskilerin deyimiyle "her şeyin bir adabı" vardır. 1950'lerde, 60'larda sık sık rüşvet skandalları patlasa da genel bir toplumsal kınama hali söz konusudur ve düzenin "ar perdesi" tamamen parçalanmış değildir. Örneğin Süleyman Demirel'in yeğeni Yahya Demirel'in Mıgırdıç Şellefyan isimli ortağıyla çevirdiği dolaplar ortaya çıktığında yoğun tepkiler belirmiş ve aynı biçimde otellerde satın alınan milletvekilleri gibi olaylar buzdağının üstte kalan bölümü olarak genel-alışılmış şeylermiş gibi algılanmamıştır.

1980 ve sonrası: İşlerin çığırından çıkması

Utanç perdesinin yıkıldığı nokta olarak 1980 cuntasından söz edilebilir. Utanma-sıkılma dönemi, 24 Ocak 1980'de temelleri atılan neo liberal ekonomi uygulamaları ve Özal iktidarıyla birlikte tarihe karışmıştır. Özellikle bu dönemde monetarist politikalarla açılan rant kapıları, bankerlik gibi kurumların yaygınlaşması, hayali ihracatın olağan bir iş haline gelmesi, politik kadroların en tepesinden başlayarak çürümeyi had safhaya çıkarmış; "benim memurum işini bilir" deyişiyle en alt kesimlere kadar yayılmıştır.

Bütün dünyada büyük çalkantılar yarattığı halde, yalnızca Türkiye'de araştırılmayan Lockheed Skandalı, daha 1980 öncesinde gelecek olayların habercisidir. Loockheed ana firması kayıtlarında bütün ülkelerde ve Türkiye'de savaş uçağı alınlarında rüşvet dağıtıldığı açıkça belirtildiği halde, sadece Türkiye'de olayın üstü kapatılmış ve Hava Kuvvetleri Komutanı Emin Alpkaya'nın istifasıyla durum geçiştirilmiştir. Daha sonra 1980'lere ve kimin ne yediği bilinemeyen/bilip de söylenemeyen bir dönemin ardından Özal sürecine gelindiğinde ise artık ipin ucu kaçacaktır. Örneğin Bakan Mustafa Özdağlar skandalı böyledir; prensini kendi elleriyle harcayan Özal'ın bu olaydaki tutumu, "bireysel hırsızlığın" cezalandırılmasıdır.

Özer Çiller'in İstanbul Bankası sahtekârlıkları ve Özal'ın eşi Semra Özal ile kızı Zeynep Özal'ın adlarının geçtiği bir dizi mafya-siyasetçi-işadamı rezaletleri aynı dönemin olgularıdır. Karayollarının yapımında ortaya çıkan yolsuzluklar, Süleyman Demirel'in "verdimse ben verdim" diyerek geçiştirdiği İlksan yolsuzluğu, Çiller ailesinin adının karıştığı Turban yolsuzluğu ve İSKİ yolsuzluğu geçmişe dönüp bakıldığında ilk göze çarpan olaylardır. Refah Partisi'nin gizli kasası olarak bilinen Süleyman Mercümek'in Bosna'ya yardım paralarının "kaybolması", aynı partinin İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde gerçekleştirdikleri Akbil yolsuzluğu, ANAP'lı Meclis Başkanı Mustafa Kalemli'yi yargının önüne çıkaran koltuk yolsuzluğu ve Mesut Yılmaz'ı başbakanlıktan düşüren "Türkbank yolsuzluğu", bu arada sayılabilir...

Bu arada, 15 yılı aşkın bir süre devam eden savaş boyunca sağlanan rantları, savaş koşullarında her türden mafyatik eğilimin devletle iç içe geçişi, bir ucu "Susurluk"a dek uzanan kanlı çıkar hesaplaşmaları, dönemin karakteristik unsurlarıdır.

Hiçbir gazeteci tarafından hiçbir biçimde araştırılmamış olan milyarlarca dolarlık silah, helikopter, uçak alımları da bu dönemin kuşkulu işleri olmuştur. 90'lı yıllarda dünyanın en büyük silah ithalatçılarından biri haline gelen Türkiye, şovenizmin de etkisiyle bu ihaleleri bir kez olsun merak etmemiştir. Ama bunların da ötesinde, irili ufaklı her boydan yöneticinin savaş bölgesinde "götürdüğü" paralar ve uyuşturucu rantları çoğu kez açığa çıktığı halde üstü örtülmüştür. "Vatan için kurşun atan"lar, hatırı sayılır miktarlarda dünyalık yapmayı da ihmal etmemişlerdir ve üstelik devletin en üst düzeydeki raporlarında açıkça isimleri verilen subaylar hakkında en küçük bir soruşturma bile açılmamıştır.

Tantan operasyonları: Bir tasfiye biçimi

Daha sonra gelen ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın adıyla anılan dönem ise, sanıldığı gibi bir "dürüstlük" gösterisi değildir. Sürecin belli bir noktasına kadar "ekonominin canlılığı" adına varlığına katlanılan yeni hırsızlar, ekonomik sistemin işleyişini tehdit eder aşamaya geldiğinde, daha doğrusu futbol deyimiyle "kimseye pas vermeden şahsi oynamaya başladıklarında" Tantan'ı sopa olarak kullanan tekelci burjuvazinin kodomanları, start vermişler ve tuhaf isimli operasyonlar dönemi açılmıştır. Bu dönemde yapılan "operasyon"ların "Paraşüt"ten "Örümcek Ağı"na toplam tutarı 12 Katrilyon 585 Trilyon gibi bir rakama varmıştır.

Bu operasyonlar sonucunda hapishaneye girenler arasında Süleyman Demirel'in bir başka yeğeni olan Egebank Patronu Yahya Murat Demirel, medya patronu Dinç Bilgin, eski bakan Cavit Çağlar, reklamcı Nail Keçili, Hayyam Garipoğlu, Ali Balkaner gibi ünlü isimler de vardır ve dikkat edildiğinde görülür ki bunların hepsi, bir dönem parlayıp tekelci burjuvazinin geleneksel klanlarını rahatsız etmiş olan, oyunu kurallarına göre oynamayı reddederek işleri bozan unsurlardır. Sözgelimi Egebank dahil birçok bankaya el konulmasının gerekçesi olarak gösterilen "back to back" işlemi, yani bankanın kendi grubundan şirketlere ucuz kredi açması, esasen bankacılığın normal işlemedir ve zaten herhangi bir holding patronu için "banka sahibi" olmanın anlamı ve gereği de budur. Bütün bankaların yaptığı bu işlemin bazıları için operasyon nedeni olması ise, onların açgözlülükle büyük çıkarları zedelemiş olmasıdır.

Öte yandan böylece devlet tarafından özel bankaların desteklenmesi gibi bir başka "resmi" yolsuzluk biçimi ortaya çıkmıştır ki, holding bankalarının devlet bankalarına yıkılan borçlarla ayakta tutulmak istenmesinin 2001'deki "görev zararı" adı altında gizlenen maliyeti 30 katrilyondur. Bu 30 katrilyona fona devredilen bankaların 20,1 milyar dolarlık maliyeti de dikkate alındığında, yapılan operasyonun doğrudan devlete ve dolaylı olarak tüm halka kesilen faturası 60 katrilyon lirayı bulmaktadır. Bir de buna yine özel holding bankalarının sermayesini güçlendirmek amacıyla verilecek olan 5 milyar dolarlık kaynağın da katılması halinde en azından toplam maliyet 55 milyar doları bulacaktır.

Tasfiyenin yeterliliği ve sopanın geri çekilmesi

Tekellerin sopası Tantan'ın İçişleri Bakanlığı'ndan alınması ve polisteki ilgili birimlerin paydos edilmesi ise artık tasfiye sürecinin yeterli görülmesi ve işin ucunun "mühim yerlere" ulaşmaya başlamasına bağlıdır. Önce Ecevit'in ağzından çıkan "bürokratlar imza atmaktan korkuyor" mızıldanmaları, daha sonradan yolsuzluk soruşturmalarını baltalayan yasalara dönüşmüştür. Örneğin 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun 4'üncü maddesinde 27 Haziran 2001 tarihinde yapılan değişiklik, tam anlamıyla bir "dur" emridir ve savcıları tamamen yetkisiz kılmaktadır. Ardından gelen çete suçlarını DGM'lerden ayıran yasa da aynı biçimde, tasfiye sürecinin bittiğinin işaretidir.

Yolsuzluk: En çok polis, gümrük ve vergi...

Türkiye Sosyal Etüdler Vakfı'nın "Hanehalkı" ve "İş Dünyası" yolsuzluk araştırmaları, yolsuzluk ve rüşvetin en yaygın olduğu kurumları çarpıcı olarak gözler önüne seriyor. Türkiye genelinde 3 bin 21 kişiyle yapılan anket sonucunda, halkın dörtte üçünün rüşvetin en yaygın olduğu kurum olarak trafik polislerini gördüğü anlaşılıyor. Ayrıca rüşvetin %17'lik bir bölümünün de trafik dışı polis alanında döndüğü anketlerden anlaşılıyor.

Rüşvet alımında polisi, gümrükçüler, vergi memurları, tapu görevlileri, belediyeler, devlet hastaneleri, mahkemeler, ilk ve orta öğretim kurumları ve son olarak silahlı kuvvetler izliyor.

Araştırmanın en ilginç sonuçlarından biri, iş bulmak için her zaman torpil gereken kamu sektörünün yanında, artık özel sektörde de iş bulabilmek için rüşvet gerektiğinin açığa çıkmasıdır. Araştırmaya göre, özel sektörde torpil gerektiğini söyleyen oranın yüzde 45 olması bu bakımdan çapıcıdır.

Anketlerden her kurumda ne kadar rüşvet ödendiği de anlaşılıyor. TESEV'in yaptığı araştırmaya göre 1999 ve 2000 yıllara arasında toplam 413 milyon dolar rüşvet ödenmişti.

Ankete göre devlet hastaneleri ile ilişkisi olan nüfusun oranı %68 iken, burada rüşvet verenlerin oranı %7.2 ve verilen ortalama rüşvet tutarı da 58 milyon 71 bin lira. Rüşvet verdim diyenlerle ortalama tutarın çarpımı sonucunda

toplam 35 trilyon 404 milyar liralık rüşvet ödeniyor. Bunun o günkü dolar kuru (480 bin TL) ile bölünmesi sonucunda da toplam 73 milyon 759 bin dolar rüşvet ödendiği ortaya çıkıyor.

TESEV ayrıca 1200 firma ile Kasım 2001 tarihinde büyük bir yolsuzluk anketi daha yaptı. Bu ankete göre en fazla rüşvet ödenen yerin gümrükler olduğu teyit edilirken, onu trafik polisleri izledi. Bu ankette de rüşvetsiz devletten ihale almak mümkün değil diyenlerin oranı da oldukça yüksek çıktı.

Ordu niye temiz?

Bütün bu çamur deryası içinde, en temiz görünen kurumun ordu olması ve bütün anketlerde "tek güvenilir kurum" olarak belirmesi ise aslında son derece önemli başka ilişkilerin ve bütünleşmelerin eseridir. Tek sözcükle söylenirse ordunun temiz görüntüsünün nedeni, medya tekellerinin "tercihli habercilik" yönteminden başkası değildir. Son süreçte artık oligarşi içersinde bir yer edinen medya tekelleri, daha işin başından orduya dokunmamayı altın değerinde bir gazetecilik ilkesi olarak benimsemişlerdir. Özellikle islami kesime yönelik olarak MİT'in ya da ordunun sızdırdığı dosyalar ve kasetler üzerinden "haber" yapmayı alışkanlıok haline getirmiş olan medya tekelleri, son 15 yılda ordunun-savunma bakanlığının gerçekleştirdiği devasa ihalelerin ve dış alımların hiçbirini ciddi biçimde ele alıp incelemiş değildir. Bu konuya ilişkin tek bir muhabir görevlendirmiş ya da günlük olağan haber toplantılarında konu üzerine bir tartışma yapmış değildir. Yalnızca gazetecilikle uğraşmayan ve bir dizi mali-sınai alanla da içiçe olan medya patronları bu alanlarda orduya ait finans kurumlarıyla iç içe olmanın bedelini böyle ödemişlerdir. Yalnızca büyük ihale ve alımlar konusunda da değil, özellikle savaş bölgesindeki türlü çeşitli parasal işler ve kaynak kullanımlarıyla ilgili olarak da medya "milli birlik-bütünlük" prensibini bozmamış, "helikopterle götürüldükleri brifingler" dışında elini taşın altına sokmamıştır. Böylece her bakımdan çürümüş olan devlet yapısı içinde sadece ve sadece ordu kurumunun "temiz" kaldığı yolunda tuhaf ve mantıki olarak da kuşkulu görünen bir görüntü ortaya çıkmıştır. Kaldı ki, her şeye rağmen bazen ortaya çıkarılabilen olgular, aslında durumun hiç de böyle olmadığını göstermektedir, bir dizi olayda alt ve üst düzeyden komutanların yolsuzluklara karıştığı görülmüştür.

Kapitalizm ve rüşvet

Şüphesiz bütün bunları alt alta sıralamak ve genel bir panaroma çizmek, politik açıdan kendi başına bir anlam ifade etmiyor. Sokaktaki adamın en az sosyalistler kadar, hattta çoğu durumda onlardan daha iyi bildiği bir gerçeği, yalnızca ortaya koyup sergilemek somut bir sonuç yaratmıyor. Çünkü, yolsuzluk ve rüşvet olgusunun, kapitalist sistemin doğal bir parçası olduğu gerçeğini unutmak ya da görmezlikten gelmek, bu konuda son derece yanlış eğilimlerin ve boş umutların kapısını açabiliyor. Durumun ve halkın duygularının farkında olan sıradan burjuva partileri bile, adı en çok yolsuzluğa bulaşmış olanlar da dahil olmak üzere, seçim vaadlerinde "temiz toplum" laflarına yer veriyorlar, yemin billah ederek yolsuzluğun "kökünü kazıyacakları"nı bas bas bağırıyorlar.

Çoğu kez, reformist solu da teslim alan bu "yolsuzluğa karşı mücadele" histerisi, bir başka açıdan da "sivil toplum örgütleri" edebiyatını güçlendirmeye yarıyor. Sahillerden çöp toplamayı "çevre duyarlılığı" zanneden safdil orta sınıf aptallığı, yolsuzlukların da "sivil toplum baskısıyla" açığa çıkarılıp önlenebileceği, zaten medyanın da bu konuda "muhteşem bir görev" yaptığını işliyor. "Sızdırılmış dosyalar"la birkaç belediye yolsuzluğu ("irticayla mücadele" çerçevesinde!) açığa çıkarıldığında, "temiz toplum" yolunda büyük adımlar atılmış sayılıyor.

Böylece bir yandan, "yolsuzluk" diye tanımlanan şey çarpılmış bir tanıma kavuşurken örneğin bir takım adamların üç gün Maliye Bakanlığı bürokratlığında, sonra üç gün Sabancı Holding yöneticiliğinde bulunmasının, sık sık böyle devşirmeler ve yerleştirmeler yapılmasının bir "yolsuzluk" türü olup olmadığı arada kaynatılıyor. Aynı biçimde, örneğin hayatında bir kez büyük holdinglerin et kombinelerine uğramamış olanların küçük sucuk imalathanelerini polisle basması "yolsuzluğa karşı mücadele" olabiliyor. Bankerlere ve küçük bankalara saldırıldığında bunun "sürüyü büyük bankalara yöneltmek" anlamına gelip gelmediği sorusu ise tümden atlanıyor, vb..

Bütün bunlar bir yana, böylece kapitalizmi "hırsızlar" ve "iyi patronlar" olarak ikiye bölen bu "temiz toplumculuğun", dünyanın en büyük ve en önemli hırsızlığı olan "artı-değer"i aklamış olması, işin en önemli bölümüdür.

Böylece, işçi sınıfının sırtından muazzam

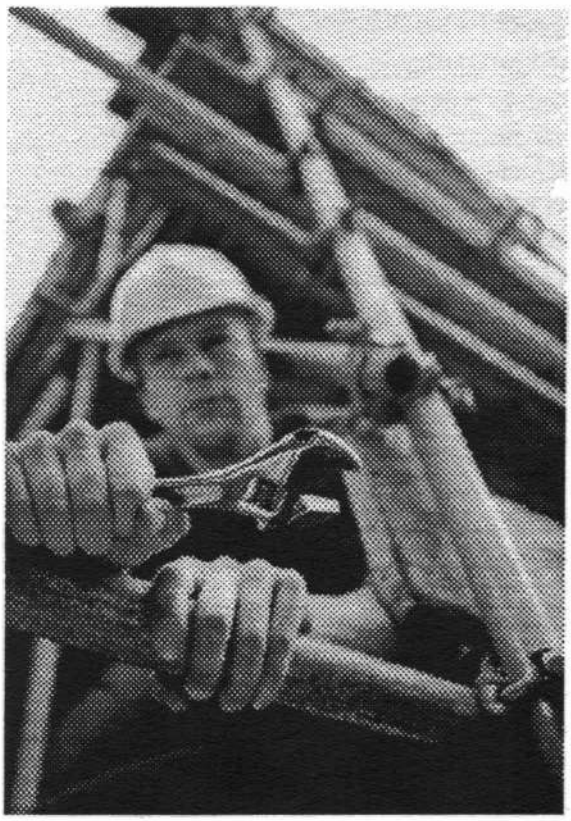

servetlere sahip olan tekelci patronlar, "istihdam alanı açarak açları doyuran iyiliksever adamlar" rütbesine yükseltilirken, piyasaya yeni çıkan ve büyükleri de rahatsız eden genç hırsızlara vurulan birkaç darbeyle sistemin namusu kurtarılmış oluyor.

Çürüme: Yalnızca en üstü mü ilgilendiriyor?

Öte yandan, son olarak mutlaka söylemek gerekiyor: Bu kadar yoğun ve yaygın bir çürümenin, yolsuzluk ortamının yalnızca üst sınıfları ilgilendirdiğini, durumdan yalnızca onların yarar sağladığını düşünmek, ciddi bir yanılgı olur.

Toplumsal yapının bütün gözeneklerini tıkayacak kadar güçlü ve onsuz hareket edilemeyecek kadar yaygın bir olgu olarak yolsuzluk, şüphesiz orta sınıfların ve hatta daha alt sınıfların hayatının bir parçası olmaktadır. Alt ve orta sınıfları mağdur eden bu mekanizma, öte yandan toplumsal hayatın küçük küçük parçalarında onları da sürece dahil etmekte, onların da mali bütçelerinde ufak artışlar sağlamaktır.

Bir gün önce "sendikal haklar" için yapılan eyleme katılan bir vergi memuru küçük bir meblağ karşılığında bir işlemi "kolaylaştırmakta", taşeron firma tarafından boğaz tokluğuna çalıştırılan bir elektrik tahsildarı üç-beş milyonluk teklifleri reddetmemekte, ünite dergisi ya da ders kitabı seçiminde okul müdürlerinden kalan bir miktarcık belki öğretmenlere de düşmekte, vb. vb...

Böylece, bir yandan bu yaygın çürüme ortamı, küçük bütçelere sağladığı küçük katkılarla belli ölçülerde kitleleri pasifize etmekte, kendi günlük hayatlarında da yolsuzluğu yaşayan ve artık kanıksayan ezilen sınıfların düzenin genel çürümüşlüğüne olan tepkisini nötralize olmaktadır.

Kültürel ve ideolojik hegemonya ile de birleşen bu durum, bazı durumlarda o kadar "kabul edilebilir" bir olgu haline gelmektedir ki, sokaktaki insanın dilinde "nasılsa herkes biraz yiyor" gibi onaylama cümleleri duyulabilmektedir.

Devrimci Mücadele: Bir temizlik noktası

Her bakımdan ve bütün unsurlarıyla çürümekte olan bu sistem içersinde devrimci hareketin duruş noktası ve mücadele tarzı bir kez daha büyük önem kazanmaktadır. Devrimci hareketin, güncel politika ile iktidar savaşını ustalıklı bir biçimde birleştirmesinin önemi burada bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Gerçekten de devrimci sosyalistler, yalnızca genel (ve elbette doğru olan) sloganlar ve hedefler üzerinden yürütülecek fazlasıyla genel bir çalışma tarzıyla yetinemezler; aynı zamanda ülkenin-kitlelerin güncel hayatlarını derinden ilgilendiren konulara karşı da ciddi bir eğilim göstermek, bu gündem maddelerini önüne alarak doğru ve çarpıcı hedefler, çalışma ve ajitasyon-örgütlenme biçimleri yaratmak zorundadırlar.

Bunu yaparken, burjuva partilerin ya da reformist solun basit "temiz toplum" yaygaralarına prim vermemek, yolsuzluk ile kapitalizmin ve genel olarak yeni-sömürge düzeninin ilişkilerini doğru ve anlaşılır olarak ortaya koymak son derece önemlidir.

Ve tabii, bu yazıyı bitirirken mutlaka vurgulamak gerekiyor; genel iktidar mücadelesi ile kapitalizmin güncel çürümüşlük örneklerine karşı mücadele yürüten devrimci hareket, kendisini de yeni bir "temizlik" zemini olarak ortaya koymalı, devrimci ahlak ve kültürün üretildiği bir arınma alanı yaratmalıdır. Yoksulların ya da özel olarak işçi sınıfının salt sınıfsal konumlarından ötürü özel olarak ahlaklı ve temiz olmalarının gerekmediği, artık bilinen bir şeydir.

Dolayısıyla, genel olarak çürümekte olan bir ortamda filizlendiği için bu ortamın izlerini ve yaygın alışkanlıklarını üzerinde taşıyacak olan devrimci hareket, mücadelesinin bir bölümünü de bu eğilim ve ayrık otlarına doğru yöneltmek zorundadır.

Bütün bu ölçütler doğru oturtulduğunda ise devrimci iradenin yolu açıktır; çünkü gerçekten de baştan ayağa yozlaşmakta olan bugünkü toplum içersinde devrimci hareket, hâlâ nüfusun en temiz noktasını oluşturmaktadır.

H.M. ÇİYA

bağımsız birleşik sosyalist bir ülke hedefinden anadilde eğitime

anadilde eğitimden seçmeli ders talebine

HADEP çevresinin bu yılın başında başlattığı "anadilde eğitim" kampanyası ilk dönemlerde gündemi işgal etmiş ve bir çok noktada tartışmalara neden olmuştu. İlk günlerde sessiz kalmayı tercih eden oligarşi, kampanyanın kitleselleştiğini görünce sert refleksler göstermeye başladı.

Üniversite öğrencilerinin verdiği dilekçelerde, Kürtçe dili üzerindeki yasakların kalkması ve dilekçelerdeki talebin Kürtçe dilinin seçmeli ders olarak verilmesi biçiminde olmasına karşın, oligarşi son derece tahammülsüz davranmış, yüzlerce öğrenci okullardan uzaklaştırılmış, yüzlerce insanı gözaltına almış ve tutuklamıştır. Oligarşi bu tutumuyla bırakalım demokratik dönüşümleri, Anayasada var olan "dilekçe verme hakkını" bile ayaklar altına almıştır.

HADEP çevresinin anadilde eğitim talebini dillendirdiği bir sırada, Genelkurmay 12 maddelik bir karar yayınladı. Bu kararda Kürtlerin ulus ve ülke adlarının kullanılmaması ve Kürt hareketinin her bakımdan teslim olması istendi. Ardından Kürtçe isimlerin yasaklanması gündeme geldi.

Oligarşi Kürt ulusunun en sıradan ulusal demokratik istemlerine karşı neden bu kadar tahammülsüzdür? Bunun yanıtı onun siyasal dokusunda ve tarihsel şekillenmesinde gizlidir. Bilindiği gibi, bu devlet en başta Kürtlerin ulusal varlığının inkârı üzerinde şekillenmiştir. Bu nedenle, Kürt ulusal sorunu oligarşinin en zayıf karnıdır. Kürt ulusal kimliğinin tanınmasına dair en küçük bir adıma, ideolojik-siyasal temellerinin deforme olacağına inandığı için yoğun bir tepki vermektedir.

Özcesi bütün olgular oligarşinin esas olarak klasik programında ısrar ettiğini gösteriyor. Ancak iç ve dış konjonktür oligarşinin programını zorlamaktadır. Nitekim AB "uyum yasaları" çerçevesinde atılan kimi sınırlı adımlar bile ciddi kaygılara yol açmaktadır. Oligarşi ilerleyen süreçte Kürtlerin ülke ve ulus gerçeğini kabul etmesede, "alt kimlik" biçiminde kısmi adımlar atarak sömürgeci egemenliğini sürdürmeye çalışacaktır. Fakat gene de ilk başlarda dizginleri sıkı tutacak ve kolay kolay reformasyona gitmeyecektir. İlk başlarda talepleri zorla bastıracak, Kürt halkının kazanımlarını çürütmeye ve böylece gelecek umudunu da karatmaya çalışacaktır.

Kırılma noktası

Kürt hareketi, İmralı süreciyle birlikte yeni bir döneme girdi. İdeolojik ve moral planda başlayan kırılma beraberinde siyasal ve örgütsel kırılmaya yol açıyor. Bağımsız birleşik ve sosyalist bir ülke şiarıyla yola çıkan ve Kürt insanında çok ciddi dönüşümleri sağlayan hareket, Öcalan'ın tutsak olmasıyla birlikte te-

Oligarşi Kürt ulusunun en sıradan ulusal istemlerine karşı neden bu kadar tahamsüzdür? Bunun yanıtı onun siyasal dokusunda ve tarihsel şekillemesinde gizlidir.

mel programatik görüşlerinden vazgeçerek, ulusal sorunu dil ve kültürel kimlik sorununa indirgeyerek uçurumun kenarına kadar gerilemiştir.

Kürt halkı anadilde eğitim talebini son derece "masum" eylem tarzıyla dillendirmesine rağmen oligarşi inkarcı/baskıcı yöntemlerle karşılık vermiştir. Kürt hareketi bu gerçeği görerek sonuç çıkaracağına, kitlelerin haklı tepkilerini radikalleştireceğine, ulusal sorun temelinde politize edeceğine, aksine geri çekici bir rol oynamıştır. "Provakasyonlara gelmeme" mantığının sonucunda, anadilde eğitim talebinden seçmeli derse, seçmeli derslerden evlerde, köylerde, mahallelerde kendi kendine Kürtçe öğrenme düzeyine kadar çekilmiştir. [1]

Kürt hareketi, örgütsel-siyasal ve ideolojik olarak kırıldıkça oligarşi daha çok pervasızlaşmıştır. Hareketin yükselişinin de doruğunda olduğu 1991-1992'de "federasyonu bile tartışabiliriz", "Kürt realitesi vardır" diyen oligarşi, bugün Kürtçe isimleri yasaklamaya kalkışmıştır. Bu oldukça öğreticidir.

Sosyalistler, sınıf mücadelesini üç temel alan üzerinde tanımlar ve örgütlerler. Özetle: Birincisi, politik mücadele alanı...İkincisi, ekonomik-akademik-demokratik mücadele alanı... Üçüncüsü, içe ve dışa yönelik ideolojik mücadele alanı...

Devrimci mücadele demokrasi mücadelesini de kapsar

Sosyalistler demokratik haklar için mücadele eder ama kendisini demokratik haklarla sınırlı tutmaz. Devrime, sosyalizme bağlanmayan demokratik mücadele, demokratik haklar amacına ulaşmaz. Demokratik haklar, demokratik mücadele sınıfsal perspektifle ele alındığında başarıya ulaşır. Kitleleri eğitir, demokrasi kültürünü, hak arama bilincini, örgütlenme geleneğini, devrimci sosyalist savaşımın hareket alanını genişletir.

Sosyalistler, sınıf mücadelesini üç temel alan üzerinde tanımlar ve örgütlerler. Özetle: Birincisi, politik mücadele alanı... İkincisi, ekonomik-akademik-demokratik mücadele alanı... Üçüncüsü, içe ve dışa yönelik ideolojik mücadele alanı...

Sınıf mücadelesinin kimi uğraklarında ikinci veya üçüncü mücadele alanı öne çıkabilir. Ama birinci alan, yani politik mücadele alanı her zaman temeldir. Ekonomik-demokratik ve ideolojik mücadele alanları politik mücadele ekseninde sürdürülür. Her üç alandaki ilişki diyalektik bir bütünlük içindedir. Demokratik ve ekonomik mücadele, politik mücadeleye soluklanma kanallarını yaratır ve kitle ilişkilerini sağlar. İdeolojik mücadele alanı burjuvazinin ideolojik-kültürel hegemonyasını zayıflatır ve emekçilerin saflarındaki oportünist-revizyonist etkileri teşhir eder, kitleleri bilinçlendirir, devrim ve sosyalizm hedefini gösterir.

Politik mücadele, iktidar mücadelesidir. Sınıf mücadelesinin en sert alanıdır. Kitleleri hedefe yöneltir. Saflaştırmayı hızlandırır. Proletaryanın ideolojik hegemonyasını besler, güçlendirir. Demokratik-ekonomik mücadele alanlarının önünü açar ve politize eder. Politik mücadele çok karmaşık araç ve taktiklerle sürdürülür. Ama çok karmaşık, çok yönlü araç ve yöntemler içinde bir biçim öncel ve eksen olur.

Sınıfın öncüsü, yaşadığı ülkenin siyasal-sosyal manzarası üzerinde temel politik mücadele biçimini belirlerken ve bu temelde organize olurken, demokratik-ekonomik ve ideolojik mücadele alanlarına da ilgisiz kalmaz.

Marksizmin bu genel doğruları bugün fazlasıyla sulandırılmıştır. Burjuvazi bunun için bütün olanaklarını kullanıyor. Bu anlaşılır bir durumdur. Ama kendisini sol-sosyalist kimlikle ifade edenlerin, sınıf mücadelesinin temel olgularını, temel prensiplerini atlayarak davranmaları karmaşayı arttırıyor.

Sosyalistler demokratik taleplere ilgisiz kalamazlar

Kürt ulusunun kendi anadilinde eğitim görmesi doğal bir haktır ve desteklenmelidir. Anadilde eğitim talebi, Kürtlerin kendi kaderlerini tayin etmesinde önemli bir adım olma özelliğine sahiptir. Ama bu tek başına bir şey değildir. Anadilde eğitim, kimliğin tanınması, idamın kaldırılması vb. demokratik talepler eğer ulusal kurtuluşçuluğa, bağımsızlığa ve sosyalizm hedefine bağlanmamışsa, o zaman ne taleplerin kendisi nesnelleşebilir ne de kazanımlar korunabilir. Aksine, tersi etkilere neden olur. Ulusal kurtuluşçuluğun, bağımsızlığın ve sosyalizmin hedefini saptırır. Halkların tarihi bu noktada zengin derslerle doludur.

1980 öncesinde "anadilde eğitim" ve "doğuya yol-su-elektrik" gibi talepleri dillendiren Özgürlük Yolu'nu ve DDKD'yi şiddetle eleştiren Öcalan ve başında bulunduğu hareket, "bunların yaptığı reformizm bile değildir. Çünkü ülkemiz işgal altındadır. Baskı ve zor eşliğinde her şeyimiz elimizden alınmıştır. Bu koşullarda 'anadilde eğitim, yol-su-elektrik' talebinde bulunmak anti sömürgecilik değil, sömürgeciliğin işini kolaylaştırır" diyordu. Peki aradan geçen zaman içinde ne değişti? Elbette, hem dünyada hem de coğrafyamızda bir

çok şey değişti. Ama Kürt ulusunun içinde bulunduğu statü özünde değişmedi. "Uyum yasaları" da bu gerçeği değiştirmeyecektir.

İmralı süreci ile birlikte Kürt hareketine damgasını vuran mantalite Kürt sorununu ulusal sorun olarak değil, oligarşik sistem içinde hukuksal bir sorun olarak ele almaktadır. Perspektif bu olunca anadilde eğitim talebinin başına geldiği gibi, tüm demokratik taleplerin içi boşaltılmaktadır.

Kürtçe dili üzerindeki yasakların kalkması, anadilde eğitim, kimliğin tanınması, idam vb. talepler demokratik taleplerdir. Elbette, sosyalistler buna kayıtsız kalamaz. Sosyalistler, Kürt hareketinin İmralı çizgisi ile içine girdiği kulvarın niteliğini açıklayıp-eleştirirken, Kürt halkının ulusal demokratik taleplerine karşı da ilgili olmalıdır. Kürt halkının ulusal demokratik taleplerine sahip çıkmalı, propagandasını yapmalı, gücü oranında fiili destek vermeli ve asgari zeminlerde ortaklaşmalıdır. Bugün bir yandan İmralı çizgisinin ulusal kurtuluş mücadelesine kaybettirdiklerini-kaybettireceklerini saptarken, sistem içi evrilmeyi eleştirirken, Kürt halkının hassasiyetlerine ve ihtiyaçlarına karşı da duyarlı olunmalıdır.

AB ve demokratik haklar

Kopenhag kriterleri, AB ülkelerinin 21-22 Haziran 1993'te Kopenhag'ta yaptıkları oturumda aldıkları kararlardır. O tarihten beri Kopenhag kriterleri tartışılmakta, sanki demokratik devrim programıymış gibi dillendirilmekte ve yanılsamalı bir ortam yaratılmaktadır. Kopenhag kriterleri özetle şunlardır: Birincisi, siyasal demokrasi (azınlık hakları, kültürel kimlik vb.) çerçevesindedir. İkincisi, AB sermayesi önündeki ulusal gümrüklerin yeniden düzenlenmesini (serbest rekabet, serbest ticaret vb.) içermektedir. Üçüncüsü, Birlik kurumlarına uyum sağlamaktır.

Sermaye çevreleri Kopenhag kriterlerini bütünlüklü olarak ifade etse de, esasta onları ilgilendiren ikinci ve üçüncü kriterlerdir. Kürt hareketi ve kimi Türk liberal-sol çevreleri ise daha çok birinci kriteri dillendirmek ve adeta Türk emekçi halkının ve Kürt ulusunun kurtuluşunu sağlayacakmış gibi yansıtmaktadırlar. Bu tam bir aldatmacadır.

AB'nin yüzü

AB'nin iki yüzü vardır. Birincisi, ideolojik merkezlerde gösterilen ama asıl niteliğini gizleyen yüzü... Demokrasi, insan hakları, birey hakkı, farklı kimliklerin tanınması vb.. İkincisi, tarihin, tarih ve sınıf bilincinin gösterdiği yüzü... Emperyalizm, sömürgecilik, siyasal gericilik, faşizm, ırkçılık. vb.

AB'nin tarihi masum değildir. AB'nin tarihi sömürgecilik tarihidir. Bugünkü programlarının özü de budur.

Avrupa emekçilerinin onlarca yıl süren mücadele sonucu kazanılan siyasal, sosyal ve ekonomik haklar bir bir gasp edilmektedir. Sendikal örgütlenmeler dağıtılmakta, eğitim ve sağlık alanlarındaki sosyal haklar özelleştirme adı altında budanmaktadır. Siyasal gericilik artmakta, IRA ve ETA gibi devrimci ulusal güçlere yönelik baskılar yoğunlaşmaktadır. AB devletleri daha önce ulusal-sosyal kurtuluş hareketleri olarak gördükleri FHKC ve FARC gibi devrimci hareketlere bugün "terorist" demektedir. Türkiye'de onlarca devrimcinin canına mal olan 19 Aralık operasyonuna göstermelik bir tepki göstermiş ve F tipi hücrelere destek vermiştir. Zira bugün AB ülkelerinde hücre tipi cezaevlerinde kalan onlarca devrimci bulunmaktadır. Almanya, yıllar önce RAF'ın kadrolarını hücre tipi zindanlarda katletmişti. El Kaide'nin 11 Eylül'de ABD'ye yönelik yaptığı eylemi kınayan ve kıyametler koparan AB, ABD'nin Afganistan'a yönelik yaptığı operasyonu desteklemiş ve "akıllı" bombalar binlerce insanın ölümüne neden olurken, insan haklarını hatırlamamıştır.

"Bu yeni ekonominin, tekelci kapitalizmin (emperyalizm, tekelci kapitalizmdir.) siyasal üst yapısı demokrasiden siyasal gericiliğe değişimdir. Demokrasi, serbest rekabete tekabül eder." (Lenin)

Bu arada bir kaç noktanın daha altını çizmek gerekiyor. Birincisi, bugün AB ülkelerinde var olan ekonomik refahın kaynağı sömürge ve yeni sömürge ülke halklarının doğal kaynaklarının ve emeğinin sömürülmesine dayanıyor. İkincisi, AB ülkelerinde olan ve burvuja demokrasisi denilen gelenekler/kurumlar emekçilerin yaklaşık iki yüz yıl süren mücadelesinin/savaşımının ürünüdür. Üçüncüsü, AB bugün azınlık haklarından ve etnik kimliklerden söz ediyor, ama öte yandan, yukarda belirttiğimiz biçimde (siyasal-sosyal hakların gaspı, bu temelde çıkarılan gerici yasalar vb.) bir nesnellik yaşanıyor. Dolayısıyla bugün azınlık hakları, kültür ve etnik kimlikleri tanıması ulusal-sosyal çelişkileri ortadan kaldırmıyor. Çünkü yürürlükteki mülkiyet ilişkileri özeldir ve burjuvazinin tekelindedir. Ekono-

AB insan haklarının, demokrasinin, siyasal özgürlüklerin birliği değil, sermayenin birliğidir. Sermayenin birliği temelinde sürekli genişlemektedir. Türkiye ile ilişkileri de bu temeldedir.

mik gücü elinde bulunduranlar dolaysız olarak siyasetin de tekelini elinde tutar.

AB insan haklarının, demokrasinin, siyasal özgürlüklerin birliği değil, sermayenin birliğidir. Sermayenin birliği temelinde sürekli genişlemektedir. Türkiye ile ilişkileri de bu temeldedir. Bu nesnel bir süreçtir. Sosyalistlerin bu durumda yapması gereken bu nesnel durum üzerinde şekillenecek verileri, ilişkileri ve çelişkileri çözümleyerek, devrimci stratejiyi ve taktik hattı tanımlamaktır.

Kopehnag kriterleri mi? Diyarbakır kriterleri mi?

Bilindiği gibi, Kürt coğrafyası jeo-stratejik önemi olan bir coğrafyadır. Ortadoğu'da kritik bir yerde olması, GAP'ın konumu, su ve petrol gibi kaynakların zenginliği Mezopotamya'nın önemini artırıyor. Elbette bu durum AB'nin de dikkatini çekiyor. Ortadoğu'daki hegemonya mücadelesinde "Kürt kartı" stratejik bir öneme sahiptir.

AB sermayesi Türkiye ve Mezopotamya'da rahatça dolaşabilmek için asgari bir istikrara gereksinim duymaktadır. Hiçbir ulusal engele takılmadan dolaşmak istiyor. Tarım ve sanayi sektörünün kendi ihtiyaçlarına göre düzenlenmesini istiyor. Kuşkusuz bunun faturası olacak. Bunun faturası daha çok bağımlı olmak, daha çok borçlanmak, daha çok ucuz iş gücü ve işsizliktir.

AB sermayesi Türkiye ve Mezopotamya'da rahatça dolaşabilmek için asgari bir istikrara gereksinim duymaktadır. Hiçbir ulusal engele takılmadan dolaşmak istiyor. Tarım ve sanayi sektörünün kendi ihtiyaçlarına göre düzenlenmesini istiyor.

Ortadaki sonuçlar bunlar iken, Kopenhag kriterleri Beytüşşebaplı ve Mardinli köylüyü, Diyarbakırlı işsizi ne kadar ilgilendirir? Kürtçe dilin serbest bırakılması, anadilde eğitim, idamın kalkması, kimliğin tanınması, demokratik taleplerdir ve ulusal kurtuluş mücadelesinde kazanımdır. Ama Beytüşşebaplı ve Mardinli köylünün, Diyarbakırlı işsizin sorunları sadece kültürel sorunlar değildir. Beytüşşebaplı ve Mardinli köylünün, Diyarbakırlı işsizin ülkesi işgal altındadır. Dolayısıyla sorunları siyasaldır, sosyaldır, ulusaldır... Bunun çözümü de emekçilerin dünyası içinde, sosyalizm perspektifi ile gerçekleşecek ulusal kurtuluş ve bağımsızlıktır. Demokratik halk iktidarıdır. Bunun yolu Kopenhag kriterlerinden değil, Diyarbakır kriterlerinden geçer.

Her sınıfın kendi kriterleri vardır

"Uluslara yapılan her baskı, geniş halk yığınlarının direncini davet eder: Ulus olarak baskı altında kalan halkın direnci her zaman ulusal ayaklanma eğilimi gösterir. Ezilen ulus burjuvazisinin (hele hele Avusturya ve Rusya'da) bir yandan pratikte, kendi halkından gizli olarak ve ona karşı, ezen ulusun burjuvazisi ile gerici anlaşmalara girerken, bir yandan ulusal ayaklanmadan söz etmesi hiç de seyrek görülen bir şey değildir.

Böylesi durumlarda devrimci marksistler, eleştirilerini ulusal harekete değil, ama onun alçaltılmasına, bayağılaştırılmasına, o hareketi küçük bir kavga düzeyine indirgeme eğilimlerine yöneltmelidirler". (Lenin, Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm, sf: 73-74)

Bugün Kürt hareketinin siyasi çizgisine hakim olan -ağırlıklı olarak- Kürt orta sınıfıdır. Başka bir ifadeyle Kürt siyasetine hakim olan Kopenhag Kürtleridir. Sınıfsal yapılarına göre pozisyon alan Kopenhag Kürtleri, Kürt ulusal meselesini dil ve kültürel kimlik sorununa indirgeyerek, sistem içi çözüm için yapılan siyasetin tüm Kürtlerin çıkarınaymış gibi yansıtmaktadırlar. Beytüşşabaplı ve Mardinli köylü, Diyarbakırlı işsiz henüz bu gerçeğin bilincinde değildir ve Kürt orta sınıfın siyasetine yedeklenmektedir. Ama bu manipülasyon sürgit devam etmez.

Kürtlerin en temel sorunları orta yerde dururken, oligarşi klasik inkârcı siyasetinde ısrar ederken, yoksulluk, işsizlik her geçen gün artarken manipülasyonun çemberi mutlaka kırılır ve kralın çıplak olduğu görülür. Beytüşşabaplı ve Mardinli köylü, Diyarbakırlı işsiz Kopenhag kriterlerinin Kürt halkının sorunlarına yanıt olmadığını gördüklerinde, Diyarbakır kriterlerine sarılacaklardır. Diyarbakır kriterleri anadilde eğitim ve Kürt kimliğinin tanınmasının ötesinde, ulusal bağımsızlık ve sosyal devrimi içerir. Diyarbakır kriterlerinin hayatta yer bulması ise ancak yeni bir 15 Ağustos Atılımı'yla, gözlerini Zağroslara dikerek mümkün olacaktır.

Dipnot:

1- "Kürtçe eğitim ve kimlik konularında, devletin bize Kürtçe'ye izin vermesinden ziyade, Kürtçe'nin bilimsel bir temelde mahallelerde, köylerde özel öğrenme evlerinin kurulmasıyla olması daha iyi olur" diyor Öcalan. (29 Ocak 2002 Özgür politika)

AB"uyum yasaları", kürt sorunu ve demokratikleşme

Egemen sınıflar siyasal iktidarlarının sürekliliği için gizli ve açık siyasal zor ile birlikte ideolojik aygıtlara da önem verir. Bu bağlamda manipülasyona her zaman başvurur. Pasifikasyon ve ideolojik "rıza" ile kitleleri kendisine yedekler ve iktidarını yeniden üretir.

M. Kemal cumhuriyetin ilk yıllarında "bu memleket, bu meclis Kürtlerin ve Türklerin memleketi ve meclisidir" demişti. O zamanki konuşmalarında ve yazdığı mektuplarda defalarca Kürt ve Kürdistan'dan söz etmişti. Ama bir zaman sonra hedeflediği şartlar oluştuğunda söylenen sözlerin aksine Kürtlerin 'kart kurt sesleri çıkaran Türkler olduğu' söylenmeye başlandı... Kürt ulusuna dair her şey inkr edildi. Her şey yasaklandı. Kürtçe konuşanlara para cezası kesildi. İnsanlar hapishanelere konuldu.

1945'lerde "demokrasiye geçiyoruz" denilerek yeniden umut dağıtıldı. Tek parti diktatörlüğünden usanan/bunalan emekçi yığınlar ve Kürtler DP'ye sarıldılar. Ancak çok geçmeden Kürt ve komünist avı başladı ve sözü edilen demokrasinin 'Filipin tipi demokrasi' olduğu ortaya çıktı. Daha sonra, 1960'da, 70'de ve 80 yılında gerçekleşen askeri cuntalarda amaç hep aynı oldu: Baskı, şiddet ve manipülasyon eşliğinde oligarşik sistemi restorasyondan geçirmek... Ama insan hakları, demokrasi, vatan, millet demogojisi hiçbir zaman eksik olmadı.

1990'larda, Demirel "Kürt realitesini tanıyoruz" dediğinde bir çok insan "Demirel akıllanmış", "liberal-demokrat özellikler kazanmış" demişti. Ama İnönü'nün SHP'siyle kurduğu koalisyonla "düşük yoğunluklu çatışma"nın temellerini atan figüranların başında Demirel vardı.

Şimdilerde ise yeni bir umut tacirliği yaşanıyor: AB aldatmacası... AB'nin kendisi, AB'nin kriterleri, çıkarılan "uyum yasaları"nın "düşük yoğunluklu demokrasi" olduğu henüz anlaşılmıyor. Barış, demokrasi, özgürlük, eşitlik kavramları eşliğinde umut tacirliği, aldatma/aldanma, ikiyüzlülük ortalığı kaplamış, gidiyor.

TC parlementosu, 3 Ağustos 2002 tarihinde yaptığı oturumda AB'ye giriş için 14 maddelik "uyum yasaları"nı çıkardıktan sonra AB, demokratikleşme, in-san hakları, anadilde eğitim, kimliğin tanınması vb. gibi konular yeni-

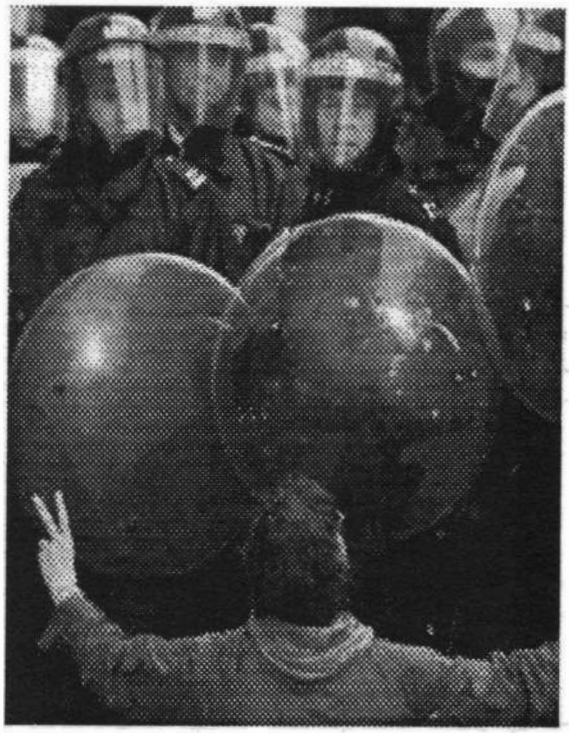

den güncelleşti. Tekelci medya bu durumu "tarihin akışı değişti", "yeni bir sayfa açıldı" biçiminde man şet yaptı. Yedinci Gündem gazetesi "kardeşliğin uyum yasaları" manşetini attı.

Çıkarılan yasalarda en çok idamın kaldırılması ve "farklı dillerde" eğitim ve yayın hakkının tanınması tartışılmaktadır. MHP vb. gibi çevreler idamın kaldırılması ve farklı dilde eğitim ve yayın yapma hakkının tanınmasının "vatanın bölünmez bütünlüğüne zarar vereceği" demogojisiyle siyaset yapıyor. Böylece toplumun depolitizasyonundan ve bellek kırılmasından faydalanarak "vatan-millet " edebiyatıyla gücünü korumaya ve önümüzdeki seçimden en az kayıpla çıkmayı hedefliyor. Oysa aynı MHP daha önce AB Katılım Ortaklığı Belgesi'ne ve buna bağlı oluşturulan "Ulusal Program"a imza atmıştı.

Kürt yurtsever çevrelerinde ise özellikle idamın kaldırılması ve farklı dillerde kurs ve yayın yapmanın yolunun açılması heyecan yarattı. "AB üyeliğiyle ilgili yasaların, parlamentoda gördüğü kabul, 200 yıllık modernleşme tarihimizin hem sonunu işaret ediyor hem de cumhuriyetin, başta Kürtler olmak üzere kendi küskünleriyle toplumsal barışı kurmasına yeniden bir kapı aralıyor" diyor HADEP'li yönetici. (Orhan Miroğlu, HADEP PM üyesi, Radikal İki, 11 Ağustos 2002) .

Ertuğrul Özkök'ün iddia ettiğine göre Kürtler bu aralar "Biji Türkiye" diyorlarmış. HADEP'li yönetici Orhan Miroğlu da bunu doğruluyor. "Demokratikleşme kapsamında Kürtlerin anadillerini özgürce kullanma taleplerinin ve haklarının önünü açan Türkiye'ye, Kürtler "Biji" demeyecekler de ne diyecekler" diyor.

Öcalan, "uyum yasalarının toplumsal barışa katkı sağlayacağını" söylüyor. Daha çok kendisi üzerine tartışmalara neden olan idamın kaldırılmasını ise "Gılgameşten bu yana devam eden 5 bin yıllık 'siyasetten katl' geleneğinin de ortadan kaldırıldığını" belirtiyor. (Öcalan, aktaran Yedinci Gündem, 11 Ağustos 2002)

Fis Köyünden, 15 Ağustos Atılımı'ndan bugüne... Bağımsız, birleşik ve sosyalist bir ülke hedefinden, Kürtçe dili üzerindeki yasakların kalkmasına, "Biji Türkiye" demeye... İşte ideolojik kırılmanın acı örneği... Gerçekten acıdır, trajiktir... Halklar tarihinde birçok kırılma ve yenilgi yaşanmıştır. Ama böylesi bir kırılmanın örneği pek az rastlanır.

Kürt hareketinin İmralı çizgisiyle girdiği kulvar, bunun neden olduğu ideolojik-politik deformasyon, Türkiye emekçilerinin zayıf politik bir duruş içinde olması, devrim ve demokrasi hareketinin siyasal ve sosyal gündeme etki yapmaması, emekçileri, gençleri, demokrat unsurları, devrimci sempatizanları umutsuzluğa sürüklemiştir. Bu nesnel ve öznel realite sonucu insanlarda toplumsal iyileşme, insan hakları, demokratik taleplerin, siyasal özgürlüklerin kazanılması/genişletilmesinin bizzatihi sınıflar mücadelesinin bir sonucu mümkün olabileceği fikri yerine, AB'ye girişle nesnelleşeceği fikri ve umudu sözkonusudur.

Özet olarak "Uyum Yasaları"nın anlamı

1) Çıkarılan yasa ile "savaş" ve "yakın savaş" hali dışında idam kaldırılıyor. "Savaş" ve "yakın savaş" hali durumunda ise idam yeniden gündeme gelebilir. Bunun hem sistemin tarihsel yapısında hem de mevcut anayasasında zemini vardır ve konjonktürel bir değişiklikte oligarşi, "terör suçluları" için idamı uygulayabilir. Durum bu olunca idam kalktı demek yerine askıya alındı demek daha uygun düşüyor.

Bugün idam yerine "ağırlaştırılmış müebbet hapis" getirildi. Bunun 8 yılı tecritte geçecek. Böylece oligarşi Öcalan'ı tecrit etmeye, yaşam koşullarını ağırlaştırmaya ve bunu Kürt hareketi üzerinde bir şantaj malzemesi olarak kulanmaya devam edecek.

2) "Farklı dillerde" kurs ve yayın yapma yasallaştı. Ama bu farklı dillerde kurs ve yayın yapma "cumhuriyetin anayasasında belirtilen temel niteliklerine, devletin ülkesi ve milliyetiyle bölünmez bütünlüğüne aykırı olmayacak"tır. Ayrıca, "bu kurs ve yayınların yapılmasına ve denetimine ilişkin usul ve esaslar, Üst Kurul'ca çıkarılacak yönetmelikle" düzenlenecek. Konuya ilişkin yapılan yasal düzenlemenin özü bu. Böylece Kürtçe öğrenme ve ya-

yın yapmanın önü açılıyor. Ama bu Kürtçe anadilde eğitim hakkı anlamına gelmiyor. Sadece Kürtçe dili öğrenilecek ve bu temelde kurumlar açılabilecek. Ancak açılacak kurumların işleyişine ilişkin program MGK'nın ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetimi ve onayı ile olacak.

Yabancı dilde kurs ve yayın yapma yolunun açılması Kürtlerin ulusal varlığının kabul görmesi anlamına geliyor mu? Bu tartışmalıdır. Yasadan böyle bir sonuç otomatik olarak çıkmıyor. Yapılan yasal düzenlemelerle oligarşinin geleneksel-inkarcı çizgisinde çatlak oluşsa da, oligarşinin esas amacı anadilde eğitim hakkı başta olmak üzere, Kürtlerin temel ulusal demokratik taleplerinin içini boşaltmak ve böylece sömürgecilik sistemini yeniden yapılandırmaktır.

3) İnsan kaçakçılığına ağır cezalar getiriliyor.

4) Azınlıklara ait vakıflara mal edinme hakkı tanınıyor. Böylece 1940'lardan beri uygulanan 'varlık vergisi' ile ekonomik kıskaca alınan azınlıklara belli ölçüde rahat hareket alanı sağlanıyor.

5) AİHM de görülen davalara yeniden yargı yolu açılacak. Ama bu yasanın çıkarıldığı tarihten sonraki davalar için geçerli olacak. Söz konusu yasal düzenlemeyle yapılan göz boyama bir yana esas amaçlardan biri de tazminatları vermemek veya geciktirmek.

6) 'Düşünce özgürlüğünü' ilgilendiren 159. maddeye yeni biçimler verildi. Biçime karşın, özünde düşünce üzerinde yasak ve hapis tehditi devam ediyor.

7) Dernekler yasasında da belli değişikler yapıldı. Yapılan değişikliğe göre Türkiye'de faaliyet sürdüren dernekler yurtdışında da şube açabilecek. Bu bir ilerleme gibi gözükebilir ama özünde dernekleşme önündeki yasakçı/baskıcı yasalar korunuyor. Derneklerin hareket kapasitesini ilgili mercilerce sıkıca denetlenecek.

8) Toplantı ve gösteri yürüyüşleri kanununda, yabancılara Türkiye'de görece rahat hareket serbestliği tanınıyor. İkinci bir nokta toplantı ve yürüyüş için bildirim saati 72 saatten 48 saate indi. Ama emekçilere çop, tazikli su, gözaltı devam edecek.

9) Polise geniş hareket ve davranış imkanı tanınıyor. Örneğin internet kafeler izlenebilecek ve sakıncalı gördüğünü kapatabilecek. Bu durum kültür evleri, kültür merkezleri vb. için de geçerli olacak. Keza üst aramaları daha sıkı yapabilecek ve insanlar üzerinde çıkan "özel kağıtlara", kasetlere, CD vb.lere el konulabilecek.

10) Çıkarılan uyum yasaları içinde basın yasasında da değişiklikler yapıldı. Yapılan değişiklikte 'eleştirinin' ötesinde fikir beyan edilmişse veya yazılıp çizilmişse hapis cezası yerine tercih ediliyor, ağır para cezası getiriliyor. Böylece muhalif basın-yayın iflasa sürüklenecek.

Özetle "tarihin akışı değişti" denilen AB uyum yasaları bunlardır.

Kürt hareketinde ve Türkiye'de kimi liberal-sol çevrelerde AB ile yaşanacak entegrasyonla birlikte "Türkiye'nin demokratikleşeceği ve Kürt sorununun çözüleceği" yanılsamaları süredursun, AB uyum yasalarının mürekkebi henüz kurumadan, Yüksek Seçim Kurulu Kürtçeye yasak getirdi.

Yüksek Seçim Kurulu, seçim propagandalarında Türkçe dışında bir dille konuşulmasına, bildiri dağıtılmasına, afiş asılmasına ve pankart ve döviz taşınmasına yasak getiriyor. Anadil yasağı yalnızca seçim kanunuyla sınırlı değil. Ayrıca, partiler kanununda, partilerin miting çalışmalarında ve propaganda faaliyetlerinde Türkçe dışında dil kullanılmasını yasaklıyor.

Bunun dışında hak ihlalleri, siyasal baskılar devam ediyor. Van'da dişçilik yapan Salih Acar, yeni doğan erkek çocuğuna Rojhat ismini takmak isterken, isim Türkçe olmadığından izin verilmiyor. HADEP kırılmaya devam ediyor ama oligarşi, Ecevit ve Başsavcılar "bunlar bölücüdür" diyerek Kürtlerin elinde avucunda olan her şeyi almaya çalışıyor. Diyarbakır'da gözaltına alınan Emrullah Karagöz 49 gün boyunca JİTEM'de işkence görüyor. Bölgede, bir kaç il dışında OHAL kalktı, ama bunun yerine "Güneydoğu Anadolu Müsteşarlığı" getiriliyor. İşçiler işini kaybetmeye devam ediyor. Paşabahçe'nin yeşil yamaçları sermayeye peşkeş çekiliyor. Gazi davasında görüldüğü gibi işkenceciler, katliamcılar aklanıyor/ödüllendiriliyor. IMF ve Dünya Bankası aracılığıyla uygulanan ekonomik boyunduruğa, emperyalist savaşa karşı çıkanlar, halkların bağımsızlığını, mutluluğunu isteyenler, F tipi tecrit hapishanelerine konuluyor.

Bu kısa tabloda da görüldüğü gibi demokratik hakların ve siyasal özgürlüklerin kazanımı AB uyum yasaları ile değil, emekçi halkların mücadele basıncıyla, öz örgütlenme araçlarıyla nesnelleşebilir.

Yabancı dilde kurs ve yayın yapma yolunun açılması Kürtlerin ulusal varlığının kabul görmesi anlamına geliyor mu? Bu tartışmalıdır. Yasadan böyle bir sonuç otomatik olarak çıkmıyor.

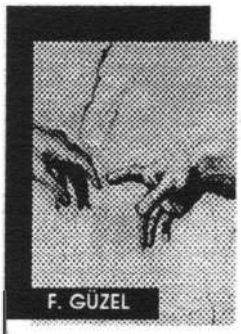

kültür ve alternatif kültür dayanışma kurumları

Kültür kavramı tarih boyunca çok çeşitli biçimlerde tanımlanmıştır. Kavram, zaman zaman çeşitli dar alanlar üzerinden (müzik, görsel sanatlar, vb.) ele alındığı gibi, tanımın insan düşüncesinin bütününü kapsayacak kadar genişletildiği de olmuştur. Aslında ikinci yaklaşım, hatta bu tanıma insan davranışlarını, alışkanlıklarını, vb.'nide katan kapsamlı görüş daha açıklayıcıdır. Çünkü, yaşamın içindeki gerçek insan bakımından düşünsel dünya ile pratik gerçekte iç içedir.

"Okuduğumuz, izlediğimiz, yaşadığımız her şeyden sonra, bütün ayrıntıları, kahramanların isimlerini, onların yapıp ettiklerini unuturuz, ama bütün bunların hepsini unuttuktan sonra, geriye yine bir şey kalır ve o kültürdür" diyen bir Fransız filozofunun söylediğine bu bakımdan, bu "geriye kalan şey"in pratik yaşamı nasıl biçimlendirdiği de katılmalıdır. Böylece ortaya çıkan tanım ise artık sanat alanlarını, yazı ve sözü de aşan bir bütünlüktür ve bu bütünlük hayatımızın neredeyse her saniyesini kapsar.

"İnsanlık tarihini insanların maddi ve pratik etkinliklerinin somut olgularında anlamayı ve sunmayı amaçlayan Marksizm, insanın kültürel varlığının temelini insan etkinliğinde görmektedir. Kültürü bireylerin manevi gelişimiyle sınırlayan görüşün tersine Marksizm, kültürü, insanların gerçek gelişimine, pratik etkinliğe sahip varlıklar olarak varoluşlarına bağlamaktadır. Böylelikle kültür, insanın, manevi olduğu kadar maddi biçimdeki her türlü toplumsal etkinlik alanını kapsamaktadır." (Vadim Mejuyev, Kültür ve Tarih, Toplumsal Dönüşüm Yayınları)

Olaya böyle bakıldığında, insan yaşamına ait her olgu gibi kültürün de kendine ait bir "öz"e sahip olmadığı, her çağa ve koşullara göre biçimlendiği ve dolayısıyla toplumsal duruma, altyapıya derinden bağlarla bağlı olduğu kolayca anlaşılabilir. İnsan davranışlarının bütününü belirleyen bir olgu olarak kültürün, sınıflardan bağımsız olduğu bir tarihsel dönem neredeyse yoktur ve her tarihsel dönemin egemen kültürü de aslında bir biçimde egemen sınıf tarafından belirlenir.

"Egemen sınıfın düşünceleri, bütün çağlarda, egemen düşüncelerdir, başka bir deyişle,

toplumun egemen maddi gücü olan sınıf, aynı zamanda egemen zihinsel güçtür. Maddi üretim araçlarını elinde bulunduran sınıf, aynı zamanda, zihinsel üretim araçlarını da emrinde bulundurur, bunlar o kadar birbirinin içine girmiş durumdadırlar ki, kendilerine zihinsel üretim araçları verilmeyenlerin düşünceleri de aynı zamanda bu egemen sınıfa bağımlıdır...." (Alman İdeolojisi, Marks, Engels). Örneğin egemen kültürün üretildiği eğitim kurumunun aynı zamanda egemen sınıfların biçimlendirmesi altında olması rastlantı değildir.

Ama herşeyin bu kadar mekanik olduğu da düşünülemez. Üretim araçlarına sahip olan egemen sınıfların bütün zihinsel üretim araçlarını kontrol etmesi toplumsal yapıyı ve kültürü sonsuza dek biçimlendirmesi anlamına da gelmez. Çünkü tarihin her noktasında egemen yapının dışında bırakılan güçler de kendi kültürlerini ve kültürel üretim araçlarını yaratırlar. Tarih ne kadar "sınıflar mücadelesinin tarihi" ise, aynı ölçüde de çatışan sınıfların ürettiği farklı kültürel yapıların da savaşıdır. Her zaman saraylar ve kulübeler vardır; her zaman sarayların ve kulübelerin kendi kültürel normları vardır.

Kapitalizm koşullarında ise, bu bölünme en üst seviyeye ulaşır. Ama bu büyük uçuruma rağmen teknolojik gelişmeyle birlikte toplumsal kontrol ve kendi kültürünü yayma olanaklarına daha fazla sahip olan burjuvazi, bu kültürü toplumsallaştırır da. Daha burjuva devrimleri günlerinde kendi çıkarlarını bütün toplumun çıkarlarıymış gibi sunan burjuvazi, tekelci aşamaya geldiğinde sanayi ve mali alanlarla birlikte toplumsal hayat üzerinde de bir tekel yaratır. Aykırı olan sesleri gitgide boğarak ya da denetimine alarak kapitalist kültürü tek biçim haline getirir.

Kuşkusuz bu arada ezilen sınıflar kendi durumlarını ifade eden kültürel biçimler ve davranış kalıpları geliştirirler. Ancak bu biçimler de şu ya da bu biçimde burjuvazinin istilasına uğramaktan kurtulamaz. Bu alt kültürlerin,farkedilir farkedilmez metalaştırılması, yeniden biçimlendirilerek kar alanı haline getirilmesi, arabesk örneğinde görüldüğü gibi olağan bir durumdur. Alttan, kendiliğinden başlayan her şey kapsanarak düzene uyumlulaştırılır. Örneğin, çok çarpıcıdır, Süpermen çizgi romanının ilk biçimi düzenden ve devletten bağımsız, bir tür Robin Hood sunarken , daha sonradan tekeller tarafından yayın hakları alınarak üretilmiş halinde bu özelliklerinin hiçbiri yoktur.

Buna rağmen ezilen sınıflar kendilerine ait, düzen karşıtı kültürü üretmeyi sürdürürler ve özellikle devrimci gelişmenin ivme kazandığı her dönem ezilenlerin davranış biçimlerinin kökten değiştiği, o güne dek görülmemiş kültürel yapıların belirdiği dönemler olur.

Toplumsal Çürüme Kültürel Çürüme

Bugün, 2000'lerin dünyasında sınıfsal uçurumların yanında kültürel uçurum da büyük ölçüde derinleşmiştir. Günümüzün vahşi kapitalizmi, sınıf bölünmesini olağanüstü ölçüde derinleştirirken, yaşam alanlarını, mahalleleri, kültürel zeminleri de kesin biçimde birbirinden ayırmıştır.

Üretim süreçlerini de parçalayarak insan hayatını daha küçük bölmelere ayıran burjuvazi, yalnızlaşan, yabancılaşan bireyler yaratarak görsel-uçucu kültürü, umutsuz özentileri hakim kılmıştır. Böylece dünyası atölye-ev arasına sıkıştırılmış olan insanın yalnızca kültürel araçlara ulaşma olanakları değil, bu konudaki talebi ve isteği de ortadan kalkmıştır. Türkiye açısından üst sınıfların hayatı tam bir kapalı devre alan haline gelirken, orta sınıflar ise büyük eğlence alışveriş merkezleri, tüketim kültürü ve holdinglerin bünyelerinde yarattıkları dar kültürel kurumlara kaymışlardır. Diptekiler ise sadece ekonomik bakımdan değil, kültürel bakımdan da en dibe doğru iyice itilmişler ve onlara yalnızca arabeskin, sabun köpüğü türünden popun en kötü örnekleri kalmıştır. Daha doğrusu, üst sınıflar tüketimin kendisini yaparken, orta sınıflar tüketim ideolojisiyle biçimlenmekte, tüketimin yanına yaklaşmakta zorlanan en alttakiler için ise yalnızca özenti kalmaktadır. Örneğin üst ve orta sınıf için şatafatlı tatiller, artık sıkıcı hale bile gelmişken, alttakiler için televolelerde izlenerek "birgün kavuşulacak hayaller" kurmak gibi yanılsamalar güçlenir. Yapılan araştırmalarda mankenlik ajanslarına başvuruların en çok varoşlardan, üstelik sol geleneğe sahip mahallelerden gelmesi bu açıdan çok çarpıcıdır.

Öte yandan işçi sınıfının ve ezilenlerin sola açık kesimleri ise başka cepheden yürütülen bir saldırının hedefidir. Özellikle devrimci hareketin güçsüzlüğü ve toplumsal hareketlerin cılızlığı koşullarında müdahale edilemeyen, yer yer solun açıkça teslim olduğu cafe-bar kültürü, son derece yozlaştırılmış alevi cemaatçiliği ve bu cemaatçiliğe dayanan çürüme bi-

çimleri giderek kültür ortamına hakim olmaya başlamıştır. Hatta zaman zaman düzen kültürüne alternatif olarak kurulan kültür merkezlerinin bile bu eğilimlere teslim olduğu, en azından müdahale etmediği görülmektedir. Belirgin bir gerileme içerisinde olan sol, mahallelerde tutunabilmek için eleştirel davranışı büyük ölçüde bir kenara bırakmakta ve mevcut olanın "suyuna gitmeyi" en uygun davranış olarak benimsemektedir.

Ne Yapılmalı?

Öncelikle yozlaşmış kültür biçimlerine müdahalenin tek başına kültür alanının kendi içinden yapılabileceği, kötü kültürel biçimlerin karşısına iyi örneklerin konulmasının yeterli olacağı hayallerinden kurtulmak gereklidir. Kitlelerin davranışlarının, kültürlerinin, genel olarak hayatı algılayış biçimlerinin değişimi her zaman olduğu gibi şimdi de devrimci pratiğin ve sokakta yaratılacak olan yeni dayanışma-paylaşma-üretme ilişkilerine bağlı olacaktır. Yani toplumsal hareketin ivmesini yükseltmeden bu konuda gerçek ve somut gelişmeler beklemek gerçekçi değildir.

Ama öte yandan, devrimci hareket açısından yarın bugünden başlamak zorundadır. Kitleleri dönüştürmek isteyen her devrimci hareket, yüzlerce başka yolun yanında onların yaşadıkları alanları tanımak, oraları dönüştürmek, düşünme biçimlerini etkilemek, bunun için de alternatif mekanlar, alanlar yaratmak zorundadır.

Bu, hem yarının insanının yaratılma biçimidir hem de yarın için savaşacak olan insanın yaratılmasıdır. Devrimci hareket ezilen sınıfların üzerine yüklenen bireycileştirme-çürütme operasyonuna karşı setler ve direniş odakları yaratmak, bunu yalnızca bir örgütsel çalışma biçimi olarak algılamaksızın aynı zamanda yarının ilişkilerinin yaratılarak geliştirildiği zeminler olarak düşünmelidir.

Ayrıca devrimci hareket işçi sınıfı mücadelesinin klasik tanımında geçen politik-ekonomik-ideolojik mücadele cephelerine özel bir alan olarak kültürel cepheyi de eklemek zorundadır. Genel olarak ideolojik mücadele çerçevesinde de düşünülebilecek olan kültürel mücadele belki çok özel bir alan oluşturmuyormuş gibi görünebilir. Ama konu, neo-liberal saldırıyla kültürün yozlaştırılmış biçimleriyle birlikte düşünüldüğünde bu alanın içerdiği özel önem ortaya çıkmaktadır.

Kuşkusuz bu alanda yapılabileceklerin en başında adı ve biçimi ne olursa olsun alternatif kültür odaklarının yaratılmasıdır. Özellikle yozlaşmanın en belirgin olduğu işçi mahallelerinde, kenar semtlerden başlayarak kitlelerin benimseyerek toparlanabilecekleri mekanların yaratılması son derece önemlidir.

Feodal değerlere teslim olmadan kitlelerin mevcut kültürüne yaklaşan, bugünün koşullarında elden geldiğince geleceğin kültürel biçimlerini yaratan bir anlayış bu merkezlerde hakim kılınmalı, yaratıcı yöntemler ve biçimlerle yaygın bir etki oluşturulmalıdır. Herşeyden önce üzerimize yüklenen postmodern çürümenin, bireycileştirmenin göğüslenmesi ve kitlelerin dayanışma-birlikte üretim ruhunun güçlendirilmesi kültür-dayanışma merkezlerinin en önemli amacı olmalıdır. Bu artık yalnızca sanatsal çalışmaların yapılması gibi dar bir çerçevede düşünülemeyecek kadar kapsamlı bir görevdir ve bu görevin yerine getirilmesi sürekli bir etkinlik gerektirmektedir. Kitlelerin hayatının bütün parçalarına, sorunlarına yönelik yaratıcı çalışmalar, özellikle gençliğin kadınların dünyasına yönelik çabalar alternatif kültür-dayanışma odaklarının başlıca çalışma alanlarını oluşturmalıdır.

Bugünden yaratılacak alternatif devrimci kültür ve dayanışma odakları geleceğin büyük mücadeleleri için küçük de olsa direnme ve emekçilerle buluşma noktaları olacaktır. Oligarşinin devrimci güçleri hayatın içinden söküp atma çabalarına verilecek yanıtlardan biride emekçilerle birlikte yaratılacak, onların öz kurumları olma bilinciyle çalışacak bu kültür ve dayanışma odaklarıdır. Sadece bu da değil, bu kurumlar sosyalist kollektivitenin bugünden yaratılacak ilk örnekleri olarak, gelecek için açılan mütevazi kapılar ve başlangıç deneyimleri olarak ele alınmak zorundadırlar.

Bütün bu özellikleriyle bu kurumlar oligarşinin hayatı kuşatma ve egemen olma politikasına karşı bütünsel devrimci müdahalenin yasal ve meşru bileşenlerinden biri olarak mevzilenecektir. Hiç kuşkusuz ki, kapitalizm koşullarında, sosyalizm ve devrim vahaları yaratma hayallerine kimsenin kendini kaptırması sözkonusu olamaz.

Ancak, filizlenecek yeni kültür nüvelerinin, emekçiler içinde kökleşmede, yeni bir yaşamın umudunu taşımada önemli ve büyük rolü olacağı da açıktır. Devrimci sosyalistler bu bilinçle devrimci kültür ve dayanışma çabalarını geliştireceklerdir.

Venezuela fiyaskosunun arkaplanındaki gerçekler

sahiplenilmeyen darbe

11 Nisan 2002 Perşembe günü öğleden sonra hükümet aleyhtarı büyük bir gösterici grup, Caracas caddesine doğru yönelerek ilk önce kamu teşekkülü Venezuela Petrol Şirketi (PDVSA)'nin merkez bürosuna geldi ve şirketin idare şefinin Hugo Chavez tarafından kovulmasını protesto etti; kitle daha sonra başkanlık sarayı Miraflores'e yönelerek Chavez'in yönetimini protesto etti. Kalabalığın başını çeken, iki ayrı sendika federasyonu, Venezuela İşçi Konfederasyonu (VİK) ve Ulusal Ticaret Odası, çoğu Caracas'ın yoksul gecekondularından gelen sayıları az ama militan Chavez taraftarlarının muhaliflere karşı sarayın "girişlerini korumak" için toplandıklarından haberdardı. Çatışma çıkacağı hemen hemen kesin olmasına rağmen Chavez muhalifleri başkanlık sarayına ilerlemeyi sürdürdü ve tarihi Caracas meydanında iki grup karşılaştı. O an ve daha sonraki üç gün içersinde ne olduğu ise hala tartışılmakta.

Miraflores yürüyüşünden iki gün önce 9 Nisan Salı günü, VİK ve Ticaret Odası, PDVSA'dan atılan yöneticinin tekrar işe iadesi için iş çevreleri ve işçilere birlikte bir günlük grev yapma çağrısında bulundu. Grev, Aralık ayındaki kadar etkili olmasa da Venezuela'nın en büyük partisi Demokratik Eylem tarafından yönlendirilen VİK, eylemi önce iki gün uzattı, daha sonra da iş durdurmayı belirsiz bir süreye kadar götürme kararı aldı.

Hükümet, geçen Ekim ayında yapılan iç seçimlerde konfederasyonun yönetimini kapsamlı bir hilekarlıkla ele geçirdiğini iddia ettiği VİK ile görüşmeyi reddederek Ticaret Odası'ndan görüşme talebinde bulundu. Grevin üçüncü günündeki petrol şirketinin merkezine doğru yapılan yürüyüş kamuoyunda oldukça geniş yer aldı. Yürüyüş sürerken özel medya kuruluşlarının yardımıyla kitleye katılımlar coşkulu bir şekilde arttı. Chavez muhalifi kitle şirket önüne geldiğinde oldukça coşkuluydu ve daha sonra kitle başkanlık sarayına doğru yürüdü.

Chavez muhalifleri başkanın ateşli taraftarlarına yaklaştığında bazı insanların silahlı olduğu açığa çıktı. Kitleye ateş açıldı ve her iki taraftan da yaklaşık yirmi kişi öldü. Ölen ve yaralananların çoğunun yukardan, çatı katları ve yaya geçitleri üzerinden açılan ateşle vurulduğu anlaşıldı. Birbirini takip eden olayların anlamı neydi? Kim silahlandırılmıştı? Kim ateş açtı? Şiddeti yönlendiren kimdi?

Silahları ateşleyenlerin Chavez taraftarları olduğu, hükümetin elinin "kana bulandığı"; silahlı güçlerin önemli bir kısmının muhaliflere yöneldiği; Chavez'in görevinden alındığı; Cha-

Latin Amerika kıtasının hitap eden NACLA dergisinden çevirdiğimiz bu yazı, geçtiğimiz aylarda Venezuela'da gerçekleştirilen ve fiyaskoyla sonuçlanan darbenin arka planına değiniyor. Yazarlardan Steve Ellner, "Venezuelan Politics" dergisinin editörü; Fred Rosen ise NACLA dergisi yöneticilerindendir. Bir ölçüde gazeteci yaklaşımıyla olayları ele alan bu yazıyı okurlarımıza aktarmayı epey uzaktan izlediğimiz bu ülkenin yapısını tanımak bakımından da önemli buluyoruz.

vez muhaliflerinin bu olayı sokaklarda kutladığı söylentisi kitleler içinde yayıldı ve ertesi sabah Bush Yönetimi'nin sözcüsü Ari Fleischer, hükümetin silahsız göstericilere ateş açarak kendi sonunu hazırladığını belirtti.

Kısa bir süre sonra, gece yarısı, ordu komutanı Lucas Rincon Chavez'in istifa ettiğini bildirdi. Sabah saat dört civarında, başkan, Fuerte Tiuna Askeri Üssü'ne alındı ve 04.15'de Ticaret Odası'nın başkanı Pedro Carmona başkan olarak atandı. Carmona, Ulusal Parlamento'yu, bir dizi halk reformunu feshettiğini, PDVSA'nın kovulan yöneticisini geri aldığını ve Anayasa Mahkemesi'ndeki tüm hakimleri kovduğunu açıkladı. İleri gelen iş adamlarından, askerlerden ve muhafazakar politikacılardan oluşan bir kabine atadı. Muhalefetin halkçı-emek yanlısı kanadı temsil edilmedi.

Bunun üzerine Chavez taraftarı büyük bir kitle, çabucak ve kendiliğinden bir şekilde Chavez'in geçici olarak tutulduğu Miraflorez ve Fuerte Tiuna'da bir araya geldi. Birbiri ardı sıra belki de aşırı yoksulluğa bir yanıt olarak ya da sağ kanat bir diktatörlüğün korkusuyla önemli askeri garnizonlar taraf değiştirdiler. Yemin töreninin üzerinden otuz altı saat geçmeden, Cumartesi günü saat on civarı Carmona istifa etmeye zorlandı. 14 Nisan'da sabahın erken saatlerinde Chavez yeniden başkanlığa getirildi. Carmona ise şimdi Kolombiya'da yaşıyor.

Darbenin arkaplanı

Muhafazakar iş adamları, Chavez muhalifleri, sendika liderleri, yozlaşmış askeri görevlilerin ve kamulaştırmadan korkan orta ve üst sınıf yurttaşların eski rejimle birleşmesiyle oluşan darbeci koalisyonun Chavez'i indirme girişimiyle başlayan ve iki gün sonra koalisyonun parçalanması ve Chavez'in geri dönmesiyle tamamlanmış gözüken olaylardan yaklaşık iki ay sonra bile Venezuela'lılar arasında anlaşmazlıklar var.

Darbe ve karşı devrimlerle geçen dört dramatik günden iki hafta sonra Venezuela yasama meclisi Ulusal Parlamento neler olduğunun esaslı bir şekilde araştırılması için özel bir Politik Komisyon oluşturdu. Komisyon'a her oturuma katılabilen ve şahit çağırma yetkisi sınırsız olan Demokratik Eylem partisi parlamento üyesi Edgar Zambrano başkanlık etti. Komisyonun işleyişi Ulusal Parlamento toplantısına sunulabilecek basit bir raporun hazırlanması görevini bile neredeyse imkansızlaştırıyordu.

Özel Komisyon 11-14 Nisan arasında Chavez'e ne olduğunu ve bu kadar çabuk nasıl geri döndüğünü; Chavez'i iktidardan indirme girişiminin nasıl başarılı olduğunu ve daha sonra şaşırtıcı bir şekilde nasıl düştüğünü; Carmona adındaki tüccar-işadamının otuz altı saatliğine sadece kendisinin de içinde olduğu Chavez muhalifi koalisyonun nasıl yok olduğunu görmek için mi iktidarı aldığını ve Carmona'nın ilk anda böyle bir konumu nasıl elde ettiğini saptamalıdır. Zambrano'nun Özel Komisyonu görevini tamamladıktan sonra Parlamento bu dört gün içindeki insan hakları ihlallerini ve ateş etme olaylarını araştırmak için Gerçekler ve Barış adıyla bir komisyon toplayacaktır.

Hükümet Chavez'e yönelik önceden varolan bir komplo olduğunu söylüyor; muhalifler ise bunun sadece günün koşullarına verilen bir tepki olduğunu iddia ediyorlar. Bunun yanı sıra varolan iki yorumu birleştiren bir üçüncü yorum daha var. Bu yoruma göre, Chavez muhalifleri hükümeti en başından beri devirmek istiyorlardı fakat koalisyonun bir tarafı gelişmeler karşısında tedbirli davranırken diğer taraf gizli amaçları doğrultusunda kararlı bir biçimde ilerliyordu. Bu noktada üçüncü yorumu savunmak kimsenin çıkarınaymış gibi gözükmüyor -ne muhalifler ne de hükümet tarafı- çünkü bu Chavez aleyhtarı hareketin derin bir politik ve ideolojik bölünme tarafından örgütlendiğini gösterir.

Aslında bunların, daha ince biçimlerde Chavez'i "kurumsal" yollarla iktidardan indirmenin alternatif planlarını yapan Chavez muhaliflerince oluşturulmuş komitelerde neredeyse altı aydan beri kapsamlı bir şekilde tartışıldığı oldukça iyi biliniyordu. "Chavez'siz Chavezcilik" stratejisi, parlamento seçimlerinde eski Chavez taraftarı İçişleri Bakanı Luis Miquilena'yı destekleyerek onun üzerine oynamıştı. Aslında, darbeden saatler önce, Miquilena ve diğer birkaç hükümet yetkilisi Chavez'den resmen ayrılarak planın uygulanmasının kapısını açıyorlardı. Zaten kısa bir süre sonra Miquilena'nın geniş toplumsal kesimlerin temsil edileceği "cunta yönetimine" başkanlık ettiğini ileri süren sosyalist başkan adayı Americo Martin koyu bir sol karşıtına dönüyordu.

Chavez aleyhtarları üzerine çeşitli düşünceler olsa da Carmona ve yakın müttefiklerinin darbenin ilk gününde sergiledikleri kararlılık iyi tasarlanmış bir planın varlığına dair bir kanıttı. Aslında tüm olup bitenler, darbe içinde darbeden başka bir şey değildi. Carmona sadece tarım reformu ve devletin petrol şirketi üzerindeki kontrolünü garanti eden halkçı ve yurtsever bir yasayı iptal etmekle kalmadı; aynı zamanda büyük bir kumar oynayarak Ulusal Parlamento'yu ve diğer demokratik kurumları kapattı ve böylece kendi koalisyonunun da dağılmasına yol açtı.

Chavez muhalifleri arasındaki çatışma, sağ kanadı "ılımlılara" karşı harekete geçirdi ve sağ kanat politik cepheden çok askeri güçler üzerin-

de varlık gösterdi. Carmona'nın kısa iktidarı sırasında aşırı sağ Savunma Bakanlığı'nı elinde bulundururken ılımlılar ordu içersinde en güçlü grubu oluşturuyorlardı. Radikal sağcılar Chavez'in Küba gibi yabancı bir ülkeye seyahat etme talebine izin vermediler. Bu itirazı Chavez'i 11 Nisan'daki ölümlerden sorumlu "katil" olmakla suçlayan genel ve uyumlu bir koronun kampanyası takip etti ve Chavez'in istifası talep edildi. Her nasılsa sonunda ılımlılar galip geldiler. Ilımlılar, Carmona'yı 12 Nisan'da yayınladığı kararnameden dolayı eleştirdiler ve ertesi gün kendisine yasayı geri almasını bildiren bir ültimatom verdiler. Ilımlı Chavez muhaliflerinin tavrının yanı sıra orta-alt sınıfların Chavez yanlısı kararlılığı ve ülkedeki askeri üslerin ve başkanlık sarayının önüne kendiliğinden akan yüz binlerin seferberliği Chavez'in tekrar iktidara gelmesini sağladı.

Carmona ve Perez Receo

Aslında, sağcı bir diktatörlük endişesi muhalif koalisyonun ana gövdesinden bazı üyeleri uzaklaştırmıştı. Carmona'nın iktidar olduğu süre boyunca tüm ülkede silah araması adı altında evlere girilerek dizginsiz baskılar yapıldı. Politik liderlerin adının geçtiği "Ölü ya da Diri Aranıyor" broşürleri Chavez taraftarlarını yer altına inmeye zorladı. 12-13 Nisan günlerinin baskısı tahminen yirmi-otuz ölü ile sonuçlandı. Gerçekler ve Barış komisyonunun bazı adayları özel medyanın 11 Nisan günü gelişen olaylar üzerinde yoğunlaşırken sonraki günlerdeki ölümlerin üstünün örttüğünü belirterek araştırmaya bu ölümlerin de dahil edilmesini istedi.

Kısa süreli Carmona hükümeti elitist bir yapıya dayanıyordu. Donanmanın hükümet içinde Chavez'in de askeri destek bulduğu Savunma Bakanlığı'nda ayrıcalıklı iki kilit konumu vardı. Carmona her ne kadar politik bir parti olarak ortadan yok olsa da Hıristiyan Parti (Copei)'nin iki önemli liderinin yanı sıra bir sağ-kanat üyesini Dışişleri Bakanı yaptı. Carmona, VİK içinde önemli bir etkiye ve kontrole sahip Chavez muhalifi Demokratik Eylem'i de aynı biçimde görmezlikten geldi. Venezuela sağı ordu saflarında tanınan şahıslarla ilişkisini sıkı tutmak istiyordu. Halk karşıtı "büyük dönüşüm" projesinin sahibi ve etkin neoliberal uygulamalarıyla tanınmış eski başkan Carlos Andres Perez'in (1989-1993) kendi "halkçı" partisi olan DE tarafından eleştirilmesinden sağ kanat "dersler" çıkarmıştı. Carmona rejiminin kapsamlı bir değerlendirmesi yapıldığında sadece seçkinci değil aynı zamanda sert bir yönetim olduğu da görülecektir.

11 ve 12 Nisan'daki basın toplantılarında, askeri üslerdeki rütbeli görevlilerle buluşmalarda Carmona'nın yakın çevresindeki karanlık şahsiyetlere tepeden tırnağa silahlı paramiliterler eşlik etmişti. Chavez taraftarı resmi bir görevliye göre, komployu düzenleyen görevliler darbeden önceki yıl boyunca sivil yandaşlarına silah dağıtmıştı. Bu silahların bazıları Carmona'nın yakın çevresinden olan adı ayyuka çıkmış silah tüccarı ve "Venezuela'nın Rambo"su olarak bilinen Isaac Perez Recao tarafından sağlanmış olabilir. Zaten Perez Recao'nun yakın arkadaşlarından biri darbe girişimi sırasında Carmona'nın korumalığını yapmaktaydı. Başarısız darbe girişiminden sonra, İçişleri Bakanlığı, Perez Recao'nun gerçek bir cephanelik olduğu sonradan anlaşılan Caracas dışındaki evinin aranması için emir verdi. Silahlar Nisan ayının önemli günleri boyunca bir zamanlar ordu komutanlığı da yapmış Lucas Rincon gibi önemli insanların bile saklanmasına yol açarak bu tip insanların gözünü korkutmaya yaradı. Silahlar ayrıca 11 Nisan'da karşı karşıya gelen göstericilerin ölümlerinden sorumlu keskin nişancılar tarafından da kullanılmış olabilir.

Bir çok DE taraftarı, Ticaret Odası ile ilk birlikteliklerini savunurken şimdi darbenin Carmona tarafından değil de Perez Recao tarafından "yoldan çıkarıldığını" söylüyorlar. Örneğin DE'ye oldukça yakın olan ve bir çok önemli yayın organın sahibi ve dağıtıcısı Rafael ve Patricia Poleo yayın ekibi bu tezlerin ateşli savunucularıdır. Poleos, yayınlarında, Perez Recao'yu uysal Carmona'yı kandıran zengin şımarık çocuğu olarak tanımlayan birçok makale yazdı. Carmona'nın bu itaatkar tavrı ise Recao'nun aile hisselerinin bulunduğu petrokimya şirketindeki yönetici konumuna bağlanıyordu.

Poleos tarafından yayınlanan bir röportajda Ticaret Odasının geçici başkanı Carlos Fernandez, Recao ve adamlarının Carmona'yı "tecrit" ederek kendisine telefonla bile görüşme imkanı verilmediğini iddia ediyordu. Poleos yayınları, VİK'in başkanı Carlos Ortega'yı aklamaya çalıştı. Rafael Poleo'ya göre P. Recao etkisindeki Carmona "Ortega'yı iktidarı elde etmek için kullandı ve daha sonra tasfiye etti."

Fakat her nasılsa tüm darbe girişimi boyunca Carmona'nın yönetimi ve halk karşıtı uygulamaları hakkında kuşkuları olan Chavez muhalifleri, neredeyse hiç seslerini çıkarmamışlardı. Hatta VİK'in Chavez karşıtı düşünceleri o kadar yoğundu ki kendileri neoliberal sağ tarafından dışarıda bırakıldıklarında bile şikayet etmediler. VİK lideri Alfredo Ramos sessiz bir biçimde Carmona'nın başkanlık yemin töreninde "ortalıkta görünmedi." Meclis ataması kararnamesinin imzalanması için adı anons edildiğinde bir telefon görüşmesi için ayrıldığı bildiriliyordu. VİK başka-

nı Ortega, DE ve VİK'in mevcut hükümetle birleşmemesi için yollarının ayrıştırıldığını ileri sürdü.

Chavez'in iktidara tekrar dönmesinden sonra birkaç istisna haricinde bu "demokratik" liderlerin çoğu Carmona'nın diktatörce eylemleri üzerine konuşmaya başladılar. Chavez taraftarları bunun üzerinde durmasalar da Ortega, kamuoyuna Carmona'nın 12 Nisan'daki kararnamesinin beyanından önceki Meclisin acil feshi için çağrıda bulundu.

Darbe: "Kişisel Bir İş Değil"

Sonuçta Pedro Carmona maço saldırganlıkla dolu "Venezuela Rambo"sunun etkisi altında olsun ya da olmasın, izlediği neoliberal strateji açıkça Ticaret Odası'nın fikirlerini temsil ediyordu. Carmona'nın atadığı kabine ülkenin egemen kurumlarına bağlı olan ve Rafael Caldera (1994-1999) neoliberal hükümetinde görev almış bireylerden oluşuyordu. Carmona grubunun 12-13 Nisan'daki uygulamaları ve müttefikleri düşünüldüğünde yalnızca kendilerine refah ve güç sağlayacak bir askeri diktatörlük amaçlamadıkları, fakat aynı zamanda halkçı geçmişten açık ve net bir kopuş içerisinde oldukları görülebilir. Carmona'nın "bir boşluğu doldurduğu" ya da bazı kişilerin askeri planların masum aracı olduğunu gösteren hiçbir sinyal yoktur. Tam tersine ihracatçı ticaret sınıfının bir üyesi olarak kendisi ve takipçileri, neoliberal uygulamaların eksiksiz bir biçimde uygulanması için tüm engellerin bir defada ve sonsuza dek kaldırılması yanlısıydılar. Bazı Chavez muhaliflerinin iddia ettiği gibi "demokrasi" adına değil, kendi sınıf çıkarları adına hareket ediyorlardı.

Sağcı rejim, yalnızca Chavez'e karşı bir nefret beslemiyordu, bunun yanı sıra neoliberalizm karşısında da muğlak tavra sahipti. Örneğin VİK, Caldera hükümetinin neoliberal toplumsal reform yasa tasarının hazırlanmasında yardımcı olmuştu. Sonradan DE, anti-neoliberal politikaları terk ederek tüm çabasını 1998 başkanlık seçimlerinde Chavez'i mağlup etmek için harcamıştı.

Fakat tüm özgür piyasa söylemine rağmen neoliberalizmin kontrol ve ayrımcılığa dayalı olduğunu en sıkı sağcı politikacılar bile bilirler. Neoliberalizm günlük, "esnek" iş gücünü arttırırken hiçbir güvencesi olmayan kötü koşullarda düşük ücretle çalışmayı dayatır.

Bölgenin sendika hareketini zayıflatan ve üretim ile ticaretin verimliliği için koşulları oluşturan asıl unsur esnek üretimdir. Ama tüm tereddütlerine rağmen DE ve VİK sonuçta kendilerini Carmona'nın darbe içinde darbe girişimlerinden ayrı tutabildiler.

ABD'nin Rolü

Nisan ayı olaylarında önemli rol oynayanlardan biri hiç şüphesiz darbeyi ilk tanıyan ABD'ydi. Washington derhal muhalif liderleri anayasaya uygun davranmaları için uyardı ve bazı Amerikalı görevliler Chavez'in görevden hiçbir özel araca gerek kalmadan uzaklaştırılmasından duydukları memnuniyeti belirttiler. Aslında darbenin hazırlandığı aylar içersinde Caracas'daki ABD elçiliği darbe girişimi söylentilerinden kendini uzak tutmaya çalışıyordu. Amerikan medyasında bu oldukça yaygın işlenmişti ve daha sonra ABD büyükelçisi Donna Hrinak demokratik yollarla seçilmiş bir rejime karşı ABD'nin ahlaksız bir biçimde darbe girişimine sözde destek verdiği yönündeki iddialara yönelik olarak "Amerikan askerinin muhaliflerle ilişkisine son verme girişimini göz önünde bulundurun " demişti.

Fakat aslında Washington'nın üst düzey yetkilileri Chavez muhaliflerine açık uyarılarda bulunmuşlardı. Dış İlişkiler Komisyonu Senatosu'nun 5 Şubat'taki tanıklığından önce, Bakan Colin Powell "Başkan Chavez'in bazı girişimleri ve demokratik bir sistemden kendisinin ne anladığı" üzerine fikirlerini açıkladı. Ve "terörizm karşıtı kampanya üzerine yaptığı bazı yorumlardan memnun olmadık" açıklamasında bulundu. 6 Şubatta Powell'in yorumları Venezuela gazetelerinde manşet olurken benzer açıklamaları yapan CIA şefi George Tenet'in açıklamaları da yankı buldu.

Büyükelçi Hrinak'ın yanı sıra Powell ve Tenet'in sık sık yaptıkları eleştirilerde, Chavez'in ABD'nin "terörizme" karşı giriştiği savaşa yönelik muğlak tutumlarının onun kişisel tutumu olarak değil, bir tür işbirliği işareti olarak algılanıyordu. Bunun üzerine muhalefet Washington'dan açık bir yeşil ışık aldığı izlenimiyle Chavez'i iktidardan devirmeye girişti.

Ayrıca ABD'li yetkililer ve elçilik görevlileri, Reagan dönemi boyunca Venezuela'da elçilik görevinde bulunan ve Castro karşıtı Amerikalı sağcı ideolog olarak bilinen devlet bakanı Otto Reich'ın yardımcısının doğrudan koordinasyonu altında her fırsatta Caracas'da darbeyi hazırlayan muhaliflerle bizzat buluşuyorlardı.

Washington'un darbe girişimcilerine el altından bizzat yardım edip etmediği sorusu daha derinlemesine bir araştırmayı gerektiriyor. Halihazırda bu yönde bazı ciddi iddialar var. Wayne Madsen adındaki resmi bir ABD donanma istihbarat servisi görevlisi, Guardian gazetesine yaptığı açıklamada donanma araçlarının darbe girişiminin olduğu günlerde Venezuela'nın Karayibler sahillerinin stratejik olarak saptanmış yerlerinde

"iletişim bozucu" tatbikatlara giriştiğini belirtiyordu.

Bu olaylar zincirinde Washington ve muhaliflerin hesaplamadığı şey, darbenin ve ABD yönetiminin Latin Amerika ve Karayib hükümetleri tarafından reddedilmesiydi. Sağ eğilimli El Salvador hükümeti dışındaki tüm Latin Amerika devlet başkanları öfkeliydiler ve komplocu darbe rejimini tanımamakta ısrarlıydılar. Washington neredeyse komplocu darbe girişimini destekleyen tek ülke kalmıştı.

Ayrıca Nisan fiyaskosu, Chavez'in indirilmesini kutlayan ve Carmona'nın rezil kararlarını imzalayan Venezuela Katolik Kilisesi, özel medya kuruluşları, muhalefetin politik parti ve kurumlarının temsilcileri açısından da utandırıcı bir vakaydı. Chavez'in iktidara geri dönmesinden sonra bu liderlerin neredeyse istisnasız hepsi olanlarda parmaklarının olamadığını kanıtlama çabasına giriştiler. Örneğin Kardinal Ignacio Velasco, tıpkı diğerlerinin özür dileyişi gibi kararnameyi okuma fırsatı bulamadan imzaladığını iddia etti. Tanınmış bir kilise eleştirmeni olan Katolik rahip Jose Virtuoso "olanlar hakkında bağışlanmak isteyenlerin başvuracağı yer Katolik Kilisesidir" yorumunda bulunuyordu .

Chavez, geri dönüşüyle birlikte "sadık bir muhalefetin" ve eleştirel yaklaşımcılar cephesinin oluşumunu teşvik ederek politik partiler tarafından bugüne kadar yapılmayan düzenlemeleri gerçekleştirdi. Chavez bunları muhalefetin önerilerinin ciddiye alınacağını garanti ederek gerçekleştirdi. 2001 yılı boyunca sert çizgisiyle karakterize edilen Chavez hükümetinin bu esnekliği sözlerin ötesinde bir anlam ifade ediyor. Örneğin Mayıs ayında muhalefetin Ekonomi, Planlama ve Üretim bakanlıklarının değiştirilmesi önerisini Chavez'in onaylamasıyla iş dünyası temsilcileri bu yeni atamaları olumlu bulduğunu açıklıyordu. PDVSA yönetiminin yeniden şekillendirilmesi, kendisinin çok istekli olduğu havayolları, radyo ve televizyon kanallarındaki tekelleşmenin durdurulması ve kamuoyundaki askeri üniformalı imajını terk etmesi gibi bir dizi taviz, muhalefeti memnun etmek için tasarlanmıştır.

Bu yeni gönül alma politikası sınırlı bir başarıya ulaştı. Tuhaf olan, başkanın görüşme önerisini kabul edenlerden birinin 1992'deki darbe girişiminde Chavez'le birlikte davranmış ve daha sonra 2000 yılı başkanlık seçimlerinde karşı cepheye geçmiş muhalif politikacılardan Francisco Arias Cardenas olmasıydı. Kendi Birlik Partisi'nin yöneticilerinin endişelerine rağmen Arias darbeden sonra Chavez'le görüştü ve hükümetin görüşme çabalarını "olumlu" bulduğunu belirtti. Arias'ın tutumu silahlı kuvvetler içindeki Chavez muhalifi "ılımlıların" görüşlerinin bir yansıması olabilir.

Diğer bir çarpıcı gelişme örgütlü iş gücü ile ilgilidir. Çelik, petrol, Metro ve kamu personelini temsil eden Chavez karşıtı tüm önemli sendikaların yöneticileri, VİK'in Ticeret Odası ile yaptığı ittifakı eleştirerek konfederasyon etkinliklerine katılmayı reddetti. Çelik işçilerinin başkanı Ramon Machuca, hükümet tarafından düzenlenmiş olan görüşmelerde yer alırken VİK'in dışarıda tutulmasını kabul etti.

Chavez taraftarı ve muhalifleri arasında kalan orta tabaka, nüfusun en azından yarısını oluşturmaktadır. Bu bloğun içersindekiler Chavez'i eleştirdikleri kadar Chavez muhaliflerini de eleştiriyorlar; fakat yarın bir seçim olduğunda kimi seçerdiniz sorusu sorulduğunda yanıtları "Chavez" oluyor.

Ama yine de muhalefetin istisnasız tüm önemli partileri sanki Nisan'da darbe girişimi hiç olmamış gibi Chavez'in indirilmesi için koparılan yaygarayı önemsememeyi sürdürüyor. Chavez'in acil tasfiyesindeki bu ısrar, başarısız darbe girişiminin bir sonucu olarak zamanın artık Chavez'den yana olduğu kanısındaki muhaliflerin düşüncesini yansıtabilir. Chavez hareketi her ne kadar çoğunlukla Chavez taraftarı çevre komitelerinde teşvik edilen toplumsal projelerdeki "Bolivarcı Topluluk" temelinde biçimlense de artık örgütsel bir temel geliştirmeye başlamıştır.

Muhalifler bu toplulukları silah depolamakla suçlamakta ve Küba'daki Devrim Savunma Komiteleri'nin örnek alınarak masraflarının devlet bütçesinden karşılandığını iddia etmekteler. Chavez'e göre "Bolivarcı Topluluklar"a karşı girişilen bu kampanya halkın özgür iradesi sağlanarak tersine çevrildi. İçişleri Bakanı Diosdado Cabello, darbe sırasındaki bir ay içersinde topluluk sayısının 80.000'den 130.000'e yükseldiğini belirtiyor. Bakan, ayrıca, Nisan darbesi sırasında muhaliflerin askeri görevlileri tasfiye girişiminin yanı sıra Chavez taraftarı orta katmanların desteğinin de Chavez'in ordu içindeki konumunu güçlendirdiğini ekledi.

Nisan olayları, muhalif kesimlerin kendi program ve amaçlarını uygulamakta ne kadar başarısız olduklarını gösterdi. Darbeye doğru giden aylar boyunca sağcı ve sağcı olmayan Chavez muhalifleri arasındaki farkın neredeyse kaybolduğu görüldü. Chavez muhalifi cephenin tümü Chavez hükümetinin meşruluğunu reddeden kampanyanın arkasında yer aldılar. Belki de bu, sağcı olmayan Chavez muhalifleri bakımından, Chavez'i devirme işinin bir yana bırakılması ve salt onun üzerine konuşmanın ötesine geçerek somut talep ve sorunlara öncelik verilmesi için bir başlangıç noktası olabilir.

Hortlayan Frankoculuk, Batasuna'nın kapatılması ve Bask ülkesine yönelik yeni saldırı dalgası

"güçler ayrımı" yanılsamasının sonu

Başını ABD'nin çektiği "şer cephesine karşı mücadele" tanımına uyan bir gelişme geçtiğimiz haftalarda yaşandı. İspanyol hükümeti "sosyalist"lerin de tam desteğiyle Bask halkının siyasi partisi Batasuna'ya karşı saldırıya geçti. Son yılların en önemli gelişmelerinden olan bu kapsamlı saldırının anlaşılabilmesi için Siyasal eylemci ve bağımsız gazeteci Blanca Garza'nın 26 Ağustos 2002 tarihli yazısını önemli buluyoruz. Önümüzdeki sayılarda özellikle ETA kaynaklarından yapmayı planladığımız bir toparlama, okurlarımızın bu konudaki bilgisini zenginleştirecektir.

İspanya'da iktidarı elinde bulunduranlar biz Basklıları tamamıyla kontrol altında tutmalarına karşın bunu demokrasi olarak adlandırıyorlar. İspanyollar, "uyum içinde işleyen güçler ayrımı"ndan, özellikle de Basklıları boyunduruk altında tutan yasaların çıkarıldığı günlerde pek böbürleniyorlar. Böylece gazetelerimizi, dergilerimizi, radyo istasyonlarımızı, sosyal, politik kurumlarımızı yasaklayabilmekte ve hatta Katolik Bask eylemcilerini aforoz etmeye niyetlenebilmektedirler. Son olarak Halk Partisi hükümeti ve bir yargıç, siyasal parti Batasuna'nın yasadışı ilan edilmesi için son adımları attılar.

Miguel Servet dergisinin Paris editörü Jose Vidal-Beneyto, İspanya'nın Franco rejiminden tam bir kopuş yaşamadığını yazıyor ve ekliyor: Söz konusu politik geçişi mümkün kılan Sol ile Sağ arasındaki bu anlaşma (1975-1982) "Franko rejiminin kendisini dönüştürebilmesine imkan veren bir maske olmuş" diktatörlüğün iktidar yapısının "bir kontrol aracı olarak yeni bir meşrutiyet kazanabilmesi için yeni demokrasinin icadına müsaade edilmiştir."

Aslında Franco rejiminden bütünlüklü bir kopuşu sadece İspanyol solu gerçekleştirebilirdi. "Böyle bir kopuş çağrısının silahlı kuvvetleri harekete geçireceği ve bunun çok daha sert biçimlerde bir diktatörlükle son bulacağı" düşüncesi sol politik partilerin zayıflığını gösteriyordu. İspanyol politikacı Vidal-Beneyto İspanya'da dönüşüm süresi boyunca "politik hafızanın silinerek diktatörlüğün doğal görünmesinin başarıldığını" ve Franko rejiminin (1936-1975) "Cumhuriyet (1931-1939) içinde yaşanan kaosa bir son vererek İspanyol halkını komünizmden kurtardığını ve böylece halka demokratik bir krallık bırakarak onları Avrupa'ya taşıdığı" iddiasıyla aklanma noktasına getirildiğini söylüyor.

Diktatörlük yoluyla faşist rejim ve normları aklandığından, yönetimdeki yeni-Frankocu Halk Partisinin Franko zamanındaki İspanya'nın birliğinin yeniden oluşturulması için her yola başvurabilmesini anlamak çok da zor değildir. Halk Partisi, Basklılara karşı giriştiği baskıcı politikalarda ETA karşıtı ölüm mangaları olarak bilinen GAL'i bizzat örgütleyen Sosyalist hükümetlerin tam desteğine sahiptir. Halk Partisi ve Sosyalistlerin özgürlük için "terörizme karşı" yaptıkları son anlaşmaları "bizlerin güven, destek ve uzlaşma yoluyla yaşamlarımızı barış ve özgürlük içinde geçirebilmemiz için tüm yargı ve kovuşturmaların hukuk çerçevesinde (hukuk sanki hükümetin bir kolu değilmiş gibi!) yapılacağı" belirtiliyordu.

Geçen yıl, bağımsızlıkçı bir Bask politikacısının Bask'ın bağımsızlığı üzerine yorumlarını da içeren bir belgesel yayınlayan yerel bir televizyon istasyonun yöneticisi kovulduğunda Halk Partisi'nin Madrid bölge yönetimi "Ya bizimlesinizdir ya da bize karşı" mesajını veriyordu. Madrid Bölge Başkanı Alberto Ruiz Gallardon, yerel TV kanalının "Bask Ülkesinin Gelenekleri" üzerine bir belgesel yayınlamasından bir gün sonra Telemadrid'in genel yönetmeni Silvio Rodriquez'i işinden kovdu.

Belgesel, ETA'nın politik kanadı olduğu iddia edilen bağımsızlık yanlısı Batasuna partisinin sözcüsü Arnaldo Otegi ile yapılmış bir röportajı içeriyordu. Bölge Başkanı Gallardon, Otegi'nin programda görünmesine oldukça sinirlenmişti. Gallardon, ETA'nın saldırılarının son bulmasının Bask'ın bağımsızlığına bağlı olduğunu söyleyen Bask politikacılarının Madrid halkını dolaylı olarak tehdit ettiğini söylüyordu. Belgesel için politikacılar, dernekler, tarihçiler ve gazetecilerden oluşan otuza yakın insanla röportaj yapılmıştı. Telemadrid'de çalışanlar Gallardon'un kararıyla Rodriguez'in kovulmasına hem şaşırmış hem de öfkelenmişlerdi.

Çalışanlar programa destek veren bir açıklamalarında "bu olay basın özgürlüğüne doğrudan etki yapan ciddi bir müdahaledir" dediler. Temmuz ayına kadar Telemadrid'in yöneticisi olan Rodriquez ise "programın mükemmel olduğunu; çünkü sorunu bütünlüklü ele aldığını" söylüyordu.

Jose Maria Aznar hükümetinin amacı Baskın bağımsızlığı taraftarı legal kurumları suçlayarak politik parti Batasuna'nın seçimlere katılmasını engellemektir. Batasuna'nın elli kişilik azınlık parlamentosu Navarre'de yedi sandalyesi var; yetmiş beş kişilik Araba, Bizkaia ve Gipuzkoa parlamentolarında da ayrıca yedi sandalyesi vardır. Ayrıca Bask topraklarındaki dokuz yüz kasabada meclis üyelerine sahiptir.

Aznar ve Garzon İttifakı

Maria Aznar hükümetiyle birlikte hem İçişleri Bakanı hem de yargıç olan Baltasar Garzon'un dönemi başlamıştır. Baltasar Garzon, İspanya'da şöhret olurken yurtdışında da büyük insan hakları ihlalleri olarak bilinen Pinochet ve Arjantin militarizmi davalarında adalet ve insan hakları için savaşan "halkçı" bir yargıç olarak tanındı. Ama öte yandan Garzon, yurtdışındayken Basklıların legal toplumsal ve politik örgütlerinin bastırılmasındaki rolünden hiç bahsetmez. Bu onun için utanç vericidir. 1998 yılında Garzon, Franko rejiminden sonra ilk kez legal bir gazete ve radyo istasyonunu (Egin ve Egin Irrati) kapatan ilk yargıç oluyordu. Egin, Bask topraklarında en çok okunan üçüncü gazeteydi. İleri gelen kadrolarının engellenmesine ve iflas noktasına gelmesine rağmen Egin'in yerini birkaç ay sonra halkın yoğun bir para kampanyasıyla aynı ölçüde kitlesel okuyucu başarısını elde eden günlük Gara aldı. Garzon, Egin'i "ETA militanlarına şifreli mesajlarla eylem için talimat vermekle" suçluyordu. Çok geçmeden bu suçlamaların zemininin olmadığı kanıtlandı ve "yargıç" bir yıl sonra Egin hakkındaki kararını geri almaya zorlandı.

Garzon, daha sonra ETA'nın çatı örgütü olduğunu iddia ettiği ve Bask topraklarındaki bağımsızlıktan yana tüm örgütlerin eylemlerini yönettiğini öne sürdüğü hayal ürünü ETA-KAS'ı (daha sonra ETA-EKIN olarak adlandırdı) uydurdu. Garzon, Madrid'in zirvesinde şahinlerle baş başa vermişken ateşli Bask aleyhtarları ülke çapında saldırıya geçmişlerdi. Garzon, en son olarak da XAKI'nin yasadışı ilan edilmesi ve liderlerinin tutuklanması için İspanyol medyasınca desteklenen iddiaları kullandı. XAKI, Herri Batasuna'ya bağlı olarak yurtdışında Bask'ın politik mücadelesini destekleyen bir örgüttür (daha sonra Batasunaya katılmak için fesh edildi). Garzon, XAKI'yi ETA-KAS şebekesinin parçası olmakla ve "ETA'nın yurtdışındaki büyükelçiliği" olduğu gerekçesiyle suçlamıştı.

İspanya Ulusal Mahkeme Heyeti'nin 4. oturumunda XAKI üyelerinin Garzon'un emriyle tutuklanması temelsiz bulunarak "yargıç" kınandı. Heyet, Garzon'a, suçladığı bireylerin İspanya yasaları uyarınca kişisel olarak bir cinayet işlediklerini kanıtlaması gerektiğini; yoksa legal bir kurumun tümüyle suçlanmasının ve tüm üyelerinin katil olarak adlandırılmasının mümkün olmadığını anımsattı. Heyet ayrıca XAKI üyelerinin hiçbirinin terörizmle işbirliği içinde olduğunun düşünülemeyeceğini belirtti.

Garzon, bağımsız Bask yanlısı gençlik örgütü Haika'nın tüm üyelerini de benzer şekilde suçladı. Garzon on beş Haika üyesini ETA mensubu olmakla suçlayarak tutuklama emri verdi. Haika, Bask topraklarında dört bin üyeye sahip ilk ulusal gençlik örgütüdür. Garzon, faaliyetlerini açıkça yürüten legal bir örgüt o-

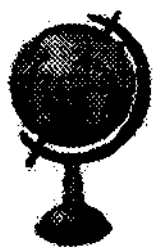

lan Haika üyesi onbeş genci bir "yer altı cinayet örgütü"ne üye oldukları gerekçesiyle tutukladı. Garzon, Haika'nın "yasadışı amaçlar doğrultusunda devletin toprak bütünlüğünü bölmeyi; mevcut legal anayasal düzeni devirmeyi ve bu amaçları gerçekleştirmek için topluma karşı şiddeti savunduğunu" iddia etti. Haika'nın bağımsızlık için tüm mücadele biçimlerinin meşru olduğunu söylediği doğrudur; ancak hiçbir zaman açıkça şiddetin kullanımı için çağrıda bulunmamıştır. Ayrıca Garzon, Haika'yı sokak çatışmalarının doğrudan yönlendiricisi olmaktan ve ETA-KAS, ETA-EKIN yapısının alt örgütü olmaktan sorumlu tutuyor.

Sürekli Baskı-Sürekli Tehdit

İspanya Ulusal Polis Şefi Juan Cotino ise "bu gençler işe önce taş atarak başlıyor daha sonra molotof kokteyline geçiyorlar ve sonunda da ya silaha sarılıyor ya da bomba yerleştiricisi oluyorlar" iddiasında bulunuyor.

İspanyol gazetesi El Pais'deki "Nefret İçin Eğitilenler" başlıklı benzer bir gülünç makalede, gazeteci Jose Maria Calleja: "On beş Haika üyesinin tutuklanması olumludur; çünkü insanlar cezasız kalacağı düşüncesiyle er ya da geç silah kullanmaya başlıyorlar..." dedi.

Baltasar Garzon ve Aznar hükümeti, Haika üyelerini yaptıklarından dolayı değil "yapabilecekleri"nden dolayı tamamen spekülatif yargılarla suçluyor. Yani, Haika üyelerinin tümü aslında düşünceleri ve inançlarından dolayı tutuklanıyorlar, yoksa kişisel olarak yaptığı ya da sorumlu olduğu bir şeyden dolayı değil.

XAKI ve Haika'dan sonra sıra Garzon'un EKIN'i bağımsız Bask yanlısı illegal bir örgüt olarak ilan etmesine geldiğinde tutuklamalar da iyice arttı. Bağımsızlık mücadelesinde barışçıl sivil itaatsizliği savunan Josemi Zumalabe vakfı üyeleri de "Piztu Euskal Herria" başlıklı bir metni destekledikleri için tutuklanmışlardı. Garzon'a göre sivil itaatsizlik de E-TA'nın "devletin dengesini bozma ve anayasal nizamı devirme" stratejisinin bir parçasıydı. Tutuklananların şiddete dayalı mücadele biçimlerine karşı olduğuna veya silahlı mücadeleye alternatif olarak sivil itaatsizliği savunma eğiliminde olup olmadıklarıyla ilgilenmiyordu bile.

Daha sonra Garzon AEK'yi ETA'nın işbirlikçisi olarak suçlamak için benzeri iddiaları

ETA ve BATASUNA

Bask ülkesinin mücadele tarihi çok eskilere dayanıyor. 1895'te Partido Nascionalista Vasco-PNV (Bask Milliyetçi Partisi) adıyla kurulan parti ilk Bask ulusal örgütüdür. İç savaşta büyük çoğunluğu Franko'ya karşı savaşan Basklılar, daha sonra bir yandan Fransa tarafına geçerek Gernika birlikleriyle Fransız direnişine destek verirken, diğer yandan da yeraltında yeniden kurulan PNV önderliğinde İspanyol Bask'ındaki direnişi başlattılar. 1947'de Bilbao'da başlayaarak tüm Bask bölgesine yayılan genel grev, 1951'de Barcelelona'dan başlayıp tüm İspanya'ya kaplayan grevler dalgası dönemin en önemli olaylarıydı.

1952'ye gelindiğinde ise bağımsızlık yanlısı bir grup genç, Ekin dergisini çıkarmaya başladılar. Aynı grup, 31 Temmuz 1959'da bazı PNV militanlarıyla birlikte ETA'yı (Bask Ülkesi ve Özgürlük) kurdu ve 1959'un son aylarında silahlı eylemler başladı. 1962'de ilk kongre yapıldı. 1964'teki 3. Kongre'de ise ETA kendini anti-kapitalist, anti-emperyalist bir örgüt olarak tanımladı. Giderek ETA içindeki "kültüralistler" ve "troçkistler"in tasfiyesiyle "devrimci savaş" çizgisinin hakimiyet kazandığı ETA, süreç içersinde yaptığı kongrelerde bir dizi bölünme ve ayrılık yaşadı. Özellikle 1960 ve 70'li yıllarda işkenceci polis şefi Manazaras'ı cezalandırılması ve örneğin 1973'te ETA Franco'nun sağ kolu Başbakan Blanco'yu arabasına bomba koyarak cezalandırılması gibi büyük eylemler yankı uyandırdı. ETA içindeki siyasi tartışmalar 1974 yılına kadar sürdü.

Bu süreçte ETA'nın etkisiyle kurulan yasal siyasal parti Herri Batasuna, 1992'deki seçimde %13 oranında oy aldı. 1995'de Demokratik Alternatif adlı bir barış önerisi hazırladı. Aznar hükümeti öneriyi provokatif bir dille reddetti ve HB'ye yöneldi. HB'nin 23 yöneticisine dava açıldı ve yedişer yıl hapis cesazı verildi. Bu Bask'ta yüzbinlerce kişilik gösteriler ve genel grevle protesto edildi. 1998'de ETA süresiz ateşkes ilan etti. Mayıs 1999'da HB, PNV'ye parlemento desteği verdi. ETA ile Aznar hükümeti görüşmeye başladı. Ağustos 1999'da İspanya ve Fransa ETA'ya operasyon başlatınca Aralık 1999'da ETA ateşkesi bozacağını duyurdu ve 2000 Ocak ayında eylemlerine yeniden başladı. 29 Haziran 2002'de EH yerine Batasuna adını alan partiyi kapatmak için bir yasa İspanyol parlementosunda kabul edildi.

kullandı. AEK, Bask dilinin öğretilmesi ve geliştirilmesi için oluşturulmuş bir halk örgütüdür. Garzon'un ETA-KAS, ETA-EKİN yapısıyla ilişkisi olduğunu ileri sürerek tutukladığı AEK'liler delil yetersizliği nedeniyle bırakılmak zorunda kalınmıştı.

Kasım 2000'de iki gazetecinin evinin önüne yerleştirilen bombalar patlamamıştı. İspanya hükümeti ETA'yı suçlarken medya da Bask dergisi Ardi Beltza'nın editörü gazeteci Pepe Rei'yi ETA için hedef göstermekle suçluyorlardı. İspanya hükümet sözcüsü Pio Cabanillas "İlişkinin çok net olduğunu" iddia etti. Olaydan bir gün sonra bir devlet savcısı Pepe Rei'ye karşı dava açılması çağrısında bulundu. Fakat daha sonra anlaşıldı ki, İspanya hükümeti bomba saldırısı olmadan üç gün önce zaten Rei'ye karşı yasal işlemleri başlatmıştı.

ETA militanlarının evinde Rei'nin dergisinin bir fotokopisinin polis tarafından bulunması, beklendiği gibi Garzon'un "ETA'nın gelecekteki hedeflerini gösterdiğini" iddia ettiği gazeteci Rei'nin peşine düşmesine yetmişti. Rei, Bask taraftarı örgütlerin suçlanmasına yönelik bir kara propaganda operasyonunun İçişleri Bakanlığı ve İspanyol gazetecilerin (Garzon'un yakın bir arkadaşı dahil) işbirliğiyle gerçekleştiğini ortaya çıkarmıştı. Ayrıca Gerzon hakkında da"Garzon'un Öteki Yüzü" isimli bir kitap yazmıştı.

Tüm bu operasyonlar sırasında Garzon'un Halk Partisi hükümetinden her zaman destek ve bilgi alması Garzon'un egemen neo-Frankocu politik partilerin çıkarlarına suç ortaklığı yaptığının açık kanıtıdır.

Bugün İspanya parlamentosu ve yargıç Garzon, tam bir uyum içerisinde Batasuna partisinin yasadışı ilan edilmesinin son adımlarını attılar. Garzon, beklendiği gibi "ETA'yı desteklediği" gerekçesiyle Batasuna'yı kapattı ve İspanya Parlamentosu büyük bir çoğunlukla partiyi yasaklamanın yollarını aradı.

Garzon, uydurmalarla dolu 375 sayfalık bir talimatla Batasuna partisinin etkinliklerini üç yıl süreyle yasakladı. Yirmi dört yıllık Batasuna partisinin büroları kapatılacak, partinin kitle gösterilerine, politik mitinglere katılması ya da gelecek yılın Mayıs ayındaki belediye seçimlerine katılması engellenecektir. Batasuna temyize gidebilir ancak orada da Garzon'ın talimatı karşısına çıkacaktır. Garzon'un bu küstahlığı Bask topraklarının bağımsızlığı taraftarı politik ve toplumsal gruplara karşı giriştiği kişisel bir savaştır. Bu talimat, Batasuna'nın illegal eylemlerle ilişkili olduğu şüphesiyle yargılanmasını mümkün kılan ceza yasasına dayanarak verildi. Aslında teorik olarak Batasuna liderlerini de ayrıca suçlayabilirdi ancak böyle bir şeye girişecek olsaydı söyleyebileceği hiçbir şey yoktu.

Garzon'un talimatında Batasuna'nın 1968 yılından bu yana 836 kişiyi öldüren, 2367 kişiyi yaralayan ve 3391 saldırıya gerçekleştirmiş olan ETA'nın bir parçası olduğu belirtiyor. Talimatta "tüm bu eylemler toplumun belli bir kesimini bazen rastgele hedef almaktadır; dolayısıyla da Batasuna'nın da bir parçası olduğu ETA'nın terörist eylemlerinin insanlığa karşı girişilmiş cinayetler olarak sınıflandırılmasında tereddüt edilmemelidir" sözlerine yer verildi. Bunlar Batasuna'yı İspanya yasaları altında yargılamak için yeterli "kanıt" olarak kabul edildi.

Aynı gün ve saatlerde Garzon ve İspanya parlamentosu hep birlikte Batasuna'yı yasadışı ilan etmek için planlarını harekete geçirdiler. 295'e karşı 10 ve 29 çekimser oyla parlamento Maria Aznar hükümetinin Anayasa Mahkemesi'nden Batasuna'yı Haziranda çıkarılmış olan şu tartışmalı yasa uyarınca yasadışı ilan edilmesini talep etme izni verdi. Terörizmi doğrudan veya gizli bir biçimde desteklediği varsayılan partilerin yasa dışı ilan edilmesine izin veren bu kurnaz yasa özellikle Batasuna'nın kapatılması için çıkarılmıştı.

27 Haziran tarihli parti kapatma yasası uyarınca İspanya hükümeti, Batasuna'nın ETA ile bağlantısı ya da desteğine kanıt oluşturan bir dizi delili ortaya koydu. Listede Batasuna liderlerinin konuşmaları, Bask topraklarında milliyetçilerle sendikacıların gerçekleştirdikleri eylemler ve ETA'nın politik partilere yaptığı "parti kapatmama" uyarısına yer verildi. İşte tüm bunlar kanıt olarak gösterildi! On altı kişilik jüri heyetinden oluşan Anayasa Mahkemesinin karar vermesi için üç ayı var.

Son üç yıl içersinde Bask'ın bağımsızlığından yana hareketlere ve legal topluluklara karşı bu tür saldırgan kampanya ve operasyonlara girişildiğine tanık oluyoruz. Bu politik karar, İspanyol hükümetinin düşman olarak gördüklerine karşı baskıcı uygulamaları bakımından GAL ölüm mangalarından farksızdır. Ancak rasyonalize edilmiş bir diktatörlük rejiminin doğal hale geldiği bu ülkede devletin Batasuna'nın yasadışı ilan etmesinin arkasında yatan gerçek amacı tahmin etmek o kadar da zor değildir.

savaş ve barış

Savaş, sınıflar tarihi kadar eski bir kavramdır. Başlangıçta, belki de daha ağırlıklı olarak doğa ile savaşım halinde yaşayan ve içgüdüsel bir barbarlığa sahip olan insan, özel mülkiyetin ve ardından devlet kurumlarının ortaya çıkışıyla birlikte, bugünkü anlamıyla "savaş" kavramına ulaşmıştır.

Daha sonraki bütün tarihi yönlendirecek olan sınıf savaşımının yanında, halkların birbirine kırdırıldığı savaşlar da aynı sürecin ürünüdür. Üretim araçlarının özel mülkiyetinin doğal sonucu olarak bu mülkü korumak için ortaya çıkan devlet kurumu, hemen her durumda başka mülklere ve topraklara el koymanın da aracı olmuş, yalnızca bir iç baskı aygıtı olarak değil, bir dış saldırganlık aracı olarak da anlam ifade etmiştir. "Barış" kavramı da neredeyse bütün bu gelişmelerle eş zamanlı olarak insanlığın gündemine girmiştir. Devleti elinde bulunduran ezen sınıfların daha fazla kar elde etmek için başka devlet ve topluluklara savaşlar açtığı her durumda, kazanan tarafın lehine olacak şekilde "barış" anlaşmaları yapılması aynı sürecin bir parçası olmuştur. İnsanlık tarihi bu tür savaşlar ve "barış" anlaşmaları ile doludur.

Savaş ve barışın farklı anlamları

Devrimci Sosyalistler için iki tür savaş vardır. Haklı ve meşru olan savaşlar ve haksız sömürgeci, emperyalist savaşlar.

Devrimci Sosyalistler açısından, halkların birbirine kırdırıldığı emperyalist savaşlar daima barbarcadır. Bizim savaşa ve barışa bakışımız burjuva aydınların anlayışından farklıdır. Biz Lenin'in belirttiği gibi "bir yanda savaşlar, öte yanda bir ülke içindeki sınıf savaşımları arasındaki ayrılmaz bağlılığı; sınıflar ortadan kaldırılmadan ve sosyalizm kurulmadan savaşların ortadan kaldırılmasının olanaksızlığını ve iç savaşların, örneğin ezilen sınıfın ezene (işçilerin burjuvaziye, serflerin toprak beyine, kölelerin köle sahiplerine) karşı verdikleri savaşların haklılığını, ilerici niteliğini ve gerekliliğini tamamen kabul ederiz"

Tüm savaşlar kaçınılmaz olarak şiddet üzerine kuruludur. Bazen, I. Paylaşım Savaşı'nda olduğu gibi, nihai sonuçları itibarıyla despotik imparatorlukların yıkılışını hızlandırmış olsalar da, bu durum onların temel tarihsel niteliklerini değiştirmez.

Bugün AB ve özellikle ABD emperyalizmi güçsüz ülkeleri yağma etme, uluslara zulmetme, işçi sınıfı hareketlerini ezme politikası gütmektedirler. Politikanın şiddet yoluyla sürdürülmesinden başka bir şey olmayan savaş, her zaman olduğu gibi ekonomik çıkarların hizmetindedir.

Arjantin, Panama, Bosna, Somali, Afganistan ve Irak son dönemde buna denk düşen örneklerdir. Bu ülkelerin yönetimlerinin despotik tarzda olmaları emperyalistlerin saldırılarının meşru ve haklı olduğunu göstermez. Emperyalizmin derdi o ülkenin nasıl yönetildiği değil,

kendi dümen suyunda olup olmadığıdır.

Yoksulların boğazlaşması ve boğazlanması

Emperyalistler ve onların yardakçılarının dönem dönem karanlık yüzlerini gizlemek için hep bir ağızdan "barış" demogojileri yapmaları alışılmış bir durumdur.

Bugün dünyada devam etmekte olan bölgesel savaşlar ve etnik kışkırtmaların bedeli büyük paylaşım savaşlarını kat kat aşmıştır. Reel sosyalizmin çöküşünden sonra ortaya çıkan büyük karışıklık, özellikle kışkırtılan bölgesel sorunlar, kendi öz çıkarlarından uzaklaştırılmış olan ezilen halklar açısından gerçek bir yıkım anlamına gelmiştir. Klasik tanımlamada salt askerlerin işiymiş gibi gösterilen ama gerçekte hiçbir zaman öyle olmayan savaş olgusu, özellikle halkların boğazlaşması noktasına gelindiğinde iyice vahşi örneklere dönüşmüş, geçen on yıl yüzbinlerce insanın katledildiği soykırımlara tanık olmuştur.

Öte yandan, emperyalizmin bir ülkedeki varlığı, zaten o ülkenin ezilen sınıfları için daha baştan bir "iç savaş" sebebi anlamına gelmekte ve bu savaşlar da artık çok iyi bilindiği gibi bizzat emperyalistlerin kendileri tarafından konulmuş bütün "uluslararası kuralları" çiğneyen en "kirli" biçimlere bürünmektedir. Ezilen sınıfların başkaldırdığı her yerde en kanlı katliamlar, sindirme operasyonları artık alışılmış olgular haline gelmektedir.

BM: Emperyalist savaş kurumu

Paylaşım savaşlarının büyük yıkımlarından sonra pekiştirilerek dünya halklarına "barışın koruyucusu" olarak sunulan Birleşmiş Milletler kurumu da aslında bütün bu saldırganlığın meşrulaştırılma aracı olarak hizmet görmüştür.

Özellikle reel sosyalizmin çökmesi sonucu ortaya çıkan yeni dünya manzarasında BM, genel olarak emperyalist soygunun aracı olma konumunu da aşarak, doğrudan bir savaş koalisyonu niteliği kazanmıştır. Yeni Dünya Düzeni koşullarında özellikle ABD emperyalizminin bastırma ve ezme operasyonlarının altyapısının hazırlandığı bir kurum olarak BM, dünya halklarına yalnızca kan ve zulüm getirmiştir.

Irak bunun en çarpıcı örneğidir. 300 binin üzerinde sivil insanın ölümüne yol açan büyük ablukanın BM üzerinden yürütülmesi, kurumun niteliğini ortaya koymuştur. Somali örneğinde "insani yardım" adı altında BM'nin müdahalesiyle bölgeye yerleşen emperyalizmin ülkenin uranyum madenlerini yağmalaması ise başka bir örnektir. Türk ordusunun da lejyonerlik yaptığı Afgan operasyonunun en kirli yanları ise her geçen gün daha fazla çığa çıkmaktadır.

Gerçek barış: Enternasyonalizm

Dün ve bugün durum böyle iken gerçekten barış isteyenlerin kimler olduğunu durup düşünmek gerekiyor. Sosyalistlerin bu konudaki tavrı her zaman açık oldu; sürekli ve demokratik bir barışın tek koşulunun burjuvaziye karşı bir iç savaştan geçeceğini, sınıfların ve kapitalizmin bulunduğu bir dünyada "barış"ın mümkün olmadığını hep söylediler.

Ezenler ve ezilenler, sömürenler ve sömürülenler var olduğu sürece, gerçek bir barıştan söz etmek olsa olsa boş bir hayaldir. Sosyalistler, ta Marks zamanından beri, hiçbir zaman özel olarak şiddet yanlısı olduklarını söylemediler; onlar yalnızca bütün şiddet araçlarını elinde tutan egemen sınıfların "barışçıl" koşullarda iktidardan indirilmesinin imkansız olduğu gerçeğini açıkça ortaya koydular.

Bu anlamda, "savaş" ve "barış" konularında iki yüzlü bir konumda olan her zaman burjuvazi olmuştur.

Sömürgeci paylaşım savaşlarını "adalet" ve "barış" operasyonları olarak yutturmaya ve uluslararası haydutluklarını parlatmaya çalışan da emperyalistlerdir. Ezilenlerin gerçek barışı ise, sınıfsız-sömürüsüz bir dünya düşüne sıkı sıkıya bağlıdır ve bu anlamda o, dünya halklarının enternasyonal dayanışması temeline oturur.

Kısacası orta yerde kocaman bir duvar var. O duvarın bir ucunda gizli-açık cinayet şebekeleri; diğer ucunda ise emperyalist savaşlara kurban edilen gencecik insanlar var. O duvarın bir ucunda Şırnak'ta başına "yanlışlıkla" bomba düşen on yaşındaki Kürt kızı var. O duvarın bir ucunda ABD, diğer ucunda Commandante Fidel var. O duvarın bir ucunda ölüm; diğer ucunda yaşam var.

Ve biz işçi sınıfı ile burjuvazi, emperyalizm ile mazlum halklar arasındaki çelişkinin uzlaşmaz bir nitelik taşıdığını ve işçi sınıfı ile burjuvazi arasında bahsedilen "toplumsal barış"ın bir yanılsama olduğunu söylüyoruz. Devrimci savaş yolundan geçmeyen bir "barış"ın mümkün olmadığını söylüyoruz. Tarihin her gün yeni örneklerle kanıtladığı da bundan başkası değildir.

Parti
ve
Kültür

hareketin ufku insanın ufku

Sandinist önderlerden Jaime Wheelock, anılarının bir yerinde şakayla karışık "katıldığım gün FSLN'nin on iki kişiden ibaret olduğunu bilseydim, bunu asla yapmazdım" diyor.

Bazen işler böyledir; bir eşik atlanmadan önce, bir düzlüğe çıkılmadan önce...

"Normal" zamanların "normal" ölçütleri geçerli değildir, ne yapılan iş ne her gün atılan küçük küçük adımlar, kendi bugünkü anlamlarıyla, bugün ortaya çıkardıkları nesnelliklerle, basit sonuçlarla tanımlanamaz. Yarını kurma fikri her adımı belirlemektedir çünkü. Ve bu noktada, toplamda ortaya konulan ufukla, oraya yürümek isteyen insanın sınırlı fiziki varlığı ve daha da önemlisi, ufku, zaman zaman çelişir. "Yol uzadıkça yük ağırlaşır." Bu, esrarlı bir atasözü değil, somut, bildiğimiz insanın basit deneyiminin ifadesidir. Yol uzadıkça, yük ağırlaşır; özellikle siz yolun uzunluğunu ve karmaşıklığını önceden hesaplayamamış ve kendinizi boş hayallere kaptırmışsanız, özellikle siz, temponuzu yalnızca ilk anda gördüğünüz bir kilometre taşına göre ayarlamışsanız...

Bazen işler böyledir... Dünya büyük ve insan küçüktür çünkü; yol ve hedefler karmaşık, insan basittir çünkü. Ama sonra, az ya da çok bir hızla, herkes ya da en azından yolcuların çoğu, durumu kavrarlar, ölçülerini, tempolarını yeniden değerlendirirler ve kervanın düzeni yeniden kurulur.

Bugün, büyük bir başlangıcın ilk adımlarında, şimdilik "nankör" gibi görünen bir sürecin içindeyiz. "Nankör iş" genelde, hayatın içinde yapılması gereken ama çok da verim vermeyen edimler için kullanılır ve aslında bizim yaşadıklarımıza tam uymaz. Ama şöyle bakılabilir olaya ve benzetmeler üzerinden gidilebilir: Örneğin, 70'li yıllar itibarıyla yaptığımız iş, teşbihte hata olmaz, bildiğimiz imalat sanayi ölçütlerine biraz uyar. Maddeyi işlersiniz, ürün ortaya çıkar, alıcı bulur ve sonra onun sonuçları geriye yeniden ve daha çok üretim yapmanızı sağlayacak biçimde döner. Yani bu, yapılan işin, harcanan enerjinin karşılığının şu ya da bu sürede geriye verim olarak döndüğü, en önemlisi toplam olarak gösterilen performansın sonuçlarının ayan beyan görüldüğü, böylece yabancılaşmanın, bıkkınlığın zeminlerinin oluşmadığı bir akıştır. Her devrimci militan, bugün ortaya koyduğu çalışmanın, yarın değilse de kısa sürede bir örgütsel-kitlesel karşılık bulduğunu düşünmekte, onun politik etkilerini kendi gözleriyle görebilmekte ve yaptığı

işin boşa gitmediğine inanmaktadır.

Oysa bugün yapılan iş, yine teşbihte hata olmaz, imalat sanayiin verim döngüsü kurallarına uymayan bir "baraj yatırımı"na benzemektedir. Büyük iştir, ağır ve kahırlı iştir. Tonlarca çimento ve çeliği, jeolojik-iklimsel saptamaları, mühendislik tasarımlarını, matematik hesaplamaları, emeği, vb. bir araya getirdiğiniz halde, bunun karşılığı olan enerji üretimini ya da örneğin para kazanmak istiyorsanız onu, hemen sağlayamazsınız. Daha da zorlayıcı olan şey şudur: Bu yaptığınız iş, size uzunca bir süre estetik bir heyecan, bir şeyleri kotarmış olmanın keyfini de vermeyebilir; uzunca bir süre önünüzdeki şey şekilsiz bir yığın gibi görünür. Henüz ortalıkta yalnızca beton yığınları, metal hasırlar, kazılmış toprak kümeleri, şurada burada yükselmeye başlamış bloklar, inşaaat alanına getirilmeye başlanmakla birlikte henüz kullanılamayan alet edevatlar ve tabii bir de inanmaz gözlerle yapılan işi izleyen meraklılar, barajın yapılmasını istemeyen sabotörler-kundakçılar, vb.vardır. Dönüp bütün bu karmaşaya baktığınızda, özellikle de salt kendi işiyle ilgilenen işçinin dar dünyasıyla sınırlanmak gibi bir hata içindeyseniz, bugünkü şekilsizliğin yarınki şeklini düşleyemiyorsanız, blok mermeri gösterip "işte heykel bunun içinde" diyen heykeltraşı anlayamıyorsanız, iş daha da zordur ve keyifsizdir.

Uzun ve kahırlı iştir. Barajın bitmesi, suyun toplanması, türbinlerin çalışmaya başlaması, zaman alır ve üstelik bu arada sizin hata yapma hakkınız da yoktur; bu, kendiniz için bir köşeciğe yaptığınız küçük bir kulübe değildir çünkü; milyonlarca insanın hayatıyla doğrudan ilgilidir. İnşaatın muhtemel bir başarısızlığının yaratacağı genel olumsuz etki bir yana, tasarım ve yapım sürecinde gösterilecek eksik performans, önemsenmeyen hatalar, daha yapı bitmeden ya da bittikten hemen sonra bir yığın insanın hayatına, onca emeğin ziyan olmasına ve başka bir çok zarara neden olur.

Öte yandan, sizi barajı kurmaya zorlayan hayatın istekleri de asla bol vakitlere, geniş geniş düşünüp taşınmalara izin vermez. Titizlik ve hız... Bu ikisi, bu iki uzlaşmaz görünen hasım, aynı yolda, kolkola yürümeye mecburdurlar; başka türlüsü mümkün değildir. Yani gereğinden fazla bir pimpirikililikle durmadan her şeyleri erteleyen, durmadan aman daha sağlam olsun adı altında bitmez tükenmez ve yararsız bir inşaatla habire oyalanamazsınız. Elbette hata yapmayacaksınız ama işi de yapacaksınız ve o iş verim verecek, herkes boşa kurek çekmediğimizi bilecek. Hiç hata yapmamak dürüst bir adamın işi değildir; çünkü gerçekte "hiç hata yapmamak" diye bir durum söz konusu olamayacağı için bu yalnızca boş bir iddia olabilir ve bu yüzden "hatasızlık" iddiası çoğu kez "hatanın gizlenmesi"ne ya da görülememesine denk düşer. Hata yaparız, kısa sürelere sığan zor kararlar alıp uyguladığımız olur; ama hatalardan korkarak her tuğlanın başında saatlerce dikilip düşünmek değildir işimiz. Tuğlaların genel olarak nasıl bir plana göre yerleştirileceği bellidir çünkü.

Bu plan içinse doğru mühendislik ölçütlerine ihtiyacımız vardır. Bu ölçütleri, bilimi ve daha önceki deneyimlerden çıkarılmış derslerin bilime eklenmesini küçümseyerek, işi "pratikten öğrenmiş usta" tavrıyla götüremezsiniz. Daha inşaata başladığınızda, etrafınızda önceden yapılıp çökmüş ya da eskimiş bir yığın başka yapı vardır ve onların yapıcılarının hiçbiri bizden ne daha az akıllıdır ne de özünde kötü niyetlidir. Doğru ve kapsamlı hesaplamalardan hareket etmemişlerdir; hepsi o kadar.

Üstelik, hemen eklemeliyiz, iklim koşulları, barajı zorlayan etkenler ve başka bir çok şey zaman içersinde değişmişse, değişiyorsa, siz yaptığınız işi eski dayanıklılık ölçütlerine, eski statik hesaplamalara göre de kuramazsınız. Yeni dayanıklılık ölçütleri bulmak, daha işe başlarken üzerine yaslanacağınız sağlam ilkeler ve koordinat noktaları yaratmak zorundasınız.

Kısacası, yaptığımız iş, tarihi bir değere sahiptir. Basit değil, karmaşıktır. Yalnızca sözlerden ibaret değildir, yalnızca iyi fikirlerin ifade edilişi değildir. Devrimci Sosyalist Hareket, asla iyi fikirleri ortaya koyup bunları pratiğini örmekten uzak kalarak "tarihe geçmek" niyetinde değildir. Yürüyüşümüz, ne yaptığını bilen insanların yürüyüşüdür.

Ama bizim yaptığımız işi yapmaya niyetlenenler, kahırlı bir işe kendi varlıklarını yatırmış olurlar. Ve çok ciddi içsel sebeplere sahiptirler. Bu bakımdan, bizden olmak, artık yalnızca siyasetlerden herhangi birinden olmak, herhangi bir tercih yapmış olmak değildir; "zor yoldan yürümeyi" göze almaktır, kendini buna göre biçimlendirmektir.

Hareketin ufku ve insanın ufku... İşte bu yüzden, sürecin gerçek düğüm noktası budur. Ve bu ikisi arasındaki uyum, yürüyüşümüzün garantisi olacaktır.

SÖMÜRGECİLİK

"Bir ulusun, kendi sınırları dışında sahip olduğu, yönettiği ve siyasal, ekonomik çıkar sağladığı topraklar." Büyük Larousse ansiklopedisi, "sömürge" kavramını böyle tanımlıyor. Olgunun sınıfsal özünü büyük ölçüde ihmal etse ve ayrıksı durumları (iç-sömürge, vb.) gözetmese de bu tanım genel olarak doğru kabul edilebilir.

Bu anlamda sömürge ve sömürgecilik olguları, kapitalizm öncesine, hatta belki de daha geniş anlamıyla sınıflı toplumun ortaya çıkışından sonraki ilk devlet biçimlerine dek uzatılabilir. Başka ülkeleri ve halkları köleleştirerek o toprakların bütün ekonomik kaynaklarını metropol ülkeye aktarmanın daha gelişkin biçimleri ise tarihte "sömürge imparatorlukları" olarak anılan yağmacı büyük monarşilere özgü olmuştur. Bu anlamda hıristiyan misyonerliğinin de kullanıldığı "keşifler dönemi" aynı zamanda bir sömürgeleştirmeler dönemi olmuştur. Büyük bir açgözlülükle ve korsan tavrıyla uzak ülkelere saldıran imparatorluk filoları, başta Afrika ve Amerika kıtası uygarlıkları olmak üzere birçok uygarlığı yok ederek, çalıp çırparak merkezi imparatorlukların birikimlerini büyütmüşler, bu arada da ele geçirdikleri topraklar üzerindeki yerli otoriteyi ortadan kaldırarak "genel valiler" ya da "imparatorluk temsilcileri" yoluyla kendi politik egemenliklerini de kurmuşlardır.

Cecil Rh odes örneğinde görüldüğü gibi bazıları sömürgeleştirdikleri ülkelere kendi adını verecek kadar (Rodezya) pervasızlaşan bu ilk maceraperestler döneminin ardından ise sömürgeciliğin bir sistem olarak oturduğu dönem gelir. Bu dönem, büyük sömürge imparatorluklarının dünyanın geri kalanını belli bir düzen ve "sömürge hukuku" denebilecek bir hukuk çerçevesinde yönettiği uzun bir süreçtir. Sömürge pazarını bütün diğer ülkelere kapatan, sömürge hammadde ve ürünlerini metropole yönelten, bu ülkelerde her türlü mamul maddenin üretimini engelleyerek üretici güçleri tamamen körelten ve en önemlisi de politik olarak ülkenin yönetimini tümüyle imparatorluk memurlarının elinde tutan bu düzen, özellikle İngiliz, Fransız, Hollanda, İspanyol, İtalyan ve Portekiz Sömürge imparatorlukları örneklerinde en şatafatlı dönemini yaşamıştır. Aynı zamanda sömürgeciler arası çıkar savaşlarını da içeren bu süreç, yüzyıllar boyunca devam etmiş, duruma göre yükselen ve düşen unsurları da bünyesinde barındırmıştır. Örneğin "üstünde güneş batmayan imparatorluk" olarak ünlenen İngiltere, zaman içinde gelişip daha fazla topraklara sahip olurken, İtalyan ve Hollanda örneklerinde belli zayıflamalar görülmüştür.

Kısacası işgal edilen ülkenin bütün yeraltı ve yer üstü zenginliklerine el koyarak politik yönetimini doğrudan üstlenmeyi, sosyal ve kültürel özellikleri çürüterek ya da yok sayarak ortadan kaldırmayı içeren sömürgecilik, bir tür kölelik ilişkisinin uluslararası düzlemde kuruluşu olmuştur; ki çoğu kez zaten doğrudan köle ticaretini de kapsayan bir biçimdir. Zaman zaman, "zaten ülkenin içinde sayılan" toprakların zorla elde tutulması (ve doğal olarak sömürge ilişkisinin kabul edilmemesi) biçiminde gelişen "iç-sömürge" ayrıksılığını barındırsa da, klasik sömürgeciliğin esas biçimi, metropol ülkenin "dıştaki" toprakların zor yoluyla sömürülmesidir.

Bu anlamda, sömürge düzeni, feodal krallıklar tarafından yürütülse de, esas olarak kapitalist birikimin kaynaklarından biri ve geliştiricisi olmuş, zengin sömürge topraklarınının insafsızca hortumlanması işini en düzenli ve en vahşi biçimde yapanlar, kapitalist dünyanın da büyük güçleri olmayı başarmışlardır. Kapitalizmin belli bir evresine gelindiğinde ise yoğun sömürge isyanlarının da etkisiyle durum giderek değişmeye başlamış, esasen geçmiştenberi var olan yerli işbirlikçilerle birlikte yönetim biçimleri geliştirilmiştir. Böylece emperyalistlerin ülkenin belli bölgelerini işgal altında tutarak yönetimlerini kuklalar aracılığıyla yürüttükleri yeni bir aşamaya kısmi bir geçiş yaşanmıştır.

12 Mart Cuntası döneminden daha henüz çıkılmış, 1974 yılları... Bir yandan dağlara taşlara kırmızılarla "Halkçı Ecevit" yazılırken bir yandan ülkenin her köşesinde yeni devrimci kuşakların kıpır kıpır bir heyecanla 71 mirasını tartıştıkları, her direnişe, her eyleme büyük bir coşkuyla katıldıkları günler...

Yer: Manisa Hükümet Meydanı... Sendikalaşmak istedikleri için işten atılan ve direnen TASAŞ ambalaj işçileri, belki de 12 Mart sonrasının ilk işçi mitingini yapıyorlar. İzmir'den otobüslerle gelmiş parkalı üniversite öğrencileri, ilçelerden akın etmiş olan genç devrimciler ve işçiler, kentin yeni kuşak solu ve başka fabrikaların ilerici işçileri...

Kürsüde, ufak tefek bir adam... Gıda-İş adına, fırın işçileri adına TASAŞ'lıları selamlıyor. "Kavganız kavgamızdır" diye bağırıyor kürsüden. Sonra inip geliyor: Mustafa Abi... Mustafa Şahin...

Devrimin sessiz ve alçakgönüllü emekçisi. Turgutlu devrimci hareketinin ilk kuşağının Fırıncı Mustafa'sı...

O kuşaktaki insanların hepsinden yaşça daha büyük, hepsinin ağabeyi, çoluk çocuk sahibi ama pervasız, gözünü budaktan sakınmayan bir işçi sınıfı devrimcisi.

Tek tek hepsinin üstünde emeği, sevgisi, dostluğu... Yalnızca yoğurduğu hamurda değil, dönemin devrimcilerinin de hamurunda payı vardır Mustafa Abi'nin.

Daha sonra sendikacılık zamanları, istasyon önlerinde yığılmış Kürt işçileri, tuğla fabrikalarına girip girip atılan devrimcilerin çabaları... Sevgili Nurettin'inin öldürülmesi... Sonra, Turgutlu'nun faşistlerden temizlenmeye başladığı günler; bütün eski insanların aranır duruma düştüğü, işlerin sertleştiği günler.

O her zaman dostlukla dolu küçük fırın, sessiz ama kararlı yataklık zamanları... Sabaha karşı vakitler, yukarıda, hamurun karıldığı yerde, demli çay, sıcak ekmek ve peynir zamanları...

Ve sonra, 1979'un 8 Eylül gecesi.

Küçük akıllarıyla kasabayı devrimcilerden temizleme hesapları yapan ama her seferinde püskürtülen ve ağır kayıplar veren faşistler, gerilemelerini durdurmak için büyük bir katliam yapma kararı verdiklerinde, Mustafa Abi ve yanında çalışan devrimci-ilerici gençler yine işlerinin başında, hamur teknesinin kıyısındadırlar.

Mustafa Abi,yanında çalışan devrimci sempatizan **Mustafa Şenpınar** ve ikisi de henüz 14-15 yaşlarında olan işçiler: **Osman Haznedar** ve **Yaşar Bilgin...** Kurşuna dizilip hamur teknesine atılırlar. Gün korkunç bir öfkeyle birlikte doğar. Faşistler işledikleri cinayetin karşılığını gerçi kısa sürede alırlar ama artık fırın yoktur, Mustafa Abi ve "çocukları" yoktur.

Öfkemiz o gün bugündür hiç dinmedi ve hiç dinmeyecek. Aradan yirmi üç yıl geçse de yaşadığımız acının büyüklüğü unutkanlığa izin vermiyor.

ve katillerin kursağında onların ürettiği ekmek vardı...

Mustafa Şahin... Mustafa Şenpınar... Osman Haznedar... Yaşar Bilgin...

LATİN AMERİKA SOLU TARTIŞIYOR

26 Temmuz Hareketi'nin bir avuç adamla Granma yatına binerek Küba kıyılarına doğru yol almaya başladığından bu yana neredeyse yarım yüzyıl geçti. Çalkantılar ve iniş çıkışlarla dolu bu yarım yüzyıllık zaman dilimi, genel olarak dünya solu bakımından olduğu kadar Latin Amerika devrimci hareketi bakımından da son derece önemli gelişmelere tanık oldu. Bu müthiş deneyimden esinlenerek kendi yollarını bulmaya çalışan ve klasik revizyonist partilerin cenderesini kırmaya çalışan bir dizi gerilla pratiği bu dönemi karakterize etmiş, Che'nin Bolivya'da katledilmesi gibi trajik olaylar da arayışların hızını kesmemiştir.

Şüphesiz öncelikle Nikaragua, Küba sonrası dönemin ilk iktidar pratiği olarak söz konusu sürecin en çarpıcı unsuruydu. Gözkamaştırıcı yükselişi ve umutsuzluk yaratıcı düşüşüyle Nikaragua devrimi, bütün dünya devrimcilerinde karmaşık duygular yaratırken, geleneksel sol kesimlerde de "bu tür deneyimlerin kaçınılmaz sonu" üzerine teorilerin yeniden canlanmasınına neden oldu. Devrimin başarısından daha birkaç ay önce FSLN'yi hâlâ "beyni kızışmış goşistler" diye tanımlayan Nikaragua'nın resmi KP'si gibileri artık ne dese azdı.

Oysa, sorunun daha derin olduğu, zaman içersinde ortaya çıkmaya başlıyordu. İktidarın ilk günlerindeki röportajlarında "seçim yapacak mısınız?" sorusunu "silahlar ve halk seçimini yapmıştır" diye yanıtlayan Borge ve Wheelock gibi önderleri tuzağa doğru iten nedenler, dönemin en gelişkin politik hareketi olan El Salvador gerillasının anlaşma masasına oturması ve Tupamaros'un yeni konsepti, Şili MIR'inin durmadan bölünerek etkisizleşmesi gibi örneklerle daha çok tartışılmaya başlandı ve genel bir gerilemenin muhasebesi ihtiyaç olmaya başladı.

Böylece aslında Türkiye'deki geleneksel çizgilerin genel olarak "Latin Amerika maceracılığı" dediği şeyin, kendi içinde tam bir bütünlük oluşturmadığı, bu ülkelerin devrimci hareketlerinin maksist leninist ekolden çeşitli ulusalcı-sosyal demokrat eğilimlere dek bir çok akımı barındırdığı da ortaya çıktı. Ve tabii bu akımların daha sonradan türlü-çeşitli sivil-toplumcu versiyonlara dönüşmesi, kendi yaşadıkları boğuntudan marksizm leninizmi sorumlu tutmayı bir marifet zannetmesi de yeni dönemin olguları oldu.

Bu sorun bir yana, bölgenin devrimci sosyalist hareketlerinin de 80'lerden başlayarak bugüne dek etkileri görülen bir krizi yaşadığı inkâr edilemez bir gerçekti. Reel sosyalizmin çöküşünün geriletici etkisi reddedilemez olsa da bu hareketler, yeni sömürgelerde başlatılan 1980'lerin restorasyon döneminde de, kendilerini yenilemeyerek ciddi düşüşler yaşadılar. Bu, suçu "leninizm"e yıkan yarı-liberter akımlar ya da ağızlarını her açışta "maceracılık"tan bahseden revizyonist KP'lerin ucuz değerlendirmelerinden daha başka, daha ciddi bir sorundu.

Marta Harnecker'in "Latin Amerika Solu Kendini Sorguluyor" başlığı altında topladığı söyleşiler ve değerlendirmeler, bu tartışma bakımından anlamlı ve önemli. Tartışmaları aktarırken kendi politik eğilimini de metne yansıtmaktan geri durmayan Harnecker'in kitabı, şüphesiz birçok bakımdan "dikkatli okunması gereken" bir yapıt. Dönemi değerlendirirken "leninist parti ve öncülük" kavramlarını da, (bir dizi hareketteki olumsuz deneyimleri kanıt olarak göstererek) yer yer "tasfiye eden" kitap, ayrıca katılımcılarının şu andaki durumları açısından da tartışmalı yönler barındırıyor. Örneğin El Salvador/FMLN adına konuşurken "öncülüğe" değinen Villalobos gibilerin bugün sosyal demokrasiye ulaşmış olmaları çarpıcıdır.

Kısacası, son derece anlamlı ve önemli tartışmaları barındıran kitap, parti ve örgüt üzerine marksist leninist literatürle birlikte, o kuramsal ve pratik bilgiye yaslanarak okunması halinde çok ciddi yararlar içeriyor. En azından, Sosyalist Barikat okurunun üzerinde durduğu zemin bakımından biraz da "anlatılan bizim hikayemiz"se eğer, bu hikayeyi doğru bir perspektifle okumak, anlamak, tartışmak, geleceğin örülmesi çabası boyunca önemlidir.

ayın biriktirdikleri

Yalanın da Bu Kadarı!

İstanbul İl Sosyal Hizmetleri Müdürü Kahraman Eroğlu, İstanbul Valiliği'nin çalışmasıyla sokak çocuklarının azaldığını iddia ediyor. "İstanbul'da müdürlüğümüz ve emniyet ekipleri, artık sokakta yaşayan çocuk bulmakta zorluk çekiyor" diyor, Eroğlu. Gözümüzün içine baka baka yalan söylemek bu ülkede bir devlet geleneği. Türkiye genelinde çalıştırılan çocuk sayısının 3,5 milyon, İstanbul'da ise yüzbinlerle ifade edildiğini bilmeyen yok. Sadece Beyoğlu ilçesinde sokak çocuğu sayısının 1000 civarında olduğu da biliniyor. Bu durumda iki olasılık kalıyor: Ya bu araştırmalar Bebek'te yapılıyor ya da artık sokak çocukları sayılamayacak kadar artmış durumda.

Filistinli Muhbir Aranıyor!

Israil, yaptığı bunca katliamdan sonra, şimdi de çaresizliğe ittiği Filistinlileri satın almaya, para, çalışma izni ve ticaret hakkı karşılığı muhbirlik yapmaya zorluyor. İsrailli yetkililer, New York Times gazetesinin pazar eki muhabirine, açıkça "Filistinlilerin yoksulluklarından yararlanarak muhbirliğe zorladıklarını" itiraf ediyorlar. Polis şefi Roy Politi; "Filistinliler arasındaki bölünmüşlüğü kullandıklarını" da anlatıyor. Bir yandan evlerini yık, tüm haklarından mahrum et ve sonra da para, iş teklifi ve yaşamını garanti altına alma teklifiyle kendi insanlarını satmaya, muhbirlik yapmaya teşvik et! İşte, Israil Siyonizminin gerçek yüzü...

Her Şey Satılık!

Seçim vadisine girmiş olan Türkiye'nin son zamanlardaki en çarpıcı rezaletlerinden biri de Hasan Celal Güzel'in şahsi partisi Yeni Demokrasi Partisi'nin kendi uyduruk partisiyle seçime katılamayan Cem Uzan tarafından oldukça ucuz bir fiyata kelepir olarak satın alınmasıydı. Güzel'in açıklamaları bu bakımdan çok trajikti. Partiye emanet ettiği Genel Başkan M. Ali Akgül'ün 35 milyara Cem Uzan'la anlaştığını söyleyen Güzel, diğer birkaç yöneticiye de 100'er milyonluk rüşvetler verildiğini, delegelere ise cep telefonları hediye edildiğini açıklıyor ve "parti satmak adamın karısını satmasından beterdir" diyordu. Tüm değerlerin emperyalizme peşkeş çekildiği bir ülkede parti satmak olayını fazla büyütmek gerekmiyor aslında. Şimdilerde kimselerin anormal karşılamadığı bir durum bu; her şeyi satın alabilen para, niye parti de almasın ki?

İsrail'e Yeni İhale

Türkiye, Hava Kuvvetlerine ait 300 helikopterin modernizasyonu projesini İsrail Askeri Sanayi'ine (IMI) verdi. 110 milyon dolarlık projeye dair anlaşma dün Ankara'da imzalandı. Proje helikopterlere lazer, füze uyarı sistemleri ve sinyalleri karıştıran sistemler gibi elektronik savaş sistemleri yüklemeyi öngörüyor. Yetkililer, projede ASELSAN'ın IMI'yle birlikte görev alacağını belirtti. Bu, Türkiye'nin 1996'da askeri işbirliği anlaşması imzaladığı İsrail'e bu yıl içinde verdiği ikinci

proje. Geçen Mart ayında ABD yapımı 170 adet M-60 tankının modernizasyonu projesi için IMI seçilmişti. Kısacası, katliamlar sürüyor, Filistin direnişi sürüyor, anlaşmalar da sürüyor. Şimdilerde iktidara ve doğal olarak MGK toplantılarına doğru yürüyen, yürüdüğü iddia edilen Tayyip Erdoğan'dan da bu konuda kimse sürpriz beklemiyor. Demirel'in hep söylediği gibi, hükümetler gelip geçici devlet kalıcıdır bu ülkede.

Hem Diyanet Hem Ticaret

Seçimlere iki ay kala burjuva partileri ittifak tartışmaları yapadursun, yolsuzluk haberleri artık gazetelerin ancak iç sayfalarında yer bulabiliyor. Aslında yıllardır ama malum nedenler ile göz yumulan Diyanet Vakfı hakkındaki yolsuzlukların üzerine neden "şimdi" gidildiği, diyanetten sorumlu bakanın düne kadar kim olduğuna baktığımızda sorun çözülüveriyor: Hüsamettin Özkan! 1998'de hazırlanan ve bugüne dek başbakanlıkta bekletilen dosyalar şimdi beş koldan soruşturuluyor. 240 öğrenci yurdu, 50 bin öğrenciye burs, 16 yayınevi ile matbaacılık ve pazarlama şirketi, tıp merkezleri, taşınmaz mallar... Kızılay olayında olduğu gibi, işin içinde trilyonlar olunca yolsuzlukların da çapı büyük oluyor.

IMF'ye And İçelim

Seçim sürecinin artık hiçkimseyi şaşırtmayan en önemli önerisi ise Merkez Bankası'ndan geldi. IMF programlarının aynen uygulanacağına yönelik bir mutabakat zaptı hazırlanıp bütün partilere imzalatılmasını öneren Merkez Bankası yöneticilerine büyük bir hevesle onay veren Nokta dergisi patronu ve yeni ekonomi memuru Masum Türker, hemen çalışmalara başlanmasını istedi. Yakında milletvekili yeminine de "IMF'ye bağlılık" cümleleri eklenirse, bu da kimseyi şaşırtmayacak. Bütün bu olanların en tuhaf yanı ise, önerilen uygulamanın tamamen gereksiz oluşu. Burjuva politikasını az çok izleyen herkes, böyle bir bağlılık yemininin gereksizliğini, iktidara gelen her partinin IMF programlarına uyum sağlamak zorunda olduğunu bilir çünkü. Kıbrıslı batık işadamı Asil Nadir'den eski Emlakbank genel müdürü Bülent Şemiler'e dek uzanan ilişkiler ağından gelen Masum Türker ise bu işler için tam biçilmiş kaftan. Kazara görevde kalsa, IMF direktiflerine uyum konusunda en az sorun yaşayacak bakan odur; çünkü herkesin bildiği gibi basın dünyasının en kötü ücretleri her zaman Nokta'da olmuştur.

İşkence Orduda Başlar

MRTA gerillaları dahil binlerce insanı katletmesi ve işkence tezgahlarıyla ünlü Peru ordusunun işe acemi erlerden başladığı ortaya çıktı. Peru televizyonlarında yayınlanan görüntülerde, dayak, elektrik şokları, aç bırakma, cinsel taciz, yani herhangi bir polis merkezinde ne varsa hepsi var. Deniz Kuvvetlerine katılan askerler, böylece "çelikleştiriliyor." Uluslararası Af Örgütü raporlarına göre bugüne dek 4 ölüm olayını da içeren başvurulardan bir sonuç alınmış değil. Aslında bunların hiçbirinin yeni olduğu söylenemez; yalnızca Peru Ordusu gibi kukla sürülerinde değil, geçtiğimiz yıllarda ABD donanmasında da benzer görüntüler açığa çıkmış ve bunlar ordu hayatının "normal" işleyişi olarak görülmüştü. Sömürgeci ve halk karşıtı ordu mantığının özünde var olan baskıcı gelenek, işe önce kendi unsurlarından ve içerde sağlanacak hayvani bir disiplin ve zalimlikten başlıyor. Böylece tamamen gergin hale getirilmiş ve şiddetin her türünü uygulayabilir bir noktaya sürüklenmiş olan askerler, yaptıklarının özel bir zalimlik olduğunu bile farkedemez oluyorlar.

Küresel Polis Devletine Doğru

Avrupa'da faaliyet gösteren bir insan hakları örgütü olan Statewatch, geçtiğimiz günlerde, AB'nin son derece kapsamlı bir takip yöntemi üzerinde anlaşmaya varmak üzere olduğunu duyurdu. Polis ve savcıların şüphelendikleri herkesin, telefon ve internet bağlantılarını takibe alabilmesine olanak sağlayan tasarı, bütün cep telefonu operatörlerine ve servis sağlayıcı kurumlara kayıtların tümünü iki yıl boyunca elde tutma zorunluluğu getiriyor. Aynı süre boyunca tek tek insanların girip çıktıkları internet siteleri, aradıkları telefonlar ya da onları arayan telefonlar tam bir abluka altına alınabilecek. Üstelik bu, AB'ye üye ülkelerle ya da belli sınırlarla da kısıtlanmıyor. Herhangi bir ülke polisi, herhangi bir başka ülkenin yurttaşını izleyebilecek ve büyük olasılıkla bilgiler de belli ana merkezlerde toplanacak.

Sevgili Didar Abla...

Seni anlatmamı istedi, genç ve yürekli bir emekçi kadın. Nasıl anlatabilirim ki... diye düşündüm. Fakat genç ve yürekli dostumun istek dolu gözlerinde cesur ve kararlı bakışlarında seni gördüm ve beceriksizce de olsa "yazmalıyım" dedim.

Metris Cezaevi'ninın kadın koğuşları rutin slogan eylemlerindeydiler. Askerileştirme Politikasını, işkenceyi ve yaptırımları kınamanın bir eylem biçimi de buydu. Genç ve zayıf yüzlerini paslı parmaklıklara dayamış yüreklerinin kinini gökyüzüne haykırıyorlardı. Birkaç adım ötede kent günün yorgunluğunu eteklerine dolamış gitmek üzereydi. İdare binasını kadın siyasi tutsaklara bağlayan koridorda bir gürültü, bir telaş başladı. Birileri getiriliyordu gözetime. "Evlatlarım! Evlatlarım!", "Dayanın Aslanlarım! Dayanın Yiğitlerim!" Bir kadın, gür ve titremeyen cesaret dolu bir kadın sesi onca askeri aşıyor ve kadın tutsakları kucaklıyordu. Hepimiz bir anda sözleşmiş gibi susuverdik... Hergün işkence gören, kadın tutsakların yüzleri gerildi ve adeta parmaklıkları aşar gibi bir çabayla boyunlar daha da ileri fırlatılarak. Neler oluyor, kim gelenler görmek için çabalamaya başladılar. Asker açık camları bir bir ve büyük bir telaş ve dalkavuklukla kapatmaya çalışıyor fakat "O" ses bize ulaşıyordu. "Analar" dedi içimizden birisi, "Anaları getirmişler". Bir an bir çok askerin arasında onu gördüm. Bir an çok kısa bir andı. Simsiyah saçlarını öfke dolu gözlerini geniş ve güven veren omuzlarını ve ellerini gördüm. Elleriyle etten yığınak olmuş askerleri iterek yürüyordu. Ve açık camlardan kendisinin göremediği tutsaklar görür diye ataklar yaparak el sallıyordu. Didar Abla bu dedim. Başkası olamaz. En önde o yürür ve en cesur odur. Hep böyle betimlemiştim onu. Hiç görmemiştim. Ve bu tanışma töreni muazzamdı. Kesinlikle bu Didar Ablaydı. Parmaklıklardan kolumu çıkardım ve olanca gücümle bağırdım. "Analara uzanan elleri kıracağız". Hep beraber bağırdık olanca gücümüzle "Kahrolsun Faşizm, işkenceye son".

Durdu ve arkasından gelenler de durdu. O durunca askerler de durdu. O herkesten görkemli duruyordu. Muhteşem duruyordu. İnanılmaz bir hızla boynundaki beyaz eşarbı çıkardı sallamaya başladı. Küçük cüceler gibi duran askerler çekiştirdiler iteleyip kakaladılar, kolunu ileri fırlattı eşarbı havalandırmada muhteşem bir salınmayla uçuyordu. Adeta hepimizi bembeyaz bir bulut gibi kucaklıyordu. Eşarbı yakalamak için havalandırmaya dolan birkaç askerin telaşına rağmen bir süre uçtu. "Yaptı gene yapacağını" diyordu komutan! "Yaptı gene yapacağını!"

Bu ilk tanışmamızdı. Benim onu ilk görüşümdü ve hep öyle gördüm onu. Bir çocuk heyecanı taşıyan, müthiş bir eylemci ve zeki ve güzel bir kadındı ikinci tanışmamızda. Cezaevinde İnsan Hakları kavramını tartışırken tutsaklarla binlerce literatür taramış kadan engin görüşlü, söylediklerinin arkasında duran ve hiçbir engel tanımayan kararlılıkta bir doğal lider, sınırları takip edilemeyen bir kişilik, kardeşinden bahsederken inanç ve şefkat dolu bir anaydı.

Kadınların politik mücadeledeki yerlerine saygı duymasına ve önemsemesine rağmen onların yetersizliklerine tahammül gösteremezdi. Seçiciydi.

Hep öndeydi. En ön onun yeriydi. Mahkeme salonunda onu gördüğümde en öndeki sandalye onundu ve asla başkası oturamazdı. O sandalyede abla, ana ve herşeydi. Tanıklara soru sorar, avukatları, hakimleri azarlardı.

Mahkeme başkanı "siz kim oluyorsunuz" diye sorunca büyük bir ciddiyetle "elbette ki savunma makamı" diye yanıtlardı. Her mahkemeye ayrı güzel gelirdi. Her seferinde yeni bir elbise giyerdi ve her zaman çok şık, çok güzel ve bakımlıydı. Bir keresinde Mahkeme Başkanı "Tek başına Beşiktaş türübünü gibisin" demişti. "Her şeye yetiyorsun".

Tahliye olduktan sonra ziyarete gittim. Herkes böyle yapardı. Bizimki başka bir dostluktu. Birlikte yemek yedik. Dobra ve küfürlü bir tarzda konuşuyordu. Sadece tutsaklardan bahsederken küfür etmiyordu. Bir hapishaneden mektup gelmişti, birlikte okuduk. ikimizinde hiç bilmediği, uzak bir kentte hiç tanımadığımız tutsaklar mektup yazmışlardı. "Abla" diyorlardı, gelmesini istiyorlardı, kol böreği istiyorlardı. "Giremezsin içeri" dedim, "soyadın tutmuyor, yorulursun" dedim, dinlemedi. "Girerim" dedi, ìgiderimî dedi. Sabaha kadar böreği yaptı ve ezanda yola çıktı. Çok şaşırmıştım. Gerçekten dediğini yaptı, gitti, girdi, gördü ve böreği elleriyle yedirdi. Gerçekten muhteşemdi.

En son onunla telefonda konuşabildim. Ben aranıyordum yeniden. "Şekerim yüksek" diyordu. Ben; "gitme abla, bu sefer sensiz olsun" dedim. "Nasıl olur?" dedi. "Benim en büyük düşüm bu. ıstanbul'dan Ankaraíya ilk kez yürüyeceğiz. Nasıl olur!". Adeta yalvardık. Bizi üzmek istemiyordu. Onu merak etmemizi istemiyordu. Kesin bir yanıt vermeden kapadı telefonu.

O gün bütün gün başım ağrıdı ve bir telefon! "O yaralı" dediler. Yürüyüşçülere saldırdılar "O" yaralı dediler önce. İkinci telefon öldü dediler, öldürüldü.

Ardından çok şey oldu. Diz çöktü düşman yürüyüş başarıyla sonlandı.

12 Eylül karanlığının içinden çıkan ilk kitlesel tepkiydi omuzlarda gelişin. Gelişin bile muhteşemdi.

Giderayak yaptın gene yapacağını. Gene biraraya getirdin insanları. Sessiz kitlenin sabrını çatlattın. Yürüdüler senin ardından.

Omuzlarda gidişin muhteşemdi abla... Seni çok özlüyorum... Cesaretini, dik duruşunu, pervasızlığını, gülüşünü, sıcaklığını...

Seni seviyorum...

ZEKİ YUMURTACI... 17 Eylül 1980

Kavgamızda yaşatacağız!

ABONE FORMU

Adı Soyadı: .....

Adres: .....

☐ **6 Aylık: 8. 000.000 TL**

☐ **1 Yıllık: 16.0000.000 TL**

Not: Abone olmak isteyen okurlarımız bu formu doldurduktan sonra, abonelik bedelini Gönül Sonbahar İş Bankası 1122 297172 no'lu hesaba yatırıp banka dekontu ile birlikte adresimize gönderebilirler.

"Liebknecht'in çevresine toplanan bir grup, onunla şiddetli bir tartışmaya girişmiş. Wendel, Liebknecht'e kızgınlıkla bakıyor: "Bir deli, bir çılgın! Böyle birini parmaklıklar arkasına koymak gerekir. Şu an duygusallığın hiç yeri değil. Anlaşılan Liebknecht'i, sevgili militarist anavatanına gerçekten "ihanet eden biri" olarak görüyor.
"Evet, biz Almanlar, birlik olabilmeyi beceriyoruz. Ne büyük, ne törensel bir an!" diye konuşan birini duyuyorum.
Kiminle "birlik" olunuyor? General Kessel'le mi? Başkomutanlıktaki aptallarla mı? "Sağ sıralarla" mı? Çaresiz öfkeden, umarsızlıktan boğulacağımı sanıyorum...
Liebknecht'le birlikte Reichtag'tan ayrılıp, uzun süre hayvanat bahçesinde dolaşıyoruz.
Tramvaylar seyrekleşmiş, otobüsler artık savaşın hizmetinde.
"Enternasyonal ne olacak? Bugün o yok edildi. Onu yeniden yaşama döndürmek için, yeni başka bir nesil yetişmeli. Dünya işçi sınıfı, biz Alman sosyal-demokratlarının bugünkü tutumunu hiç bir zaman bağışlamayacak."
Kendimi sanki bir idamın infazında bulunmuş gibi duyumsuyorum.
Yeniden, aktivite çağrısında bulunan Liebknecht'in sesini duyuyorum:
"Ama böyle bırakamayız! Hemen harekete geçmeliyiz, derhal barış yapılması için mücadele etmeliyiz, hükümetin iki yüzlülüğünü açıklamalı, yüzündeki maskeyi indirmeliyiz!"
Yüreğim biraz hafifliyor, artık o kadar umutsuz değil her şey..."

Aleksandra Kollontai
4 Ağustos 1914'teki
Savaş Oylamasından
hemen sonra,

Birçok Hayat Yaşadım,
sf. 141, İnter Yay.